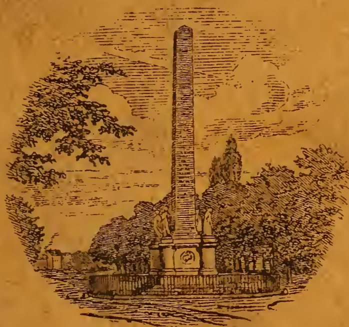
Folkelæsning.

To Komedier

af

Ludvig Holberg.

Den politiske Kandestøber. Jeppe paa Bjerget.

Med 2 Billeder efter W. Marstrand.

Ved Udvalget for Folkeoplysnings Fremme.

Kjøbenhavn.

I Commission hos G. E. C. Gad.

G. S. Wibes Bogtrykkeri.

1868.

Bogladepris 1 Mk. 14 Sk.; Subskriptionspris see Omslagets Bagside.

13.

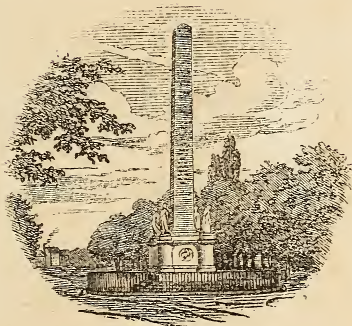

THE LIBRARY OF CONGRESS
1800

Folkelæsning.

To Komedier

af

Ludvig Holberg.

Den politiske Kandestøber. Jeppe paa Bjerget.

Med 2 Billeder efter W. Marstrand.

Ved Udvalget for Folkeoplysnings Fremme.

Kjøbenhavn.

I Commission hos G. E. C. Gad.

G. S. Wibes Bogtrykkeri.

1868.

Den politiske Kandestøber.

(1722.)

Hoved-Personerne
udi Komedien.

Herman von Bremen.
Geske, hans Hustru.
Engelke, hans Dotter.
Antonius, hendes Bejler.
Henrich, Tjeneren.
Anneke, Pigen.

(Scenen er i Hamborg.)

Første Act.

Første Scene.

Antonius.

Jeg kan svære paa, at mit Hjerte sidder mig i min Hals; thi jeg skal tale med Mester Herman, og begjære hans Dotter, som jeg længe har været forlovet med, men hemmelig. Dette er den tredie Gang, jeg har været paa Vejen, men er gaaen tilbage igjen. Var det ikke for Skams Skyld og den Bebrejdelse, jeg maa lide af min Moer, saa gik det ligesaa til denne Gang. Det er en naturlig Fejl og Frygtagtighed, som jeg ikke let kan overvinde; hver Gang jeg vil banke paa Døren, er det ligesom En vil holde min Haand tilbage. Men frisk Mod, Antonius! er halv Tæring; det hjælper ikke, du maa dertil. — Jeg maa pynte lidt paa mig først; thi Folk siger, at Mester Herman er bleven curiøsk paa nogen Tid.

Han tar sin Halsklud af, og binder den om igjen, tar en Kam af Lommen, og kæmmer sit Haar, børster sine Sko.

Nu troer jeg nok, at jeg saavidt kan passere; nu maa jeg banke paa. Se! saa sandt jeg er ærlig, er det ikke, ligesom En holder min Haand. Ej, Corasi, Antonius! jeg veed, du har jo intet Ondt gjort. Jeg kan jo ikke faae meer end Nej. *Banker paa.*

---

curiøsk, storagtig. Corasi, frisk Mod!

Anden Scene.

Henrich. Antonius.

Henrich, ædende paa et Smørrebrød. Serviteur, Mester Antoni! Hvem vil I tale med?

Antonius. Jeg vilde tale med Mester Herman, om han var alene.

Henrich. Jomænd, han er endelig alene, men sidder og læser.

Antonius. Da er han meer gudfrygtig, end jeg.

Henrich. Dersom der kom en Forordning ud, at Herculus skulde være en Postil, saa troer jeg, han skulde kunne præke, naar det skulde være.

Antonius. Men har han saa Stunder formedelst sit Arbejde at læse i saadanne Bøger?

Henrich. I skal agte, at Husbond har to Bestillinger: Han er baade Kandestøber og Politicus.

Antonius. Det rimer sig meget lidt sammen.

Henrich. Vi har og mærket det samme; thi naar han gjør noget Arbejd, som sjelden skeer, saa seer det saa politisk ud, at vi maae støbe det om igjen; men vil I ellers tale med ham, saa kan I gaae lige ind i Dagligstuen.

Antonius. Jeg har et vigtigt Ærende, Henrich! thi, mellem os at sige, saa vil jeg begjære hans Dotter, som jeg saa længe har været forlovet med.

Henrich. Det er sandt, det er, min Tro, et vigtigt Ærende. Men hør, Mester Antoni! I maa ikke tage ilde op, at jeg varer Jer om en Ting: Vil I tænke paa,

---

Serviteur, Tjener! Dette Ord er ligesom en Mængde andre Ord og Talemaader, der brugtes i det belevne Omgangssprog, fransk; Herrerne hilste hinanden med Monsieur (min Herre) eller Monfrere (min Broder), Damerne med Masoeur (min Søster). Herculus (skulde være Hercules) er ligesom Herculiscus, der omtales i det Følgende, en tydsk politisk Roman.

at Jer Ansøgning skal lykkes, da maa I sætte Jere Ord paa Skruer og føre en zirlig Tale; thi han er bleven forbandet curiøsk paa nogen Tid.

Antonius. Nej, saamænd gjør jeg ej, Henrich! jeg er en god ærlig Handværksmand, som ingen Complimentationer har lært. Jeg siger kun slet og ret, at jeg har Elskov til hans Dotter, og begjærer hende til Hustru.

Henrich. Ikke Andet? Ja, saa skal jeg give Jer min Hals, om I faaer hende. I det ringeste maa I begynde Jer Tale af det Ord: Saasom, eller: Eftersom. I skal agte, Mester Antoni! at I har med en studeret Mand at bestille, der læser Dag og Nat politiske Bøger, saa han maa blive gal. Det Meste, han paa nogen Tid har havt at dadle paa Folkene her i Huset, er, at der er saadant gemeent Væsen hos os alle, besynderlig hos mig, hvilken han aldrig nævner, uden han kalder mig: Din liderlige gemene Slyngel! Han vilde endelig med Djævels Magt forleden Uge, at Mutter skulde gaae med Adriane; skjøndt han kom ingen Vej dermed, thi Mutter er en gudfrygtig gammeldags Kone, som heller lod sit Liv, end lagde sin flasked Trøje af. Han gaaer frugtsommelig med Noget, hvad Pokker det ogsaa er; derfor, om I vil lykkes i Jer Frierads, saa maa I følge mit Raad.

Antonius. Jeg agter, min Tro, ingen Slingring, men gaaer ligetil.

Tredie Scene.

Henrich alene. Den største Vanskelighed ved at frie er, at hitte paa, hvorledes man skal begynde sin Tale; jeg har selv engang gaaet paa Frieri, men kunde i fjorten Dage ikke hitte paa, hvad jeg skulde sige. Jeg vidste nok,

---

Adriane, egentlig Adrienne, en opfæstet Slæbkjole, som kun bares af de finere Folk. flasked Trøje, en Trøje med Skjøder, udskaarne i Flige (Flasker).

at man skulde begynde Talen af det Ord Saasom eller Eftersom; men det var Ulykken, at jeg ikke kunde hitte paa andre Ord at hefte til dette Saasom. Jeg gad derfor ikke plage mig længer dermed, men gik hen og kjøbte mig en Formular hos Jacob Skolemester for otte Skilling; thi han sælger Stykket saaledes. Men det løb forbandet galt af for mig; thi da jeg kom midt udi Talen, kunde jeg ikke hitte paa Resten, og jeg undsaae mig ved at tage Papiret op af Lommen. Jeg har kunnet profect føre den Tale baade før og siden, som mit Fader-Vor; men da jeg skulde bruge den for Alvor, kom den i Baglaas for mig. Den var saaledes: „Næst tjenstlig Salutems Hilsen er jeg Henrich Andersen af velberaad Hu, Drift og Tilskyndelse hidkommen, at lade Eder vide, at jeg er ej meer af Stok og Steen end Andre; og, saasom Alting i Verden finder hos sig Elskov, endogsaa umælende Bæster, altsaa er jeg med Gud og Æren hidkommen, uværdig at begjære og forlange Eder til min hjertens Allerkjæreste." — Vil Nogen give mig otte Skilling igjen, vil jeg overlade den. Den er ærlig de Penge værd; thi jeg skulde bilde mig ind, at hvo der fører saadan Tale, kan faae hvilken brav Mands Dotter, han forlanger. — Men der kommer Fatter, jeg maa løbe.

Fjerde Scene.

Herman von Bremen. Antonius.

Herman. Han skal have Tak, Monsieur Antonius! for sit gode Tilbud; han er en smuk skikkelig Karl, jeg troer nok, min Dotter kunde være vel holden med ham. Men jeg vilde gjerne have En til Svigersøn, der har studeret sine Politica.

---

profect, Henrich mener perfect, fuldkommen. Salutem, Hilsen.

Antonius. Min kjære Monsieur Herman von Bremen! men man kan ikke føde Kone og Børn dermed.

Herman. Ikke det? Mener I, at jeg har i Sinde at døe Kandestøber? I skal see det, inden et halvt Aar gaaer til Ende. Jeg haaber, naar jeg har læset den europæiske Herold igjennem, at man skal nøde mig til at tage en Plads an i Raadet. Den politiske Nachtisch kan jeg allerede paa mine Fingre; men den vil ikke forslaae. Skam faae Autor, han maatte have gjort den noget vidtløftigere. I kjender vel den Bog?

Antonius. Nej, jeg gjør ikke.

Herman. Da skal jeg laane Jer min, den er saa god, som den er liden; al min hele Politica har jeg af den Bog, samt af Hercules og Herculiscus.

Antonius. Den sidste er jo kun en Roman?

Herman. Ja, det er sandt nok; gid Verden var fuld af saadanne Romaner! Jeg var paa en vis Sted forgangen Dag, hvor en fornemme Mand hviskede mig i Ørene: Hvo der har læset den Bog med Forstand, kan forestaae den største Bestilling, ja regjere et heelt Land.

Antonius. Ja, Fatter! naar jeg skal slaae mig til Læsning, forsømmer jeg mit Handværk dermed.

Herman. Jeg siger Jer, Monsieur! jeg agter ikke længe at blive ved Kandestøberiet. Jeg burde for længe siden at have forladt det; thi hundrede brave Mænd her i Byen har sagt mig: Herman von Bremen! I burde være noget Andet. Ja, det er ikke længer siden end forgangen Dag, at en Vormester lod i Raadet falde disse Ord: Herman von Bremen kunde nok tjene til Andet end Kandestøber; den Mand har det inde, som Mange af os i Raadet selv maae lede efter; hvoraf I kan slutte, at jeg

---

Monsieur, min Herre. Europæiske Herold, den politiske Nachtisch, to tydske historiske Beskrivelser af de europæiske Stater. Autor, Forfatteren.

ikke døer Kandestøber. Vil derfor gjerne have En til Svigersøn, der lægger sig efter Stats-Sager, saasom jeg haaber med Tiden, at baade han og jeg skal komme i Raadet. Vil I nu begynde paa den politiske Nachtisch, saa vil jeg examinere Ier hver Løverdag-Aften, hvorvidt I er avanceret.

Antonius. Nej, min Tro, vil jeg ikke; jeg er for gammel til at gaae i Skole igjen paa ny.

Herman. Ja, saa er I og ikke skabt til at være min Svigersøn. Adieu! Gaaer.

Femte Scene.

Geske, von Bremens Kone. Antonius.

Geske. Det er forskrækkeligt med min Mand, han er aldrig inde, og tar Vare paa sit Arbejde; jeg vilde give noget Godt til, at jeg kunde faae at vide, hvor han har sin Gang. Men se! Monsieur Antonius! gaaer Han her alene! Vil Han ikke komme ind?

Antonius. Nej Tak, Mutter! jeg er for ringe dertil.

Geske. Ej! hvad er det for Snak?

Antonius. Ier Mand har faaet politiske Griller, og gaaer med en Bormester i Maven. Han kaster paa Nakken af Handværksfolk, som jeg og mine Lige; han bilder sig ind, at han er klogere end Notarius Politicus selv.

Geske. Den Nar, den Gjæk, vil I agte ham? jeg troer før, han bliver Staader, og kommer til at betle sit Brød, end han blir Bormester. Kjære Antonius! I skal ikke agte ham, og lad ikke den Godhed falde, som I har for min Dotter.

Antonius. Von Bremen svær paa, at hun skal Ingen have, uden en Politicus.

Notarius Politicus, Antonius mener Notarius Publicus, en af de højere Embedsmænd. agte ham, agte paa ham.

Geske. Jeg skal før vride Halsen om paa hende, end hun skal faae en Politicus. I gamle Dage kaldte man jo en Skjelm en Politicus.

Antonius. Jeg agter ikke heller at blive saadan En; jeg vil nære mig redelig med mit Hjulmageri. Det gav min salig Fader sit daglig Brød, og jeg haaber, det skal ogsaa føde mig. Men her kommer en Dreng, som vil vist tale med Jer. En Dreng kommer.

Geske. Hvad vil I, mit Barn?

Drengen. Jeg vilde gjerne tale med Mester Herman.

Geske. Han er ikke hjemme; vil I sige mig det?

Drengen. Jeg skulde høre fra min Madame, om det Fad var færdig, som hun bestilte for tre Uger siden; vi har havt ti og ti Bud derom, men man opholder os kun med Snak.

Geske. Bed Jer Madame, min Søn! at hun ikke bliver vred, det skal blive vist færdig til imorgen.

Drengen gaaer.

En anden Dreng kommer ind. Jeg skulde fornemme een Gang for alle, om de Tallerkener kan blive færdige. De kunde have været gjort og opslidte, siden vi bestilte dem. Mutter svor paa, at I faaer ikke saa hastig Arbejde for os igjen.

Geske. Hør, mit hjerte Barn! naar I bestiller Noget herefter, skal I bestille det hos mig. Min Mand har somme Tider nogle Svin paa Skoven, saa det gjør ingen Gode at tale med ham derom. Tro mig paa mine Ord, det skal blive færdigt paa Løverdag. Adieu!

Anden Dreng gaaer.

Geske. Her seer I, min kjære Antonius! hvorledes det gaaer til i vort Hus. Vi mister ved min Mands Forsømmelse et Arbejd efter et andet.

Antonius. Er han da aldrig hjemme?

Geske. Sjelden; og naar han er hjemme, bygger

han Casteller i Luften, saa han har ingen Tanke til Arbejd. Jeg forlanger Intet af ham, uden at han vil have Indseende med Folkene; thi naar han gjør Noget, maae Svendene gjøre det om igjen. Se! der er Henrich, han skal tilstaae mine Ord.

Sjette Scene.

Henrich. Geske. Antonius.

Henrich. Her er Manden ude, Mutter! som skal have Penge for de otte Tønder Kul, vi fik igaar.

Geske. Ja, hvor skal jeg tage Pengene fra? Han faaer at bie, til min Mand kommer hjem. Kan du ikke sige mig, hvor min Mand har sin Gang om Dagen?

Henrich. Om Mutter vil holde reen Mund, skulde jeg nok sige det.

Geske. Jeg svær dig til, Henrich! at jeg ikke skal røbe dig.

Henrich. Der holdes alle Dage et Collegium, som de kalder Collegium Polemiticum, hvor over tolv Personer kommer sammen, og snakker om Statssager.

Geske. Hvor holdes den Forsamling?

Henrich. Mutter maa ikke kalde det Forsamling; det hedder Collegium.

Geske. Hvor holdes da det Collegium?

Henrich. Det holdes vexelvis, nu hos En, nu hos en Anden; idag (men ikke mine Ord igjen) skal det holdes her.

Geske. Ha, ha! nu begriber jeg, hvorfor han vil have mig ud i Dag at besøge Smedens Kone Anneke.

Henrich. Mutter kan nok gaae ud, men komme tilbage om en Time, og overrumple dem. Igaar holdtes samme Collegium hos Jens Øltapper; der saae jeg dem alle sidde ved et Bord, og Husbond ved Bord-Enden.

Collegium Polemiticum, Henrich mener Collegium Politicum, en politisk Forsamling.

Geske. Kjendte du Nogle af dem?

Henrich. Jamænd, jeg kjender dem alle; lad see: Husbond og Værten i Huset var 2, Frands Knivsmed 3, Christopher Maler 4, Gilbert Tapetmager 5, Christian Farver 6, Gert Bundtmager 7, Henning Brygger 8, Sivert Posekiger 9, Niels Skrivemester 10, David Skolemester 11 og Richard Børstenbinder 12.

Antonius. Det er alle nogle fede Karle at tale om Stats-Sager; hørte I ikke, hvad de talede?

Henrich. Jeg hørte det nok, men jeg forstod kun Lidt deraf; jeg hørte nok, at de satte Kejsere, Konger og Chur-Fyrster af, og andre i deres Sted igjen. Nu talede de om Told, nu om Accise og Consumption, nu om udygtige Folk, som var i Raadet, nu om Hamborgs Opkomst og Handelens Forfremmelse, nu kastede de op i Bøger, nu kigede de udi Landkorte. Richard Børstenbinder sad med en Tandstikker i Haanden, saa jeg troer, han maa være Secreteer i Raadet.

Antonius. Ha, ha, ha! Det første jeg møder ham, skal jeg, min Tro, sige: God Dag, Hr. Secreteer!

Henrich. Ja, men ikke mine Ord igjen; gid Fanden have med de Folk at bestille, som kan sætte Konger og Fyrster, ja Bormester og Raad selv af.

Geske. Taler min Mand ogsaa med?

Henrich. Ikke meget, han sidder kun og grunder, og tar Snus-Tobak, medens de Andre taler, og, naar de har udtalet, deciderer han.

Geske. Kjendte han dig ikke da?

Henrich. Han saae mig ikke, thi jeg var i en anden Stue; og omendskjøndt han havde seet mig, saa havde hans Højhed ikke tilladt ham at kjende mig, thi

---

Posekiger, Toldbetjent. deciderer han, afgjør han, hvordan det skal være.

han havde en Mine som en Kreds-Oberst, som den øverste Bormester, naar han gir Audience til en Minister. Folk, saasnart de komme i Collegier, faaer ligesom en Taage for Øjnene, saa de ikke kan see end deres bedste Venner.

Geske. Ach, jeg arme Menneske! den Mand fører os vist i Ulykke, om Bormester og Raad faaer at vide Saadant, at han sidder og reformerer Staten. De gode Mænd vil ingen Reformation have her i Hamborg. Se kun til, om vi ikke faaer Vagt for vort Hus, førend vi veed et Ord deraf, og min gode Herman von Bremen blir trækket i Fængsel.

Henrich. Det kan nok skee; thi Raadet har aldrig havt meer at sige, end nu, siden den Tid Kredstropperne laae udi Hamborg. Det hele Borgerskab er ikke mægtig til at tage ham i Forsvar.

Antonius. Lapperi! det er kun at lee af saadanne Karle; hvad kan en Kandestøber, en Maler eller Børstenbinder vide af Stats-Sager? Raadet vil heller divertere sig end blive bange derover.

Geske. Jeg vil see til, om jeg kan overrumple dem. Lad os gaae ind saa længe!

Kredsoberst, Kredstropper, Tydskland var dengang inddeelt i Kredse, der hver stillede et bestemt Antal Tropper (Kredstropper) til den tydske Rigshær. Anføreren for Tropperne fra en saadan Kreds kaldtes Kredsoberst. reformere, forbedre, lave om paa. divertere, more.

Anden Act.

Første Scene.

Herman. Henrich. Siden Collegium Politicum.

Herman. Henrich, lav nu Alting færdig! Krus og Piber paa Bordet! Ret nu har vi dem.

Henrich gjør Alting færdig. En kommer ind efter en Anden; de sætte sig ned ved Bordet, og Herman von Bremen ved Bord=Enden.

Herman. Velkommen alle sammen! I gode Mænd, hvor var det, vi slap sidst?

Richard Børstenbinder. Det var vist om Tydsklands Interesse.

Gert Bundtmager. Det er sandt, nu erindrer jeg det. Det vil altsammen give sig paa næste Rigsdag. Gid jeg var der en Time! jeg vilde hviske Chur=Fyrsten af Maynz Noget i Ørene, som han skulde takke mig for. De godt Folk veed ikke, hvorudi Tydsklands Interesse bestaaer. Hvor har man nogen Tid hørt en kejserlig Residents=Stad, som Wien, uden Flaade eller i det ringeste uden Galejer? De kunde nok holde en Krigs=Flaade til Rigets Forsvar; der gives jo nok Kriegssteuer og nok Romer=Monathen dertil. Se, om ikke Tyrken er klogere! Vi kan aldrig lære bedre at føre Krig, end af ham. Der er jo Skove nok baade i Østerrige og Prag, dersom man kun vil bruge dem enten til Skibe eller Master. Havde vi en Flaade i Østerrige eller Prag, da lod nok Tyrken eller Frantzmanden fare at belejre Wien, og vi kunde gaae lige til Constantinopel. Men Ingen tænker paa Saadant.

Sivert Posekiger. Nej, aldrig nogen Moers

Interesse, Fordeel. Galejer, en Slags mindre Krigsskibe. Kriegssteuer, Romer=Monathen, Krigsskatter. Prag er en By og ikke et Land.

Sjæl. Vore Forfædre har været langt klogere. Det kommer alt paa Anstalter. Tydskland er ikke større nu, end det var i gamle Dage, da vi ikke alene forsvarede os berømmelig mod alle vore Naboer, men endog tog ind store Stykker af Frankerige, og belejrede Paris selv baade til Lands og Vands.

Frands Knivsmed. Men Paris er jo ingen Sø-Sted?

Sivert. Saa maa jeg da forstaae mit Landkort meget ilde. Jeg veed nok, hvor Paris ligger. Saaledes ligger jo Engeland, ret her, hvor jeg holder min Finger, her løber jo Canellien, her ligger Bordeus, og her Paris.

Frands. Nej, Bruder! her ligger jo Tydskland, og her strax ved Frankerig, som er landsfast med Tydskland, ergo kan jo Paris ingen Sø-Sted være.

Sivert. Er der da intet Hav ved Frankerig?

Frands. Nej vist; en Frantzmand, som ikke har rejst udenlands, veed aldrig hverken af Skibe eller Baade at sige. Spør kun Mester Herman! Er det ikke, som jeg siger, Mester Herman?

Herman. Jeg skal strax skille Trætten. Henrich! laan os Landkortet over Europa, Danckwarts Landkort.

Værten. Der har I et, men det er noget i Stykker.

Herman. Det vil ikke sige. Jeg veed nok, hvor Paris ligger, men vil kun have Landkortet for at overbevise de Andre. Seer I nu, Sivert! her ligger Tydskland.

Sivert. Det er ret nok; jeg kan see det paa Donaustrømmen, som ligger her.

Idet han peger paa Donaustrømmen, støder han Kruset om med Albuen, saa at Landkortet fordærves.

Værten. Den Donaustrøm løb noget for stærk.

De leer allesammen: Ha, ha, ha!

Det kommer alt paa Anstalter, det kommer alt an paa, hvilke Foranstaltninger der træffes. Canellien skal være Canalen (mellem England og Frankrig). Bordeus skal være Bordeaux. ergo, altsaa.

Herman. Hør, godt Folk! Vi taler saa meget om fremmede Sager, lad os tale Noget om Hamborg; den Materie kan flye os Nok at bestille. Jeg har tidt tænkt paa, hvoraf det kommer, at vi ingen Steder har udi Indien, men skal kjøbe de Varer af Andre. Det er en Sag, som Bormester og Raad nok burde betænke.

Richard. Tal ikke om Bormester og Raad; skal vi bie, til de tænker derpaa, kommer vi til at bie længe. Her udi Hamborg berømmes en Bormester alene deraf, at han kan holde det lovlige Borgerskab i Tvang.

Herman. Jeg mener, I gode Mænd! at det endnu ikke er forsilde; thi hvorfor skulde ikke Kongen af Indien unde os saavel Handel, som Hollænderne, hvilke har Intet at føre didhen uden Ost og Smør, som gemeenligen blir fordærvet paa Vejen? Jeg holder for, at vi gjorde vel, om vi indgav et Forslag til Raadet derom. Hvor mange er vi her samlede?

Værten. Vi ere kun 6; thi de andre 6, troer jeg ikke, kommer mere.

Herman. Det er alt nok. Hvad er Jer Mening, Hr. Vært? lad os votere.

Værten. Jeg er ganske ikke for det Forslag; thi slige Rejser bringer mange godt Folk af Staden, som jeg har en daglig Skilling af.

Sivert. Jeg holder for, man bør see meer paa Stadens Opkomst end sin egen Interesse, og at Mester Hermans Forslag er det ypperligste, som nogen Tid kan gjøres. Jo mere Handel vi driver, jo meer maa jo Staden florere; jo flere Skibe der kommer hid, jo bedre er det ogsaa for os smaa Betjentere. Dog det Sidste er ikke mest Aarsag, at jeg raader til dette Forslag,

---

Materie, Emne at tale om. votere, stemme.

men Stadens Tarv og Fremgang driver mig alene til at recommendere Saadant.

Gert. Jeg kan aldeles ikke samtykke dette Forslag, men raader heller til Compagniers Oprettelser paa Grønland og Strat Davids, thi saadan Handel er Staden langt nyttigere og bedre.

Frands. Jeg mærker, at Gertes Votum sigter meer til egen Nytte end Republikens Bedste; thi til de Indianske Rejser trænger man ikke saa meget til Bundtmageren, som til de nordiske Rejser. Jeg for min Part holder for, at den Indianske Handel overgaaer alle udi Vigtighed; thi udi Indien kan man undertiden for en Kniv, Gaffel eller Sax faae af de Vilde et Stykke Guld, som vejer ligesaa meget. Vi maae mage det saa, at de Forslag, vi gier ind for Raadet, ikke lugter af Egennytte; thi ellers kommer vi ingen Vej dermed.

Richard. Jeg er af samme Mening, som Niels Skriver.

Herman. Du voterer som en Børstenbinder; Niels Skriver er jo ikke tilstede. Men hvad vil den Kvinde herinde? Det er, min Tro, min Kone.

Anden Scene.

Geske. Collegium Politicum.

Geske. Er I her, Dagdriver? Det var nok saa godt, at I arbejdede noget, eller i det ringeste, at I havde Indseende med Jer Folk; vi mister et Arbejd efter et andet ved Jer Forsømmelse.

Herman. Ti stille, Kone! du blir Fru Bormesters, før du veedst et Ord deraf. Mener du, at jeg gaaer ud for Tidsfordriv? Jo, jo, jeg har ti Gange meer Arbejde, end I alle udi Huset; I andre arbejde kun med Hænderne, men jeg med Hjernen.

---

recommendere, anbefale. Compagnier, Handelsselskaber. Republikens, Statens.

Geske. Alle galne Folk gjør ligeledes, de bygge, som I, Casteller i Luften, og bryder Hjernen med Galskab og Gjækkeri, indbildende sig at gjøre vigtige Ting, da det dog i sig selv er Intet.

Gert. Var det min Kone, hun skulde ikke tale saa meer end eengang.

Herman. Ej, Gert! det maa en Politicus ikke agte. For et Aar eller tre havde jeg smurt min Kones Ryg for saadanne Ord; men siden den Tid, jeg har begyndt at kige i politiske Bøger, har jeg lært at foragte Saadant. Qui nescit simulare, nescit regnare, siger en gammel Politicus, som ingen Gjæk var; jeg troer, han hedte Agrippa eller Albertus Magnus. Thi det er Fundament til al Politik i Verden, thi hvo der ikke kan taale at høre et ondt Ord af en hidsig og gal Kone, duer ej til nogen høj Bestilling. Koldsindighed er den allerstørste Dyd og den Ædelsteen, som mest pryder Regenter og Øvrighed. Derfor holder jeg for, at Ingen burde komme her i Staden at sidde udi Raadet, førend han havde gjort Prøver paa sin Koldsindighed, og ladet see, at han baade kunde tage imod Skjældsord, Hug og Ørefigen. Jeg er af Naturen hidsig, men jeg stræber at overvinde det ved Studering. Jeg har læset udi Fortalen af en Bog, som hedder Der politische Stockfisch, at naar En blir overvældet af Vrede, skal han tælle til tyve, imidlertid gaaer ofte Vreden over.

Gert. Det kunde ikke hjælpe mig, om jeg talte til hundrede.

Herman. Ja, saa duer I ikke til Andet, end til at være Subaltern. Henrich! giv min Kone et Krus Øl ved det lille Bord.

Qui nescit o. s. v. Den der ikke kan forstille sig, kan ikke regjere. Fundament, Grundlag. Subaltern, Menig, Underordnet. Der politische Stockfisch, en den Tid bekjendt Kjærlighedsroman.

Geske. Ej, du Slyngel! mener du, at jeg er kommen hid for at drikke?

Herman. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13. Nu er det alt over. Hør, Mutter! du maa ikke tale saa haardt til din Mand, det lader saa farlig gemeent.

Geske. Er det da fornemme at betle? Har enhver Kone ikke Aarsag til at skjælde, naar hun har saadan Dagdriver til Mand, der saaledes forsømmer sit Hus, og lader Hustru og Børn lide Nød.

Herman. Henrich! giv hende da et Glas Brændevin; thi hun har forivret sig.

Geske. Henrich! giv min Mand, den Slyngel, et Par Ørefigen.

Henrich. Det maa I selv gjøre; jeg betakker mig ellers for saadan Commission.

Geske. Saa tør jeg gjøre det selv.

Hun gier ham Ørefigen.

Herman. 1, 2, 3, 4, 5, til 20. Han lader, som han vil slaae igjen, men begynder paa ny at tælle til 20. Havde jeg ikke været en Politicus, saa skulde du have faaet Skam.

Gert. Vil I ikke holde Jer Kone i Ave, saa skal jeg, Fort herud! Herud! Geske skjælder udenfor.

Tredie Scene.

Collegium Politicum. Henrich.

Gert. Jeg skal lære hende at holde sig smukt hjemme en anden Gang. Det bekjender jeg, er det politisk, at lade sig trække efter Haaret af sin Kone, saa blir jeg aldrig Politicus.

Herman. Ach, ach! Qui nescit simulare, nescit regnare. Det er let talt, men ikke ret let practiceret. Jeg bekjender, at det var en stor Spot, min Kone gjorde mig; jeg troer, jeg løber endnu ud efter hende, og prygler hende

---

practiceret, gjort, udført.

paa Gaden. Dog 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20. Nu er det over; lad os nu tale om andre Sager!

Frands. Kvindfolk har altfor Meget at sige her i Hamborg.

Gert. Ja det er sandt; jeg har tidt tænkt paa at gjøre et Forslag derom. Men det er vanskeligt at lægge sig ud med dem. Forslaget er ellers godt nok.

Herman. Hvorledes er det Forslag?

Gert. Det bestaaer af faa Artikler. 1. vilde jeg, at Ægteskabs-Contract skulde ikke være evig, men gjøres paa visse Aar, saa at, naar Manden var ikke fornøjet med sin Kone, kunde han slutte ny Contract med en anden, men skulde være forbunden, ligesom med Husleje, at sige hende op et Fjerdingaar for Fardag, som skulde være ved Paaske eller Michaelis-Tider; hvis han var fornøjet med hende, kunde Contracten forlænges. Tro mig, om saadan Lov blev gjort, der skulde ikke findes een ond Kone i Hamborg, men enhver skulde beflitte sig paa at gaae sin Mand under Øjen, for at have Contracten forlænget. Har I gode Mænd Noget at sige imod denne Artikel? Frands! du smiler saa skalkagtig, du har vist Noget at sige derimod, lad os høre.

Frands. Men kunde ikke en Kone undertiden finde sin Regning ved at blive skilt ved en Mand, som enten var ond imod hende, eller som var en Dagdriver, der alene aad og drak, og Intet vilde arbejde til Kones og Børns Underhold? Eller hun kunde faae Lyst til en Anden, og gjøre Manden Alting saa broget, at han mod sit Forsæt lod hende fare. Jeg holder for, at større Ulejligheder kan rejse sig af Saadant. Der er jo Midler til at tvinge en Kone med. Vilde Enhver, som I, Mester Herman, naar han faaer et Ørefigen, give sig til at tælle til tyve, saa fik vi en Hob skjønne Koner. Jeg holder

uforgribelig for, det bedste Middel er, naar en Kone er balstyrisk, at Manden truer hende med at ligge alene, og ingen Seng at søge med hende, indtil hun bedrer sig.

Gert. Det kunde jeg ikke holde. Mangen Mand kan ligesaa lidet skikke sig derudi, som Konen.

Frands. Saa kan jo Manden gaae extra.

Gert. Saa kan jo Konen og gaae extra.

Frands. Men, Gert! lad os høre de andre Artikler.

Gert. Ja se, om han gjorde det! Du har maaskee Lyst at skjemte mere; Intet er saa godt, man jo har Noget at sige derimod.

Herman. Lad os nu tale om andre Sager! Folk, som hørte os tale, skulde tænke, vi holdt Consistorium eller Tamper-Ret. Jeg tænkte paa i Nat, da jeg ikke kunde sove, hvorledes Regjeringen i Hamborg bedst kunde indrettes, saa visse Familier, hvorudi Folk hidtildags ligesom fødes til Bormestere og Raadsherrer, kunde udelukkes fra den højeste Øvrigheds-Værdighed, og en fuldkommen Frihed indføres. Jeg tænkte, man skulde vexelvis tage Bormestere nu af eet Laug, nu af et andet, saa blev samtlige Borgerskab deelagtig udi Regjeringen, og alle Stænder kom til at florere; thi, for Exempel, naar en Guldsmed blev Bormester, saae han paa Guldsmedenes Interesse, en Skræder paa Skræddernes Opkomst, en Kandestøber paa Kandestøbernes; og Ingen skulde være Bormester længer end en Maaned, paa det at et Laug skulde ikke florere meer end et andet. Naar Regjeringen saaledes blev indrettet, kunde vi kaldes et ret frit Folk.

Tutti. Det Forslag er herligt; Mester Herman! I taler som en Salomon.

Tamperret dømte i Ægteskabssager og holdtes af Consistorium. Tutti, Alle.

Frands. Det Forslag er godt nok. Men....

Gert. Du kommer altid med dit Men; jeg troer, enten din Faer eller Moer har været Mennist.

Herman. Lad ham kun sige sin Mening! Hvad vilt du sige? hvad mener du med det Men?

Frands. Jeg tænker, mon det ikke skulde være vanskeligt iblandt at faae en god Bormester af ethver Handværkslaug? Mester Herman er god nok, thi han er vel studeret; men hvor finder vi, naar han er død, blandt Kandestøberne en Anden, der duer til saadant Regimente? Thi naar Republiken er kommen paa Knæ, er det ikke saa let at støbe den om igjen i en anden Form, som at støbe en Tallerken eller en Kande om, naar den er fordærvet.

Gert. Ach! Pakketel! vi finder nok dygtige Mænd, endogsaa blandt Handværksfolk.

Herman. Hør, Frands! du est endnu en ung Mand, og derfor ikke kan see saa dybt udi en Ting endnu, som vi andre, hvorvel jeg mærker, du har et godt Hoved, og med Tiden kan blive til Noget. Jeg vil kun kortelig forestille dig, at denne din Instants har ingen Grund, alene af vore Personer: Vi ere udi dette Laug over tolv Personer, alle Handværksfolk; Enhver af os kan jo see hundrede Fejl, som begaaes af Raadet. Forestil dig nu, at En af os blev Bormester, og ændrede de Fejl, som vi saa tidt har talt om, og som Raadet ikke kan see; mon Hamborger Stad vilde tabe Noget ved saadan Bormester? Dersom I gode Herrer ere saa sindede, da vil jeg give det Forslag ind.

Tutti. Ja vist!

Herman. Men nok om de Materier. Tiden gaaer

Mennister (egentlig Mennonister eller Mennoniter) en Slags Gjendøbere, der havde Navn efter deres Stifter Menno (ikke af, at de idelig sagde Men). Instants, Indvending.

bort, og vi har ikke læset Aviserne endnu. Henrich! lad os faae de sidste Aviser.

Henrich. Her er de sidste Aviser.

Herman. Fly dem til Richard Børstenbinder, som plejer læse.

Richard. Man skriver fra Hoved-Lejren ved Rhin-Strømmen, at man venter Recruter.

Herman. Ej! det har man skrevet tolv Gange i Rad. Spring over Rhin-Strømmen! Jeg kan ærgre mig ihjel, naar jeg hør tale om de Sager. Hvad skriver man fra Italien?

Richard. Fra Italien skrives, at Prinds Eugenius har brudt op med sin Lejr, passeret over den Flod Padus, og gaaet forbi alle Fæstninger, for at overrumple Fjendens Armee, som derudover i største Hast har retireret fire Mil tilbage. Duc de Vendosme skjændte og brændte allevegne udi sit eget Land udi Retiraden.

Herman. Ach, ach! Hans Durchleuchtighed er slagen med Blindhed. Vi er om en Hals; jeg vil ikke give fire Skilling for den hele Armee i Italien.

Gert. Jeg holder min Tro for, at Prindsen gjorde Ret; thi det har altid været mit Forslag. Sagde jeg det ikke forgangen, Frands Kniv-Smed! at man burde gjøre saaledes?

Frands. Nej, jeg kan ikke erindre det.

Gert. Jo, min Tro, har jeg sagt det hundrede Gange; thi hvorfor skal Armeen ligge og lunte; Prindsen har min Tro gjort Ret. Det tør jeg forsvare, mod hvem det skal være.

Herman. Henrich! giv mig et Glas Brændevin. Jeg kan svære paa, Ihr Herren! at det blev sort for mine Øjne, da jeg hørte læse disse Tidender. Jeres Skaal, Mus-

---

Padus, Po. udi Retiraden, paa Tilbagetoget.

siørs! Nu, det bekjender jeg! Det kalder jeg en Hovedforseelse, at gaae forbi Fæstningerne!

Sivert. Jeg havde, min Tro, gjort det Samme, om Armeen havde været mig betroet.

Frands. Ja, du skal nok see, at man gjør Posekigere til Generaler.

Sivert. Du har ikke behov at spotte, jeg turde blive saa god som en Anden.

Gert. Deri har, min Tro, Sivert Ret, at Prindsen har gjort vel, at gaae lige løs paa Fjenden.

Herman. Ej, min gode Gert! I er altfor selvklog, I faaer lære Noget endnu.

Gert. Da skal jeg ikke lære det af Frands Knivsmed.

De komme i stærk Skjælderi, og taler En i Munden paa en Anden, rejser sig af Stolene, truer, og støjer.

Herman slaaer imod Bordet, og raaber: Stille, stille, Ihr Herren! Lad os ikke tale meer om det, Hver kan beholde sin Mening. Hør, Ihr Herren! gir dog Lyd. Mener I vel, at Duc de Vendosme af Frygt har retireret sig og sat Ild paa Landet? Nej, den Karl har læst Alexander Magnuses Krønike; thi saa gjorde han, da Darius forfulgte ham, og derudover vandt en Sejer ligesaa stor, som den, vi vandt ved Hochstädt.

Henrich. Nu slog Klokken tolv paa Postmesterens Værk.

Herman. Saa maae vi da gaae.

Paa Vejen disputerer de og støjer om det Forrige.

Tredie Act.

Første Scene.

Abrahams. Sanderus. Christopher. Jochum.

Abrahams. Nu skal jeg fortælle Ham et Eventyr, som vil divertere hele Staden. Veed I, hvad jeg har overlagt med tre, fire fornemme Folk her i Byen?

Sanderus. Nej, jeg veed ikke.

Abrahams. Kjender I ikke Herman von Bremen?

Sanderus. Det er vist den Kandestøber, som er saa stor Politicus, og boer i dette Hus.

Abrahams. Det er den Samme. Jeg var nylig i Selskab med Nogle af Raadet, som ivrede sig meget mod samme Karl, efterdi han talede saa dristig udi Værtshus imod Regjeringen, og reformerede Alting. De Samme holdt det tjenligt at udskikke Spioner, for at vidne paa hans Mund, at han kunde blive revset, Andre til Exempel.

Sanderus. Det var at ønske, saadanne Karle engang kunde blive straffede; thi de sidder og criticerer over et Krus Øl Konger, Fyrster, Øvrighed og Generaler, saa det er forskrækkeligt at høre paa. Det er ogsaa farligt; thi den gemene Almue har ikke den Skjønsomhed, at den kan eftertænke, hvor urimeligt det er, at en Kandestøber, Hattemager, eller Børstenbinder kan tale med ringeste Grund om slige Sager, og see de Ting, som et heelt Raad ikke kan see.

Abrahams. Det er sandt; thi samme Kandestøber kan reformere det hele romerske Rige, medens han støber en Tallerken, og agere baade Landestøber og Kandestøber paa eengang. Men mig behagede ikke samme Raadsherrers Foretagende; thi at straffe eller arrestere saadan Mand,

---

agere, forestille.

opvækker kun Oprør iblandt Almuen, og gjør saadan Gjæk meer anseelig. Min Mening var derfor, at spille heller en Komedie med ham, som skulde have bedre Virkning.

Sanderus. Hvori skulde den bestaae?

Abrahams. At skikke ham Deputerede, som fra Raadet, for at gratulere ham med Bormesterskab, og flye ham strax nogle vanskelige Ting at forrette; saa skal man see, hvor elendig han vil blive, og han selv skal mærke, hvor stor Forskjel der er imellem at raisonnere om en Bestilling og at forestaae den.

Sanderus. Men hvad vil deraf følge?

Abrahams. Deraf skal følge, at han enten af Desperation skal forløbe Byen, eller ydmygeligen bede om Afsked, og tilstaae sin Udygtighed. Jeg er derfor alene kommen til Monsieur Sanderus, for at begjære Hans Hjælp i at iværksætte denne Machine, saasom jeg veed, Han er bekvem til Saadant.

Sanderus. Det kan lade sig gjøre. Vi vil selv agere slige Deputerede, og strax gaae til ham.

Abrahams. Ja, her er hans Hus. Jochum eller Christopher! bank paa, og sig, at der to Raadsherrer er herude, som vil tale med Herman von Bremen.

De banker paa.

Anden Scene.

Herman. Abrahams. Sanderus. Jochum. Christopher.

Herman. Hvem vil I tale med?

Jochum. Her er tvende Raadsherrer, som vil have den Ære at opvarte Ham.

Herman. Hillemænd! hvad er det? jeg seer skiden ud, som et Svin.

Deputerede, Udsendinge. Desperation, Fortvivlelse. Machine, listigt Paafund.

Abrahams. Underdanigste Tjener, velbaarne Hr. Bormester! Vi ere hidskikkede af Raadet for at gratulere Ham med et Bormesterskab her i Staden; thi Raadet har anseet meer hans Meriter end hans Stand og Vilkaar, og udvalgt ham til Bormester.

Sanderus. Raadet holdt det ubilligt, at saadan viis Mand skulde occuperes med saadanne slette Forretninger, og grave sit store Pund ned i Jorden.

Herman. Ihr Herren Collegæ! aflægger min Hilsen og Taksigelse til det lovlige Raad, og forsikkrer dem om min Protection. Det er mig kjært, at man er falden paa de Tanker, alene for Stadens Skyld, ikke for min egen Persons; thi havde jeg skjøttet om Højhed, havde jeg maaskee for længe siden været Noget.

Abrahams. Velbaarne Hr. Bormester! Raadet og Borgerskabet kan ikke vente Andet end Stadens Velstand under saadan en højviis Øvrighed.

Sanderus. Og derfor har forbigaaet saa mange andre rige og fornemme Mænd, der har ansøgt om den høje Magistrat.

Herman. Ja, ja! jeg haaber, de skal ej heller fortryde paa dette Valg.

Abrahams og Sanderus. Vi recommenderer os da samtlige udi Hr. Bormesters Bevaagenhed.

Herman. Det skal være mig en Fornøjelse, at gjøre Dem nogen Tjeneste. Om Forladelse, at jeg følger Dem ikke længer.

Sanderus. Ej! det kan ej heller staae Hr. Bormester an, at gaae videre.

Meriter, Fortjenester. occuperes, beskjæftiges. Collegæ, (Latin, — ikke Colleguser, som Herman siger S. 34), Embedsbrødre. Protection, Beskyttelse.

Den politiske Kandestøber, 3die Act 2den Scene.

Herman kalder paa en af Lakejerne. Hør, I Kamerat! der har I til en Kande Øl.

Lakejen. Ach, vi gjør det ikke, Jeres Velbaarenhed!

Tredie Scene.

Herman. Geske.

Herman. Geske! Geske!

Geske indenfor. Jeg har ikke Stunder.

Herman. Herud! jeg har Noget at sige dig, som du aldrig drømte om din Livstid.

Geske. Nu, hvad er paa Færde?

Herman. Har du noget Kaffe i Huset?

Geske. Hvad Snak! naar brugte jeg Kaffe sidst?

Herman. Du kommer at bruge det herefter da; inden en halv Time faaer du Visit af alle Raadsherrernes Fruer.

Geske. Jeg troer, den Mand drømmer.

Herman. Ja, jeg drømmer saaledes, at jeg har drømt os et Vormesterskab paa Halsen.

Geske. Hør, Mand! gjør mig ikke vred igjen, du veedst, hvor det gik sidst.

Herman. Saae du ikke de to Herrer med deres Lakejer, som gik her forbi?

Geske. Jo, jeg saae dem.

Herman. De vare herinde, og lod mig vide fra Raadet, at jeg er bleven Vormester.

Geske. I er Fanden heller!

Herman. Lad os nu see, kjære Kone! at du beflitter dig herefter paa et mere fornemme Væsen, og at ingen af de gamle Kandestøber-Nykker bliver tilbage hos dig.

Geske. Ach! er det vist, min hjerte Mand?

Visit, Besøg.

Herman. Det er saa vist, som jeg staaer her. Net lige nu har vi Huset fuld af Gratulationer, af skyldigste Tjenere og Tjenerinder, af Jemerecommaner og Baselemaner.

Geske paa Knæ. Ach, min hjerte Mand! forlad mig, om jeg har gjort dig Noget imod tilforn.

Herman. Alt forladt; beflit dig kun paa, at være noget fornemme herefter; saa skal du have min Naade. Men hvor skal vi faae en Tjener i en Hast?

Geske. Vi kommer til at kaste nogle af Jere Klæder paa Henrich, indtil vi kan faae kjøbt Liberi. Men hør, min Hjerte! eftersom I nu er bleven Bormester, saa vilde jeg bede, at Gert Bundtmager maa straffes for den Tort, han gjorde mig idag.

Herman. Ej, min hjerte Kone! Bormesters Frue maa ikke tænke paa at hævne den Uret, som er vederfaret Kandestøberens Kone. Lad os faae Henrich herind!

Fjerde Scene.

Geske. Herman. Henrich.

Geske. Henrich!

Henrich. Hej!

Geske. Henrich! du maa ikke svare saa herefter. Veedst du ikke, hvad os er vederfaret?

Henrich. Nej, jeg veed ikke.

Geske. Min Mand er bleven Bormester.

Henrich. Hvorover?

Geske. Hvorover? Over Hamborg.

Henrich. Han er Pokker heller! Det var jo et Fandens Spring af en Kandestøber.

Jemerecommaner og Baselemaner, Forvanskninger af de franske artige Talemaader: Je me recommande (jeg anbefaler mig) og Je vous baise les mains (jeg kysser Deres Hænder).

Herman. Henrich, tal med mere Besked! du skal vide, du est Lakej hos en stor Mand nu.

Henrich. Lakej! saa avancerer jeg ikke nær saa meget.

Herman. Du skal nok avancere. Du kan med Tiden blive Reutendiener. Ti kun stil! Du kommer paa nogle Dage at agere Lakej, indtil jeg kan faae en Tjener. Han kommer til at bære min brune Kjole, min Hjerte! indtil vi kan faae Liberi færdig.

Geske. Men jeg frygter, den vil blive altfor lang.

Herman. Ja, vist er den for lang; men man faaer at hjælpe sig i en Hast, som man kan.

Henrich. Ach, Herre Jeh! den rækker mig ned i Hælene. Jeg vil see ud som en Jødepræst.

Herman. Hør, Henrich!

Henrich. Ja, Mester!

Herman. Du Slyngel! kom mig ikke med slige Titler mere; du skal herefter, naar jeg raaber paa dig, svare: Herre! og naar Nogen kommer at spørge efter mig, skal du sige: Bormester von Bremenfeld er hjemme.

Henrich. Skal jeg svare saaledes, enten Herren er hjemme eller ej?

Herman. Hvilken Snak! naar jeg ikke er hjemme, skal du svare: Hr. Bormester von Bremenfeld er ikke hjemme; og naar jeg ikke vil være hjemme, skal du svare: Bormesteren gir ikke Audience idag. Hør, min Hjerte! du maa strax lave til noget Kaffe, du skal have Noget at tractere Raadsherrernes Fruer med, naar de kommer; thi deri vil vor Reputation bestaae herefter, at man kan sige: Bormester von Bremenfeld gir gode Raad, og hans Frue god Kaffe. Jeg er saa bange, min Hjerte! at I forseer Jer i Noget, førend I blir vant til den Stand,

---

med mere Besked, med større Sindighed, Betænksomhed.
Reutendiener, Raadstuetjener.

I er kommen udi. Henrich! spring du ud efter et Thee-bord med nogle Kopper, og lad Pigen springe efter fire Skilling udi Kaffe; man kan altid siden kjøbe meer. Det skal være Jer en Regel, min Hjerte! til videre, at I ikke taler meget, indtil I lærer at føre honnet Discours. I skal ej heller være altfor ydmyg, men staae paa Jer Respect, og for Alting arbejde paa at faae det gamle Kandestøber-Væsen af Hovedet, og bilde Jer ind, at I har været Bormesters Frue i mange Aar. Om Morgenen skal der et Theebord være dækket for Fremmede, som kommer, om Eftermiddag et Kaffebord, og derpaa spilles Kort. Der er et vist Spil, som kaldes Allumber, jeg vilde give hundrede Rigsdaler til, at I og vor Datter, Frøjken Engelke, forstod det. I maa derfor give flittig Agt, naar I seer, Andre spiller, at I kan lære det. Om Morgenen skal I ligge til Klokken ni eller halvgaaen ti; thi det er kun gemene Folk, som staaer op om Sommeren med Solen; dog om Søndagen maa I rejse Jer noget tidligere, saasom jeg paa de Dage agter at medicinere. En smuk Snustobaks-Daase maa I lægge Jer til, som I maa lade ligge paa Bordet hos Jer, naar I spiller Kort. Naar Nogen drikker paa Jeres Sundhed, skal I ikke sige: Tak! men: tres humble Servitør! Og naar I gaber, skal I ikke holde for Munden; thi det er ikke meer brugelig blandt fornemme Folk. Endelig, naar I er i Compagni, skal I ikke være for meget pæn, men sætte Honnetteteten noget til Side... Hør, jeg glemte Noget: I skal ogsaa lægge Jer en Skjødehund til, hvilken I skal elske som Jer egen Datter; thi det er ogsaa fornemme. Vor Nabo-Kone Arianke har en smuk Hund, som hun nok laaner Jer,

---

honnet Discours, dannet Tale. Allumber, Lomber. medicinere, tage Medicin. tres humble Servitør, ydmygste Tjener. Compagni, Selskab. Honnetteteten, Ærbarheden.

til vi kan selv faae en. Hunden skal I give et fransk Navn, som jeg nok skal hitte paa, naar jeg faaer Stunder at tænke mig om. Den skal idelig ligge i Jer Skjød, og I skal i det ringeste en halv Snees Gange kysse den, naar der er Fremmede.

Geske. Nej, min hjerte Mand! det kan jeg umulig gjøre; thi man veed ikke altid, hvor en Hund har lagt og sølet sig. Man kan derudover enten faae Munden fuld af Skarn eller Lopper.

Herman. Ej, ingen Snak! vil I være Frue, saa maa I og have Frue-Noder. Saadan Hund kan derforuden ogsaa give Jer Anledning til Discours; thi naar I ingen Anledning har til Materie, kan I fortælle om Jer Hunds Qvaliteter og Dyder. Gjør kun, som jeg siger, min Hjerte! Jeg forstaaer mig paa den fornemme Verden bedre end I. Spejler Jer kun i mig! I skal see, at der ikke skal være de ringeste gamle Levninger hos mig tilbage. Det skal ikke gaae mig, som det gik en vis Slagter, som blev Raadmand, hvilken, naar han havde skrevet en Side ud og skulde vende Bladet om, satte Pennen i Munden, som han var vant at gjøre med Slagterkniven. Gaaer I andre nu ind at gjøre Anstalter! jeg har Lidt at tale med Henrich alene.

Femte Scene.

Herman. Henrich.

Herman. Hør, Henrich!

Henrich. Hr. Vormester!

Herman. Mener du ikke, at jeg vil faae mange Misundere formedelst denne Ophøjelse?

Henrich. Ej, hvad vil Herren kere sig om Misundere! Gid man ikkun havde gjort mig til Vormester

---

Materie, Emne at tale om. Qvaliteter, Egenskaber.

paa den Maade, jeg skulde have givet mine Misundere Døden og Djævelen.

Herman. Den eneste Ting, jeg er lidt bange for, er nogle smaa Ceremonier; thi Verden regjeres af Pedanteri, og Folk seer meer efter Smaadalier end efter solide Ting. Var ikkun den første Dag over, som jeg skal gjøre mit Indtog udi Raadhuset paa, saa vilde jeg være fornøjet; thi hvad solide Forretninger angaaer, det er som Smørrebrød for mig. Men jeg maa lave mig paa, hvorledes jeg første Gang skal begegne mine Colleguser, og at jeg ikke støder mod de sædvanlige Ceremonier.

Henrich. Ej, Lapperi, Hr. Bormester! ingen brav Mand binder sig til visse Ceremonier. Jeg for min Part gjorde intet Andet, om jeg skulde gjøre saadant Indtog, end gav Raadsherrerne min Haand at kysse, og gjorde mig brav Rynker udi Panden, saa at de skulde faae at vide, hvad jeg førte i min Skjold, og at jeg stiltiende gav dem tilkjende, at en Bormester var ingen Kramsfugl eller Pandekage.

Herman. Men tænk, at der skal ogsaa holdes en Oration paa Raadhuset den første Dag, jeg bliver introduceret. Jeg kan nok holde en Oration saa god, som Nogen her i Byen; thi jeg turde obligere mig til at præke, om det skulde være imorgen. Men, saasom jeg aldrig har bivaanet saadan Act tilforn, saa veed jeg egentlig ikke, hvad Formularier man plejer at bruge.

Henrich. Ej, Herre! Ingen uden Skolemestere binde sig til Formularier. Jeg for min Part, om jeg var Bormester, lod mig nøje med at sige dem kort og fyndigt saadanne Ord, som for Exempel: Det falder vel en-

---

Ceremonier, Skikke. Pedanteri, Smaalighed. Smaadalier, Smaating. Oration, Tale. introduceret, indført. obligere, forpligte.

deel underligt, ædle og velvise Herrer Raadmænd! at see en ussel Kandestøber i en Hast omstøbt til en Bormester. . . .

Herman. Fy, fy! Det var en lumpen Begyndelse.

Henrich. Nej, det skulde ikke være Begyndelse. Jeg vilde begynde min Tale saaledes: Jeg takker Eder, ædle og velvise Herrer! for den Ære, De have gjort en usjel Kandestøber, som jeg, at gjøre ham til Bormester.

Herman. Alt kommer du med din forbandet Kandestøber! Det er nanstændigt at tale saadant paa Raadhuset, hvor jeg maa stille mig an, som jeg var fød Bormester. Skulde jeg holde saadan Tale, vilde jeg kun blive foragtet og bespottet. Nej, nej, Henrich! du vilde blive en slet Orator. En Skjelm skal sige mig paa, at jeg nogen Tid har været Kandestøber. Jeg har kun øvet mig lidt for Tidsfordriv paa Støbningen, naar jeg har været kjed af at studere.

Henrich. En Skjelm skal ogsaa sige mig paa, at jeg nogen Tid har været Kandestøber-Dreng.

Herman. Hvorfor vil du da, at jeg skal føre saadan Tale?

Henrich. Ach, lidt Taalmodighed! Herren er altfor hastig. Jeg vilde tilligemed sige dem paa en høflig Maade, at hvis Nogen moqverede sig derover, efterdi jeg nyligen havde været Kandestøber, da skulde de faae en Ulykke. Og hvis jeg fornam mindste moqvante Mine hos Nogen, vilde jeg sige: Ædle og velvise Herrer! bilder I Phantaster Jer vel ind, at I har gjort mig til Bormester for at narre mig? Og derpaa vilde jeg brav slaae i Cathedra, medens Orationen holdtes, saa de nok skulde mærke af min Introductions-Tale, at jeg ikke var at

---

Orator, Taler. moqvere sig, spotte; moqvant, spottende. Cathedra, Talerstolen. Introductions-Tale, Indledningstale.

skjemte med, og at de havde faaet en Vormester, som var Karl for sin Hat. Thi lader Hr. Vormester sig underkuje i Førstningen, vil Raadet holde ham stedse for en Slyngel.

Herman. Du taler, som en Slyngel; jeg skal nok hitte paa, hvad Tale jeg vil holde. Lad os gaae ind!

Fjerde Act.

Første Scene.

Henrich alene.

Har Lidser paa begge Ærmene af sin Kjol, som gaaer ham til Hælene, og er broderet med hvidt Papir.

Jeg er en Hundsvot, om jeg kan begribe, hvorledes Raadet er falden paa de Tanker, at gjøre min Husbond til Vormester; thi jeg seer ingen Overeensstemmelse imellem en Kandestøber og saadan høj Embedsmand, uden maaskee det kommer deraf, at ligesom en Kandestøber kaster gamle Tallerkener og Fader udi en Form, og støber dem om til nye, saa kan ogsaa en god Vormester ved gode Love støbe Republiken om igjen, naar den forfalder. Men de gode Mænd har ikke taget i Agt, at min Husbond var den sletteste Kandestøber udi Hamborg, og derfor, om de ellers har udvalgt ham paa det Fundament, vil blive ogsaa den sletteste Vormester, vi har havt. Den eneste Nytte ved dette Valg er, at jeg blir Reutendiener derved; thi det er en Bestilling, som jeg har Naturalier og Lyst til, thi fra jeg var et Barn, har jeg kunnet glæde mig ved at see Folk trækkes i Arrest. Det er ogsaa en god Bestilling for En,

---

Naturalier, Anlæg.

der veed at snoe sig lidt derudi; thi først maa jeg lade, som jeg har Meget at sige hos Bormester, og naar Folk faaer den Troes-Artikel i Hovedet, vinder Henrich i det ringeste hundrede Daler eller to hundrede derved om Aaret, som jeg ikke vil imodtage af Gjerrighed, men alene for at lade see, at jeg forstaaer mit Embede og Reutendienerat. Vil Nogen tale med Bormester, siger jeg: Han er ikke hjemme. Siger de, at de saae ham i Vinduet, svarer jeg: Det vil Intet sige, han er dog ikke hjemme. Folk i Hamborg veed strax, hvad saadan Svar betyder: De stikker Henrich en Daler i Haanden, saa kommer Herren strax hjem; er han upasselig, saa blir han strax frisk; er der Fremmede hos ham, saa gaaer de strax bort; ligger han, saa staaer han strax op. Jeg omgaaes undertiden med fornemme Lakejer; jeg veed nok, hvor der tilgaaer udi slige Huse. I gamle Dage, da Folk var dumme, som Heste og Æsler, da kaldte man saadant Nefas, men nu hedder det Extra, Drikkepenge, eller uvisse Indkomster. Men se, der kommer Anneke, hun veed endnu Intet af denne Forandring; thi hun har saadan gemeen Kandestøberske-Miine og Gang endnu.

Anden Scene.

Anneke. Henrich.

Anneke. Ha, ha, ha! Nej se, hvor det Spøgelse seer ud! jeg troer, det er en Adriane, han har faaet paa sig.

Henrich. Hør, du Kandestøber-Carronie! har du ikke seet et Liberi eller en Lakej tilforn? Disse gemene Folk ere, min Tro, ligesom Bæster, de staaer og gaber ligesom Køer, naar de seer et Menneske een Dag udi andre Klæder end en anden Dag.

Nefas, (Uret) ulovlig Indtægt. Carronie, Skjøge.

Anneke. Nej, Et Skjemt, et Andet Alvor! veedst du ikke, at jeg har lært at spaae idag? Her var en gammel Kone idag, som seer Folk i Hænderne, hende gav jeg et Stykke Brød, hvorfor hun lærte mig den Kunst, at see i Folkes Hænder, hvad dem skal vederfares. Maa jeg see dine Hænder, saa skal jeg strax sige dig din Skjæbne.

Henrich. Ja, ja, Anneke! Henrich er ikke saa taabelig, som du bilder dig ind. Jeg lugter alt Lunten. Du har faaet et Nys om den Forfremmelse, som idag er mig lovet.

Anneke. Nej, min Tro, veed jeg ikke af Noget at sige.

Henrich. Se ikkun, hvor gode Miner hun kan holde! Jo, min Tro, har du hørt det, og derfor har du og godt ved at spaae. Nej, Henrich har gammel Been i Panden, han er ikke saa let at tage ved Næsen.

Anneke. Jeg kan gjøre min højeste Ed paa, at jeg ikke har hørt ringeste Ting af Saadant, som du siger.

Henrich. Har du ikke talt med Fru Bormesters nylig?

Anneke. Jeg troer, den Dreng er gal, kjender jeg Fru Bormesters?

Henrich. Saa har, min Tro, Frøjkenen sagt dig det.

Anneke. Ej, holdt da op engang med saadant Narreri, Henrich!

Henrich. Se der, Anneke! har du min Haand, spaa nu saa meget, som du vil. Jeg mærker nok, at du har faaet et Nys om Sagerne, skjøndt du stiller dig saa fremmed an. Men det kan ikke skade, at du est saa polisk; vort hele Hus bør være saa herefter. Nu? hvad saae du nu i min Haand?

Anneke. Jeg seer, Henrich! at Fatters Custos,

Custos, Tamp, Mester Erik.

som hænger bag Kakkelovnen, vil dandse en lystig Galiath paa din Ryg idag. Er det ikke uforskammet, at gaae saaledes at spøge sig ud, da her er saa meget Arbejd at gjøre i Huset, og at rede Fatters Kjole saa til?

Henrich. Hør, Anneke! jeg kan spaae foruden at see i Hænderne: Jeg spaaer dig, at du est en Carnali, og at du for din uforskammede Mund faaer et Par Ørefigen eller to, ligesom det kan falde sig til. Se der! der har du Spaadommen opfyldt. Gir hende Ørefigen.

Anneke. Av, av, av! det skal blive dig dyre Ørefigen.

Henrich. Lær saa en anden Gang at bære Respect for en stor Herres Lakej.....

Anneke. Vi kun! nu kommer Mutter strax.

Henrich. For Bormesters fornemmeste Tjener.....

Anneke. Hun vil hævne det paa din Ryg.

Henrich. For en Reutendiener.....

Anneke. Jo, jo, jeg siger endnu, at det skal blive dig dyre Ørefigen.

Henrich. For en Person, der har stor Gehør hos Bormester.....

Anneke. Ach, ach! jeg er ikke bleven slagen her i Huset tilforn.

Henrich. Som hele Borgerskabet vil gjøre Caresser og Baselemaner til herefter.

Anneke. Jeg troer, den Dreng er bleven ganske gal. Hej, Mutter! Mutter, kom ind!

Henrich. St! st! st! du faaer vist en Ulykke med din Mutter. Jeg mærker nok, du veedst ikke, hvad her er passeret; derfor tilgier jeg dig, som en Christen, din Forseelse. Raadet har ved de fleste Stemmer udvalgt Husbond til at være Bormester, Mutter til at være Bor=

Caresser, Kjærtegn.

mesterinde, dømt Engelke fra sit Jomfruskab, og benaadet hende med Frøjkens Titel. Derfor kan du let begribe, at det ikke kan staae mig an, at arbejde meer. Derfor bær jeg ogsaa dette Liberi, som du seer.

Anneke. Ej, staa ikke og fixeer mig oven i Kjøbet!

Henrich. Det er, som jeg siger, Anneke! Se, der kommer Frøjken, som skal sande mine Ord.

Tredie Scene.

Engelke. Anneke. Henrich.

Engelke. Ach, Gud bedre mig arme Menneske! nu seer jeg, al Forhaabning er ude.

Henrich. Ej, Frøjken! er det nu Tid at græde, da Jere Forældre ere komne udi saadan Velstand?

Engelke. Hold din Mund, Henrich! jeg vil ingen Frøjken være.

Henrich. Hvad skal J da være? J er jo ikke Jomfru mere, saa maae J jo være Frøjken. Det er jo den næste Æres Trin, man stiger op, naar man skiller sig ved sin Jomfrudom.

Engelke. Jeg vilde heller være en Bondedotter; saa var jeg vis paa at kunne faae den, til hvilken jeg engang har bortgivet mit Hjerte.

Henrich. Eja! er det ikke Andet, Frøjkenen græder for, end hun vil giftes? Nu kan hun jo allersnarest blive gift, og faae hvilken Mand hun peger paa; thi den halve By vil storme til Huset for at blive Bormesters Svoger.

Engelke. Jeg vil Ingen have uden Antonius, som jeg eengang har lovet Ægteskab.

Henrich. Ej, fy, Jomfru! Vil J have nu en Hjul-

---

fixere, gjøre Nar af.

mager, hvilken neppe jeg, som er kun Reutendiener, kan gaae i Lav med. Nej, I maa have anden Ambition herefter.

Engelke. Hold du din Mund, din Tølpel! jeg vil før miste mit Liv, end lade mig tvinge til nogen Anden.

Henrich. Nu, gir Jer tilfreds, velbaarne Frøjken! vi vil see til, jeg og Bormesteren, om vi kan hjælpe Antonius til en Bestilling, og saa kan I gjerne faae ham.

Anneke græder.

Henrich. Hvorfor græder du, Anneke?

Anneke. Jeg græder af Glæde over den Lykke, som er vederfaret vor Hus.

Henrich. Det er sandt nok, Anneke! du har Aarsag at glæde dig; hvem Fanden skulde have tænkt, at saadan So, som du est, skulde have kunnet blive Mammeselle?

Anneke. Hvem Pokker skulde ogsaa have kunnet tænkt, at saadan Svin, som du, skulde kunne blive Reutendiener?

Henrich. Hør, Børnlille! jeg har ikke Stunder at tale videre med Dem denne Gang. Fru Bormesters venter Fremmede; jeg skal lave Kaffe til. Se, der er hun! Lad os gaae; jeg maa løbe at hente Kaffebordet.

Fjerde Scene.

Henrich. Geske med en Hund paa Armen.

Henrich kommer ind med Kaffebordet, og er meget geskæftig.

Geske. Hør, Henrich! er der kommen Sirup udi Kaffen?

Henrich. Nej, Mutter!

Geske. Ingen Fatter eller Mutter meer, Henrich! det siger jeg dig eengang for alle. Spring ud efter noget Sirup, og kom det i Potten! Henrich gaaer ud. Al

---

Ambition, Ærekjærhed.

den Alarm var jeg foruden tilforn. Men jeg kan troe, naar jeg blir vant dertil, falder det mig lettere.

Henrich. Her er Sirupen.

Geske. Slaa den udi Potten! Hillemænd! det banker. Nu skal man nok see, at Raadsherrernes Fruer kommer.

Henrich ved Døren. Hvem vil I tale med?

En Pige. Sig din Mester, at han kan lyve saa stærk, som ti Kandestøbere. Jeg har slidt op et Par Sko, alene med at løbe efter den Madspand.

Henrich. Jeg siger: hvem vil I tale med?

Pigen. Jeg vil tale med Mester Herman.

Henrich. Du løber med Lim-Stangen. Her boer Bormester von Bremenfeld.

Pigen. Det er forskrækkeligt, man kan ikke faae sine Sager færdige, og skal lade sig narre oven i Kjøbet af en lumpen Kandestøber.

Henrich. Har du Noget at klage paa Kandestøberne, da maa du komme paa Raadstuen; der faaer du nok Ret, om jeg ellers kjender Bormester von Bremenfeld.

To Lakejer. Vore Fruer vilde gjerne fornemme, om det faldt Bormesterinden belejligt, saa vilde de have den Ære at opvarte hende.

Henrich til Pigen. Hør du nu, Carnallie! at der ingen Kandestøber boer her? Til Tjenerne. Jeg vil fornemme, om Fru Bormesters er hjemme. Pigen gaaer.

Henrich til Geske. Her er to Raadsherrinder ude, som vil tale med Mutter.

Geske. Lad dem komme ind!

Femte Scene.

Madame Abrahams. Madame Sanderus. Geske. Henrich.

De kysse begge paa Geskes Forklæde.

Mad. Abrahams. Vi ere hidkomne idag, for

at aflægge vor underdanige Gratulation og temoignere den hjertens Glæde og Fornøjelse, vi har over Deres Avancement, iligemaade at recommendere os udi Deres Affection og Bevaagenhed.

Geske. Tres humble Servitør! Jeg veed ikke, om De vil behage at drikke en Skaal Kaffe.

Mad. Abrahams. Vi takker Vormesterinden, vi er kun denne Gang kommen for at gratulere.

Geske. Tres humble Servitør! Men jeg veed nok, De drikker gjerne Kaffe. De vil maaskee lade sig nøde. Vær saa god at sidde ned; Kaffen er ganske færdig. Henrich!

Henrich. Velbaarne Frue!

Geske. Har du kommen Sirupen i Kaffen?

Henrich. Ja, jeg har.

Geske. Vær saa god, I gode Madamer! at tage til Takke.

Mad. Sanderus. Fru Vormester er saa god at excusere os, vi drikker aldrig Kaffe.

Geske. Ej, hvilken Snak er det! Jeg veed nok bedre. De behager at sidde!

Mad. Abrahams. Ach, Masoeur! jeg er færdig at kaste op, naar jeg tænker paa den Sirup.

Geske. Henrich! kom hid og skjænk i Kopperne.

Mad. Sanderus. Det er alt nok, Kammerat! Jeg kan kun drikke en halv Koppe.

Henrich. Jeg skulde bede Vormesterinden komme ind et Øjeblik til Vormesteren.

Geske. Forlader mig, I gode Fruer! jeg maa gaae bort et Øjeblik. De skal strax have den Ære at see mig igjen.

---

temoignere, bevidne. Affection, Velvillie. excusere, undskylde. Masoeur, Søster.

Sjette Scene.

Raadsherrinderne alene.

1. Raadsherrinde. Ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha! hvem bliver nu mest fixeret, Søster! enten hun, som vi sidder og beleer i vore Hjerter, eller vi, som maae drikke Kaffe med Sirup udi?

2. Raadsherrinde. Tal for Guds Skyld ikke mere om den Sirup, Søster! min Mave sidder mig op i min Hals, naar jeg tænker derpaa.

1. Raadsherrinde. Gav du Agt paa, hvilken Mine hun gjorde, da vi kyssede paa hendes Forklæde? Ha, ha, ha, ha, ha! Jeg glemmer aldrig, saa længe jeg lever, det: Tres humble Servitør! Ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha!

2. Raadsherrinde. Le ikke saa højt, Søster! jeg er bange, de kan høre det.

1. Raadsherrinde. Ach, Søster! det er just Kunsten, at kunne holde sig for Latter. Var det ikke ogsaa en allerkjæreste Hund, hun havde paa Armen? den skjønneste Lænkehund, Nogen vil forlange; jeg er vis paa, at den bliver kaldet Joli oven i Kjøbet. Ach, Himmel! er det dog ikke sandt, som man siger, at intet Menneske er mere hofmodig, end det, som af Skarnet kommer strax til stor Værdighed? Derfore er Intet farligere, end slige hastige Forandringer. En, der er kommen af fornemme Folk, og har havt en adelig Optugtelse, blir gjerne den Samme, ja undertiden forfremmes udi Ydmyghed, ligesom den forfremmes udi Højhed. Men de Mennesker, som af Intet voxe saa hastig op, som Champignoner, i dem har Hoffærdighed som sit rette Sæde.

2. Raadsherrinde. Hvad mon kan være Aarsag til Saadant? Mig synes, slige Folk burde heller blive ydmyge, naar de tænkte paa deres forrige Stand.

Joli, dette Hundenavn betyder smuk.

1. Raadsherrinde. Aarsagen dertil maa være denne: De, som ere af fornemme Folk, har Ingen mistænkt at foragte sig, og derfor bekymrer sig ikke om, hvorledes de bliver begegnet. Gemene Folk derimod have Alle mistænkt; de synes, hvert Ord, hver Mine sigter hen til at bebrejde dem deres forrige Tilstand, og derfor søger at handthæve deres Værdighed ved Myndighed og Tyranni. Tro mig, hjerte Søster! der er Noget i det, at være kommen af godt Folk. Men der kommer Drengen tilbage, det er bedst at tie.

Syvende Scene.

Henrich. Begge Raadsherrinder.

Henrich. De gode Mardamer lader Dem Tiden ikke falde lang! Hendes Velbaarenhed kommer strax ind igjen. Vormester har foræret hende et nyt Halsbaand til hendes Hund, men det var noget for vidt, hvorfor Skrædderen er inde at tage Maal af Hundens Hals; saasnart det er bestilt, kommer hun ind igjen. Men I gode Mardamer tar ikke ilde op, at jeg beder Dem om Noget: De er vel saa god og tænker paa mig med en liden Discretion; thi jeg har stor Arbejde, og slæber som et Bæst her i Huset.

1. Raadsherrinde. Gjerne, Kammerat! der er en Gylden, om Han ikke vil forsmaae.

Henrich. Ach, største Taksigelse! jeg vilde ønske, at jeg kunde tjene Dem igjen. Nu skal De saamænd drikke brav, mens Fruen er ude; hun blir saamænd ikke vred derfor, og hvis saa er, skal jeg nok gjøre det godt igjen.

1. Raadsherrinde. Ach, Kammerat! den største Tjeneste, I kan gjøre os, det er ikke at nøde os.

Discretion, Drikkeskilling.

Henrich. Som jeg siger, velbaarne Mardamer! Fruen tar det, min Tro, ikke ilde op; De skal saamænd drikke. Maaskee det er ikke sødt nok, saa skal vi faae meer Sirup. Men der kommer Fruen selv.

Ottende Scene.

Bormesterinden. Begge Raadsherrinder. Henrich.

Bormesterinden. Om Forladelse, jeg blev saa længe ude! Fruerne har jo Intet drukket imidlertid. Vi skal, min Tro, have Kanden tømmet, og siden, naar vi faaer drukket Kaffe, skal De smage vort Øl. Det er saa godt, uden at rose det, som nogensteds i Byen.

Mad. Sanderus. Ach, jeg faaer saa hjertelig ondt! Fru Bormesters pardonerer mig, at jeg ikke kan blive længer; min Søster bier nok og tar til Takke.

Mad. Abrahams. Nej, det var Synd, at jeg skulde forlade min Søster. Vi recommenderer os i Bormesterindens Affection.

Geske. I skal, saa min Tro, have et Glas Brændevin, saa blir I strax frisk igjen. Det fordriver Vinde. Henrich! spring hen efter et Glas Janever, Fruen er ikke vel.

Mad. Sanderus. Nej, excusere mig, Fru Bormesters! jeg maa gaae.

Niende Scene.

En anden Raadsherrinde. Geske. Henrich.

Raadsherrinden. Underdanige Tjenerinde, velbaarne Frue! Jeg kommer efter min Skyldighed, at aflægge min Lykønskning.

Geske rækker hende Haanden at kysse, og hun kysser paa Haanden.

---

pardonere, tilgive. Janever, Genever.

Geske. Det skal være mig en Fornøjelse, om jeg eller Bormester kan være Dem til Tjeneste. Vil Hun ikke sætte sig ned? vær saa god? Hun skal ingen Complimenter bruge, men bilde sig ind, at Hun er hos Hendes Lige.

Raadsherrinden. Jeg takker skyldigst, velbaarne Frue! Sætter sig ned.

Geske. Her var nogle af Hendes Medcolleginder nylig, og drak Kaffe med mig; jeg troer nok, at her er et Par Kopper tilovers, om Dem behager; det Bedste er ved Bunden. Jeg kan, min Tro, ikke drikke Meer, thi jeg har allerede faaet saa Meget til Livs, at min Mave staaer som en Tromme.

Raadsherrinden. Jeg siger underdanigst Tak; jeg har nylig drukket Kaffe.

Geske. Efter Behag. Vi fornemme Folk nøder Ingen. Men hør, min kjære Madam! veed Hun ingen Française at recommendere mig til Frøjkenen? jeg vilde, at hun skulde lære Fransøsk.

Raadsherrinden. Jo, velbaarne Frue! jeg kjender en, som er meget artig.

Geske. Godt; men det vil jeg, hun maa vide forud, at jeg taaler ikke, hun kalder mig Madam, som de franske Folk plejer at gjøre. Ikke, fordi jeg er storagtig, men jeg har saa mine Betænkende derved.

Raadsherrinden. Nej, det maa ikke være. Men maatte jeg ogsaa ikke have den Naade at kysse paa Frøkenens Hænder?

Geske. Hjertelig gjerne! Henrich! kald paa Frøjkenen, og sig, at her er en Raadsherrinde, som vil kysse paa hendes Hænder.

Française, fransk Lærerinde. artig, fin, beleven.

Henrich. Jeg troer ikke, hun kan komme, thi hun sidder og saaler paa hendes Strømper.

Geske. Hør engang, hvorledes den Tølper staaer og taler hen i Taaget! Ha, ha, ha! Han vilde sige: baldyre.

Arianke Grovsmeds kommer ind.

Arianke. Ach, min leeve Søster Geske! er det sandt, at din Mand er bleven Bormester? Det er mig saa kjært, som En havde givet mig to Mark. Lad nu see, at du ikke blir storagtig, men kjendes ved dine gamle Du-Søstre! Geske svarer ikke et Ord.

Arianke. Naar blev din Mand Bormester, Søster?

Geske tier stille igjen.

Arianke. Du sidder i Tanker, Søster! jeg spør, naar din Mand blev Bormester?

Raadsherrinden. I maa bruge lidt meer Respect, lille Madam! for Bormesterinden.

Arianke. Nej, min Tro, bruger jeg ingen Complimenter med Søster Geske; thi vi har været ligesom eet Liv og Sjæl. Men hvor er fat, Søster? mig synes dog, at du er bleven noget storagtig.

Geske. Moerlille! jeg kjender hende ikke.

Arianke. Saa kjender vor Herre mig da. Naar du har trængt til Penge, saa har du nok kjendt mig. Du kanst ikke vide, min Mand kan blive det Samme som din endnu, førend han døer.

Geske faaer ondt, tar et Hovedvands-Æg og lugter til.

Henrich. Herud, din Smedekjelling! mener du, at du staaer i en Smede, og taler? Tar hende ved Haanden, og leder hende ud.

Geske. Ach, Madam! det er en Pine at omgaaes med disse gemene Folk. Henrich! du skal faae en Ulykke, dersom du indlader nogen Borgerkone herefter.

---

leeve (plattydsk), kjære.

Henrich. Hun var drukken, den So; thi Brændevinen stod hende af Halsen.

Raadsherrinden. Den Hændelse gjør mig hjertelig ondt; thi jeg er bange, at Bormesterinden har forivret sig. Fornemme Folk taaler ikke meget. Jo højere man kommer i Stand, jo mere delicat blir Ens Legeme.

Geske. Ja, jeg kan sværge Fruen til, at jeg har langt fra ikke den Helsen nu, som jeg havde i min forrige Stand.

Raadsherrinden. Jeg troer det nok; Hendes Velbaarenhed kommer herefter til at medicinere hver Dag, saa har alle andre Bormester-Fruer gjort.

Henrich til Spectatores. Mig synes, mare, ogsaa, at jeg har ikke den Helbred, siden jeg blev Reutendiener, som tilforn. Jeg har faaet et Sting, aa, aa! ret her i min venstre Side. I leer deraf, godt Folk! men det er, min Tro, dog Alvor. Jeg er, mafoi, bange, inden jeg veed et Ord deraf, at jeg har en Podogra paa Halsen.

Raadsherrinden. Bormesterinden maa ogsaa tage sig an en Doctor aarvis for sit hele Hus, der kan give hende nogle Draaber, som Hun altid i det ringeste maa lade staae i en Flaske, enten Hun vil bruge dem eller ej.

Geske. Ja, jeg vil, min Tro, ogsaa efterleve Hendes Raad. Henrich! du skal siden springe hen til Doctor Hermelin, og bede ham, naar han faaer Lejlighed, at gjøre sin Opvartning hos mig.

Raadsherrinden. Jeg maa nu tage Afsked, velbaarne Frue! og recommendere mig i Hendes Affection.

Geske. Alt recommenderet, min kjære Fru Raadsherrinde! Hun har kun at tale mig og Mester Herman,

---

delicat, fin, skrøbelig. Spectatores, Tilskuerne. mafoi min Tro. Podogra, skal være Podagra, Gigt i Fødderne, som sjelden findes hos Andre end rige eller fornemme Folk.

jeg siger, Bormester von Bremenfeld, frit til; hvad vi kan være Hende og Hendes Kjæreste til Tjeneste, skal ikke manqvere.

Raadsherrinden kysser paa Forklædet. Underdanigste Tjenerinde!

Geske! Lad os gaae ind! Her vil min Mand give Audients.

Femte Act.

Første Scene.

Henrich. To Advocater.

Henrich. Hillemænd! nu vil min Plov gaae, nu er Audients-Timen. Nu skal I see, I godt Folk! om Nogen, der har været i tyve Aar i Tjeneste, kan bedre skikke sig derudi end jeg. Der hører jeg, det banker. Med hvem vil de gode Mænd tale?

Advocat. Vi vilde gjerne have den Ære at tale med Bormester.

Henrich. Han er endnu ikke opstaaen.

Advocat. Ikke opstaaen Klokken fire om Eftermiddagen?

Henrich. Jo, han er nok opstaaen, men han er gaaen ud.

Advocat. Nu mødte vi jo en Mand nys i Døren, som talede med ham.

Henrich. Han er endelig inde, men han er ikke vel. Sagte. Disse Karle ere dumme, som Bæster. De kan ikke fatte min Mening.

Advocat sagte. Jeg mærker nok, Monfrere! at

Hendes Kjæreste, Ægtefælle. manqvere, mangle. Monfrere, Hr. Broder.

den Karl vil lade sig smøre; vi maae stikke ham en Gylden i Næven, saa kommer nok Bormesteren strax. — Hør, Kammerat! vil I ikke forsmaae et Par Gylden, at drikke paa vor Sundhed?

Henrich. Nej, I gode Herrer! jeg tar saamænd aldrig mod Gaver.

Advocat. Hvad skal vi da gjøre, Monfrere? Saa maae vi gaae bort til en anden Gang.

Henrich vinker ad dem. Hej, Messiørs! De er saa meget hastige. For Deres Skyld vil jeg tage imod de tvende Gylden; De skulde ellers tænke, at jeg var storagtig, og vort Hus derudover skulde blive talt ilde om.

Advocat. Se der, Kammerat! er to Gylden, om I ikke vil forsmaae dem; nu er I saa god og skaffer os Audients.

Henrich. Ydmygste Tjener! for Deres Skyld vil jeg gjøre Alt, hvad jeg kan. Bormester er endelig frisk nok som en Hest, men dog ej saa vel, at han kan tale med Enhver. Men efterdi det er Dem, Messiørs! saa er det en anden Sag. Vilde De behage at bie et Øjeblik, Messiørs! saa skal jeg melde Dem an. Men der banker igjen. Hvem vil I tale med, min ærlig Mand?

En Mand gribende i sin Buxelomme. Jeg vilde gjerne have den Ære at tale med Bormester.

Henrich sagte. Den Mand veed at leve, han griber strax i Lommen. Højt. Ja, min Herre! han er hjemme, nu skal I strax faae ham i Tale.

Henrich rækker Haanden frem; men den Anden, i Steden for Penge, tar kun sit Uhrværk op, og siger:

Manden. Jeg seer, Klokken er alt fire.

Henrich. Hvem var det, Monsiør vilde tale med?

Manden. Med Bormester.

Henrich. Han er ikke hjemme, Monsiør!

Manden. I sagde jo nylig, at han var hjemme.

Henrich. Kan nok være, Monsiør! men saa har jeg fortalt mig. Manden gaaer bort.

Henrich sagte. Seer I vel til den Snydere! Du skal nok see, at Bormester staaer paa Pinde for dig! Til Advocaterne. Nu skal jeg strax melde Dem an.

Advocat. Se ikkun til den Dreng, hvor vel han allerede veed at snoe sig i sin Bestilling! Hold nu gode Miner, Monfrere! vi ere de, som skal gjøre Begyndelse til at plage denne gode Kandestøber. Vore Kammerater skal fuldføre Historien. Men se, der kommer han!

Anden Scene.

Bremenfeld. To Advocater. Henrich.

1. Advocat. Vi ønske af inderste Hjertens Grund velbaarne Hr. Bormester Lykke til denne høje Værdighed udi vor Stad, og haaber, at Han i Mildhed, Forsigtighed og Aarvaagenhed ikke skal give Nogen af sine Formænd efter, saasom Hans Velbaarenhed har banet sig Vejen til dette høje Embede, ikke ved Rigdom, Slægt eller Venner, men alene ved sine bekjendte store Dyder, Lærdom og Erfarenhed udi Statssager.

Bremenfeld. Tres humble Servitør!

2. Advocat. Især glæde vi os over at have faaet saadan Øvrighed, der ikke alene har fast guddommelig Forstand....

Bremenfeld. Jeg takker Gud.

2. Advocat. Men som har Navn for at være venlig mod Alle, og gjøre til sin største Fornøjelse at høre Folkes Klagemaal og hjælpe dem tilrette; thi jeg kan sige, at jeg var nær daanet af Glæde, da jeg først hørte de Tidender, at Valget var falden paa Hr. Bormester von Bremen.

Henrich. I skal sige von Bremenfeld, Messiørs!

2. Advocat. Jeg beder underdanig om Forladelse, jeg vilde sige: Bormester von Bremenfeld. Nu er vi idag hidkommen, først for at aflægge vor underdanige Lykønskning, dernæst at raadføre os med Hans Velbaarenhed udi i en Tvistighed, som har rejset sig imellem vore Principaler, hvilken Tvistighed vi havde begge besluttet at lade dømmes udi ved Lands Lov og Ret, men vi har betænkt os siden, og for at undgaae den Tidsspilde og de Omkostninger, som fødes af Rettergang, besluttet at underkaste os Hr. Bormesters Sigelse. Hvorved vi lover at lade det blive.

Bremenfeld sætter sig ned, og lader de Andre staae.

1. Advocat. Begge vore Principaler ere Naboer, men der er et flydende Vand, som skiller deres Jorder fra hinanden. Nu er hændet sig for tre Aar siden, at Vandet har løset et stort Stykke Jord fra min Principals Grund, og ført det hen til min Contraparts Agre. Skal han nu beholde det? Heder det ikke: Nemo alterius damno debet locupletari? Her vil jo hans Principal berige sig med min Principals Skade, hvilket strider aperte mod æquitatem naturalem. Er det ikke saa, Hr. Bormester?

Bremenfeld. Jo, det er jo ubilligt at begjære Saadant; I har Ret, Monsieur!

2. Advocat. Men Justinianus siger jo udtrykkelig libro secundo Institutionum titulo primo de Alluvione....

Bremenfeld. Hvad Pokker bryder mig, hvad Justinianus eller Alexander Magnus siger, som levede maaskee nogle tusind Aar, førend Hamborg blev bygt? Hvor kan de dømme i Sager, som ikke var til i deres Tid?

Contrapart, Modpart. Nemo alterius o s.v., Ingen bør berige sig ved anden Mands Skade. aperte aabenbart. æqvitatem naturalem, naturlig Billighed. Justinianus, en østromersk Kejser, som udgav en særdeles anseet Samling romerske (latinske) Love. libro secundo o. s. v., 2den Bog af Loven, 1ste Capitel: om opskyllet Land

2. Advocat. Jeg haaber dog ikke, at Eders Velbaarenhed forkaster de Love, som hele Tydskland har underkastet sig.

Bremenfeld. Det var ikke saa, jeg meente, I forstod mig ikke ret, jeg vilde kun sige.... Han hoster imellem. Vær saa god at sige videre frem Eders Paastand.

2. Advocat. Saadanne er Justiniani Ord: Quod per alluvionem agro tuo flumen adjecit, jure gentium tibi acquiritur.

Bremenfeld. Hr. Advocat! I taler saa forbandet hastig. Sig mig det meer tydelig!

Advocaten repeterer det Samme langsomt.

Bremenfeld. Ej, Monsieur! I har en forbandet gal Udtale i det latinske Sprog; tal Jers Moersmaal, det kommer I bedre af med. Jeg siger det ikke derfor, at jeg er en Hader af Latin; thi jeg sidder undertiden hele Timer, og taler Latin med min Tjener. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Det er forunderligt at høre Herren tale Latin; thi jeg kan sværge paa, at Taarene staaer mig i Øjnene, naar jeg tænker derpaa. Det er, ligesom I hører Ærter koge i en Gryde, saa hastig løbe Ordene ham ud af Munden. Fanden kan ikke begribe, hvordan et Menneske kan tale saa expedit. Men hvad gjør ikke den lange Øvelse?

2. Advocat. Justiniani Ord, velbaarne Hr. Bormester! ere saaledes: Hvad som en Flod river fra en Andens Ager, og kaster til din, det bliver dit.

Bremenfeld. Ja, Justinianus har saa vidt Ret; thi det var en brav Mand. Jeg har har altfor stor Respect for ham, at jeg skulde underkjende hans Domme.

Quod per o. s. v., hvad en Flod ved Opskylling lægger til din Mark, bliver dit efter Folkeretten. repeterer, gjentager. expedit, færdig, flydende.

1. Advocat. Men, Hr. Bormester! min Contrapart læser Loven, ligesom Fanden læser Bibelen. Han glemmer det, som følger strax paa: Per alluvionem autem videtur id adjici, quod ita paulatim adjicitur, ut intelligi non possit, quantum quoquo temporis momento adjicitur.

Bremenfeld. Messieurs! om Forladelse, jeg maa op paa Raadhuset; nu slog Klokken halvgaaen fem. Henrich! se du til, at du kanst forlige Sagen med dem i Gangen.

1. Advocat. Ach, Hr. Bormester! sig os da med et Ord Hans Mening.

Bremenfeld. Messieurs! I har Ret begge to, hver paa sin Maade.

2. Advocat. Hvorledes kan vi have Ret begge to? Jeg mener, at naar jeg har Ret, saa har min Contrapart Uret. Justiniani Lov er udtrykkelig for mig.

Bremenfeld. Forlader mig, jeg maa strax op paa Raadhuset!

1. Advocat holdende paa Bormesteren. Jeg har jo bevist, at Justiniani Ord er for mig.

Bremenfeld. Ja, det er sandt, Justinianus er for Jer begge; hvorfor Djævelen forliger I da ikke Sagen? I kjender ikke Justinianus saa vel, som jeg; naar han hænger Kaaben paa begge Sider, saa er det ligesaa meget, som han vilde sige disse Ord: Gaaer hen, I Skabhalse, og forliger Sagen!

2. Advocat. Hr. Bormester! for at begribe Lovgiverens Mening ret, maa man jo conferere en Artikel med en anden; staaer der ikke i næstfølgende Paragrapho: Quod si vis fluminis de tuo prædio —

Per alluv. o. s. v., Men ved opskyllet Land forstaaes det, der saaledes lidt efter lidt bliver lagt til, at man ikke kan skjønne, hvormeget der vindes til enhver Tid. conferere, jævnføre. Quod si o. s. v., Dersom Flodens Strømning fra din Lod . . .

Bremenfeld. Ej, slipper mig, I Thing-Stude! I hører jo, at jeg skal paa Raadhuset.

1. Advocat. Ej, Hr. Bormester! et Øjeblik! Lad os nu høre, hvad Hugo Grotius siger!

Bremenfeld. Jeg gir baade Jer og Hugo Grotius Døden og Djævelen. Hvad har jeg med Hugo Grotius at bestille? Han var en Armenianer; hvad kommer os de Love ved, som Folk gjør Fanden i Vold hen i Armenien? Henrich! driv dem strax paa Dør. De gaaer ud.

Henrich klamrer ude i Gangen, og kommer ind paa sit Hoved, efterfulgt af en Kjælling, som maa være en forklæd Mandsperson.

Kjællingen tar Bormesteren for Brystet, raabende: Ach! er det Øvrighed, som gir saadanne forbandede Love ud, at en Mand maa have to Koner? Mener I vel, at Guds Straf er ikke over Jer?

Bremenfeld. Er du gal, Kjælling? Hvem Pokker har tænkt paa Saadant?

Kjællingen. Hej, hej, hej! jeg skal ikke gaae bort, før jeg seer dit Hjerteblod.

Bremenfeld. A..... hjælp! Henrich! Pejter!

Pejter kommer ind, og trækker Kjællingen ud. Henrich, som var løbet i Skjul, hjælper endelig til med.

Tredie Scene.

Bremenfeld. Henrich. To Borgere.

Bremenfeld. Henrich! du skal faae en Ulykke, om du indlader Kjællinger eller Advocater oftere, thi hver af dem dræber mig paa sin Maade. Dersom der kommer Andre, og vil tale med mig, skal du sige dem, at de maae

---

Hugo Grotius var en berømt Retslærd i Holland i det 17de Aarh.; han hørte til et reformeert Religionsparti, der efter Stifteren Arminius kaldtes Arminianere; med Armenien har han Intet at gjøre.

tage sig Vare for, ikke at tale Latin, saasom jeg for en vis Aarsag har forsvoret det.

Henrich. Jeg har ogsaa forsvoret det for samme Aarsag.

Bremenfeld. Du kanst sige, at jeg taler ikke uden Græsk. Der banker igjen.

Henrich gaaer til Døren, og kommer ind med en stor Pakke Papirer.

Henrich. Her er en Hob Papir fra Syndicus, som Vormesteren skulde gjennemsee, og give sine Betænkende over.

Vormesteren sætter sig ned ved et Bord, og rager udi Papirerne.

Bremenfeld. Det er ikke saa let at være Vormester, som jeg tænkte, Henrich! Jeg har faaet her nogle Sager at gjennemsee, som Fanden selv ikke kan hitte Rede udi. Begynder at skrive, rejser sig op, og tørrer Sveden af sig, sætter sig ned igjen, og stryger ud, hvad han har skrevet tilforn. Henrich!

Henrich. Hr. Vormester!

Bremenfeld. Hvad er det for en Alarm, du gjør? kan du ikke staae stille?

Henrich. Jeg rører mig ikke af Steden, Hr. Vormester!

Bremenfeld. Han rejser sig op igjen, tørrer Sveden af sig, som tilforn, og kaster sin Paryk paa Gulvet, paa det han dis-bedre kan meditere med blot Hoved. Spadserer over Parykken, og spænder den til Side, sætter sig ned at skrive igjen; raaber: Henrich!

Henrich. Hr. Vormester!

Bremenfeld. Du skal faae en Ulykke, staaer du ikke stille. Det er den anden Gang, du har forstyrret mine Concepter.

Henrich. Jeg gjorde, min Tro, ikke Andet, end jeg stak min Skjorte ind, og maalede paa mine Been, hvormeget min Liberi-Kjol var for lang.

Bremenfeld rejser sig op igjen, og banker paa sin Hjerne med Haanden for at faae Concepter. Henrich!

Syndicus var Medlem af Raadet. meditere, tænke, spekulere. Concepter, Tanker.

Henrich. Hr. Vormester!

Bremenfeld. Gak ud, og sig til de Kjællinger, som raaber paa Gaden med Østers, at de maae ikke raabe i denne Gade, hvor jeg boer; thi det forstyrrer mig i mine politiske Forretninger.

Henrich raaber ved Døren disse Ord tre Gange: Hør, I Østers-Kjællinger! I Carnalier! I Caronier! I uforskammede Tasker! I Ægtemænds-Horer! er der ingen Skam i Jer, at I tør raabe saadan udi Vormesterens Gade, og forstyrre ham i hans Forretninger?

Bremenfeld. Henrich!

Henrich. Hr. Vormester!

Bremenfeld. Hold op igjen, dit Bæst!

Henrich. Det gjør og ingen Gode, at jeg raaber mere; thi Byen er fuld af saadanne Folk. Saasnart een er gaaen forbi, kommer en Anden strax i Steden; thi dersom . . . .

Bremenfeld. Ingen Snak meer, staa still, og hold Munden! Sætter sig ned, og stryger ud, hvad han har skrevet gjen, skriver paany, rejser sig op, og stamper af Vrede paa Gulvet; raaber: Henrich!

Henrich. Hr. Vormester!

Bremenfeld. Jeg var tilfreds, det Vormesterskab var Fanden i Vold. Vil du være Vormester i min Sted?

Henrich. Skam, der gjør! Sagte. Og ligesaa faae den, der det begjærer!

Bremenfeld vil sætte sig ned at skrive igjen, men sætter sig fejl i Tanker, og falder paa Gulvet; raaber: Henrich!

Henrich. Hr. Vormester!

Bremenfeld. Jeg ligger paa Gulvet.

Henrich. Jeg seer det nok.

Bremenfeld. Hid og hjælp mig op igjen!

Henrich. Vormester har jo sagt, at jeg ikke maa røre mig af Stedet.

Bremenfeld. Det er en forbandet Dreng. Rejser sig selv op igjen. Banker der ikke paa Døren?

Henrich. Jo. — Hvem vil I tale med?

En Borger. Jeg er Oldermand for Hattemagerne, jeg har Noget at klage for Bormester.

Henrich. Her er Oldermanden for Hattemagerne med nogle Besværinger.

Bremenfeld. Ej! jeg kan ikke have Mere end een Ting i Hoved paa eengang. Spørg ham, hvad det er!

Borgeren. Det er for vidtløftigt. Jeg maa tale med Bormester selv. Det kan være gjort paa en Time; thi mine Klagemaal bestaaer kun i tyve Puncter.

Henrich. Han siger, han maa tale med Bormester selv; thi hans Puncter bestaaer kun i tyve Klagemaal.

Bremenfeld. Ach, Gud bedre mig arme Mand! jeg er ganske fortumlet i mit Hoved allerede. Lad ham komme ind!

Borgeren. Ach, Hr. Bormester! jeg fattig Mand har lidt stor Uret, som Bormester nu strax skal begribe, naar han faaer det at høre.

Bremenfeld. I maa forfatte det skriftlig.

Borgeren. Her har jeg forfattet det paa fire Ark.

Bremenfeld. Henrich! der banker igjen.

Henrich. Hvem vil I tale med?

En anden Borger. Jeg har Noget at klage for Bormester mod Oldermanden for Hattemagerne.

Bremenfeld. Hvem var det, Henrich?

Henrich. Det er denne Mands Contrapart.

Bremenfeld. Lad ham flye dig sit Indgivende! Bliver kun, begge I gode Mænd! i Forstuen saalænge. Henrich!

Henrich. Ja, Herre!

Bremenfeld. Kan du ikke hjælpe mig noget til-

rette? Jeg veed ikke, hvilket jeg skal gjøre først. Læs op for mig Hattemagerens Paastand!

Henrich læser op det, som følger:

Velbaarne, højlærde,
strænge, faste Hr. Bormester!

Af denne herlige Byes lovlige Borgerskabs anseelige Laug fremstiller sig, som en Førstegrøde, jeg underskrevne N. N., uværdig Oldermand for det anseelige Hattemager-Laug, og næst forhen aflagt saa ærbødig som kjærlig Gratulation over at see en saa værdig og høj oplyst Mand ophøjet til en saa høj Højhed, andrager i dybeste Ydmyghed en af de største, farligste og vederstyggeligste Misbruge, som de vanartige Tider og mere vanartige Mennesker have ført i Brug her i denne Stad, i Haab, at Eders Herlighed derpaa vil raade Bod. Sagen er denne, at Kræmmerne her i Staden bær aldeles ingen Frygt eller Undseelse for, offentlig at sælge og falholde hele Stykker af et Slags Klæde, som de lade væve af Castor, ja falde og til den gruelige Dumdristighed, at de deraf lade væve Strømper, da det dog er bekjendt, at Bæverhaar alene hører vor Profession til, hvorudover vi arme Hattemagere ikke med Penge kan opveje de til vor Nærings Fortsættelse behøvende Haar, saa godt Folk derover kommer i saadan Vane, at Faa nu mere vil give 10 à 20 Rigsdaler for en Hat, vores Handværk til ubodelig Skade paa Reputation og Indkomme. Naar det nu maatte behage min Hr. Bormester at overveje efterfølgende 24 vigtige Aarsager og Raisons, hvorefter vi Hattemagere formodentlig formene os alene at være berettigede til Arbejde af Castor, nemlig: 1) at det af Alders Tid har været en almindelig Skik og Lands Brug, ej alene her, men over hele Verden, at bære Castorhatte,

---

Raisons, Grunde.

som med mangfoldige Citationer af Historien, som og lovlig derover førte Things-Vidne kan bevises, først: af Historien . . . .

Bremenfeld. Spring over Historien.

Henrich. Dernæst: af Things-Vidner, at Adrian Nielsen, gammel 79 Aar, kan erindre sig, sin Faders Oldefader har sagt . . . . .

Bremenfeld. Spring ogsaa over, hvad han har sagt!

Henrich. 2) At det er en umaadelig Overdaadighed, at bruge saa kostbare Haar til Strømper og Klæder, som strider imod al god Orden og Skik, besynderlig siden der hidføres saa mange kostbare fine Klæder fra Engeland, Frankerig og Holland, at man vel derved kunde lade sig nøje, uden at falde en ærlig Mand i sin Næring . . . . .

Bremenfeld. Nok, nok, Henrich! Jeg begriber, at Oldermanden har Ret.

Henrich. Men jeg har hørt, at en Øvrighed altid maa høre begge Parterne, førend han fælder Dom; skal jeg derfor ikke ogsaa læse Contrapartens Svar?

Bremenfeld. Ja nok.

Han flyer ham efterfølgende Contrapartens Besværing.

Henrich *læser.* Højbaarne Excellents, højoplyste og højst politiske Hr. Bormester!

Saa højt som Eders Forstand stiger over Andres, saa højt gaaer min Glæde over Andres nu, jeg har hørt, at I er bleven Bormester; men det, jeg er kommen for, er, for Hattemagerne gjør mig Fortræd, og vil ikke, jeg maa sælge Stoffe og Strømper af Castor. Jeg forstaaer nok, hvad de vil; de vil have Handelen paa Castor alene, og at man ikke skal bruge Castor til Andet end til Hatte;

Citationer, Anførelser, Vidnesbyrd.

men de forstaaer det intet. Det er taabeligt, at bære en Castorshat; den gaaer man med under Armen, den hverken varmer eller nytter, og en Straahat var af samme Nytte. Castor-Strømper og Klæder derimod er baade varme og bløde, og havde Hr. Bormester kun forsøgt det, som med Tiden kan skee, skulde I bekjende det selv.

Bremenfeld. Hold op! Det er nok. Denne har jo Ret ogsaa.

Henrich. Men jeg veed jo, at de kan ikke have Ret begge.

Bremenfeld. Hvem har da Ret?

Henrich. Det maa Vor Herre og Bormester vide.

Bremenfeld *rejser sig op, og spadserer* Dette er noget forbandet Tøj. Henrich! kan dit dumme Bæst ikke sige mig, hvem der har Ret? Hvorfor skal jeg give din Hund Kost og Løn? *Derpaa følger Alarm i Gangen, og han spørger:* Hvad er det for Alarm i Gangen?

Henrich. De to Borgere er i Haar sammen.

Bremenfeld. Gak ud, og bed dem have Respect for Bormesterens Hus!

Henrich. Det er bedst, Herre! de slaaes, saa maaskee de blir dis snarere gode Venner igjen. Hillemænd! jeg troer, de vil bryde ind; hør, hvor de trommer paa Døren!

Bremenfeld kryber under Bordet, og skjuler sig.

Henrich. Hvem banker?

En Lakej. Jeg er fra en fremmed Resident; min Herre har Noget at tale med Bormester, som er vigtigt.

Henrich. Hvor Pokker blev der af Bormester? Mon Fanden tog Bormesteren? Hr. Bormester!

Bremenfeld *under Bordet, ganske sagte.* Henrich, hvem var det?

Resident, Minister, Gesandt.

Henrich. En fremmed Præsident vil tale med Herren.

Bremenfeld. Bed ham komme igjen om en halv Time, og sig, at der er to Hattemagere hos mig, som jeg maa expedere! Henrich, bed ogsaa Borgerne gaae bort til imorgen! Ach, Gud bedre mig, arme Mand! jeg er saa fortumlet i mit Hoved, at jeg veed ikke selv, hvad jeg siger eller gjør. Kan du ikke hjælpe mig noget tilrette, Henrich?

Henrich. Jeg veed ikke bedre Raad for Hr. Bormester, end at han hænger sig op.

Bremenfeld. Gak ud, og hent mig den politiske Stokfisk, som ligger paa Dagligstue-Bordet! Det er en tydsk Bog i hvidt Bind. Maaskee jeg kan finde derudi, hvorledes jeg skal tage imod fremmede Præsidenter.

Henrich. Vil Bormester have Sennep og Smør dertil?

Bremenfeld. Nej, det er en Bog i hvidt Bind.

Medens Henrich er ude, gaaer Bormesteren, og river i Tanker Hattemagerens Document i Stykker.

Henrich. Her er Bogen. Men hvad er det, Herren river i Stykker? Det er, min Tro, Oldermandens Klagemaal.

Bremenfeld. Ach! jeg gjorde det i Tanker. Han tar Bogen og kaster mod Gulvet. Jeg troer, Henrich! det er bedst, at jeg hænger mig, efter dit Raad.

Henrich. Hej saa! Nu banker det igjen. Gaaer ud, kommer ind igjen grædende. Ach, Hr. Bormester! hjælp, Hr. Bormester!

Bremenfeld. Hvad er paa Færde?

Henrich. Der er et heelt Regiment Matroser udenfor Døren, som raaber: Faaer vi ikke Ret, da skal vi slaae alle Bormesters Vinduer ind. En af dem slog mig med en Steen i Ryggen. Av, av, av!

Bormesteren kryber under Bordet igjen. Henrich!

bed Fru Bormester komme ud, at holde Styr paa dem. Maaskee de har Respect for Fruentimmeret.

Henrich. Jo, jo, I skal nok see, at Baadsmænd har Respect for Fruentimmeret! Kommer hun ud, saa maaskee de tar hende med Vold, og det Sidste blir da værre end det Første.

Bremenfeld. Ej, det er jo en gammel Kone.

Henrich. Matroser ere ikke saa delicate; jeg vovede ikke min Kone paa det Samme. Der banker det igjen; skal jeg lukke op?

Bremenfeld. Nej, jeg er bange, at det er Baadsfolket. Ach! gid jeg var i Graven. Henrich! spring hen til Døren, at høre, hvo det er.

Henrich. Se her! De gaae, min Tro, lige ind. Det er to Raadsherrer.

Fjerde Scene.

Abrahams. Sanderus. Herman. Henrich.

Abrahams. Er Bormester ikke hjemme?

Henrich. Jo, han sidder vist under Bordet.

Sanderus. Hvad! sidder Han under Bordet, Hr. Bormester?

Bremenfeld. Ah, I gode Herrer! jeg har jo aldrig søgt om at blive Bormester; hvorfor har I bragt mig i denne Ulykke?

Abrahams. Han har jo engang taget derimod; kom kun frem, Hr. Bormester! Vi ere hidkomne for at forestille ham den store Fejl, han har begaaet imod den fremmede Minister, som han saa haanlig har viset bort, hvorover Staden kan komme i Fortræd. Vi tænkte, Hr. Bormester bedre forstod Jus publicum og Ceremonialier.

Jus publicum, Statsretten.

Bremenfeld. Ah, I gode Herrer! I kan jo sætte mig af, saa blir jeg reddet fra denne Byrde, som jeg er for svag til at bære, og den fremmede Minister faaer Satisfaction tillige.

Sanderus. Det være langt fra, Hr. Bormester! at vi skulde sætte Ham af; Han maa følge os strax til Raadhuset, for at overlægge med Syndico, hvorledes denne Forseelse kan godtgjøres.

Bremenfeld. Jeg gaaer ikke til Raadhuset, om man trækkede mig efter Haaret. Jeg vil ikke være Bormester, jeg har og ikke søgt om at være det. I maae heller tage Livet af mig; jeg er Kandestøber med Gud og Æren, jeg vil og døe Kandestøber.

Sanderus. Vil I da fixere det hele Raad? Hør, Monfrere! tog han ikke mod Bormesterskabet?

Abrahams. Jo vist, det er jo Noget, som vi allerede har rapporteret.

Sanderus. Vi skal nok faae Raad dertil; det hele Senat lar sig ikke saaledes prostituere. De gaae.

Femte Scene.

Herman von Bremenfeld. Henrich.

Herman. Henrich!

Henrich. Hr. Bormester!

Herman. Hvad mener du vel disse Raadsherrer vil gjøre ved mig?

Henrich. Jeg veed det ikke, Herre! De vare meget vrede, det saae jeg nok; mig undredes, at de turde bruge saadan en viis Mund i Bormesters Stue. Havde jeg været Bormester, jeg havde, min Tro, paa en god Maade sagt dem: Holder Jer Snude til, I Skab-Halse! I skal stikke Fingeren paa Gulvet og lugte, hvad Hus I er udi.

Satisfaction, Oprejsning. prostituere, holde for Nar.

Herman. Gid du var Bormester, Henrich! gid du var Bormester! ah! ah! ah!

Henrich. Om jeg maatte falde ind udi Herrens Forretninger, saa vilde jeg ydmygst bede om en Ting, nemlig at jeg maatte kalde mig von Henrich herefter.

Herman. Ej, din uforskammede Knægt! er det nu Tid at komme med saadan Snak? nu, du seer jeg er omspændt med lutter Ulykker og fortrædelige Forretninger.

Henrich. Jeg gjør det Parol ikke af nogen Ærgjerrighed, men alene for at have nogen Respect i Huset af mine Medtjenere, besynderlig af Anneke, som......

Herman. Hvis du ikke holder din Mund, skal jeg træde dit Halsbeen istykker. Henrich!

Henrich. Hr. Bormester!

Herman. Kan du ikke hjælpe mig noget tilrette, din dumme Hund? Se der, gjør mine Sager klar for mig, eller du skal faae en Ulykke!

Henrich. Det er dog underligt, at Herren vil begjære Saadant af mig; han, som er saadan klog Mand, og alene for sin Visdom er bleven udvalgt til dette høje Embede.

Herman. Vil du fixere mig oven i Kjøbet?

Tar Stolen og vil slaae ham med. Henrich løber ud.

Sjette Scene.

Herman von Bremenfeld alene.

Sætter sig med Hænderne under Kinden, og grunder længe. Springer op af Alteration, og siger:

Bankede det ikke?

Gaaer sagte hen til Døren, men seer Ingen. Sætter sig ned at grunde igjen, falder i Graad, og tørrer Øjnene med Papirerne; af Alteration igjen springer op, som udi Raseri, og raaber:

Parol, paa Æresord. Alteration, Forskrækkelse.

En heel Byldt Forestillinger af Syndicus! Hattemagernes Oldermand! Oldermandens Contrapart! Klagemaal i tyve Puncter! Oprør af Matroser! fremmed Præsident! Tiltale af Raadet! Trusler! Mon her intet Reb er ved Haanden? Jo, jeg troer vist, at der er et bag Kakkelovnen. Tar Rebet, og laver det til. Der er spaaet mig, at jeg ved mine politiske Studia skal ophøjes. Den Spaadom blir sand, om Rebet ellers vil holde. Lad saa Raadet komme med alle deres Trusler! Jeg blæser af dem, naar jeg er død. Een Ting vilde jeg dog ønske, nemlig at see Autor til den politiske Stokfisk hænge ved Siden af mig med sexten Stats-Cabinetter og politiske Nachtisker om Halsen. Tar Bogen af Bordet, og river den i Stykker. Du Canaille skal aldrig forføre nogen ærlig Kandestøber meer. Saa! det er dog en liden Trøst, før jeg døer. Nu maa jeg lede efter en Krog at hænge mig paa. Det blir besynderlig mærkværdigt at sige efter min Død: Hvilken Bormester i Hamborg var meer aarvaagen end Herman von Bremenfeld, der udi sit hele Bormesterskab ikke sov et Øjeblik?

Syvende Scene.

Antonius. Herman.

Antonius. Hej! hej! hvad Pokker bestiller I?

Herman. Jeg har ikke i Sinde at bestille Noget; men for at undgaae Bestilling, vil jeg hænge mig. Vil I gjøre Compagni med, skal det være mig en Fornøjelse.

Antonius. Nej, min Tro, vil jeg ikke; men hvad bringer Jer til saadant fortvivlet Forsæt?

Herman. Hør, Antoni! det gjør ingen Gode, at I taler herom. Jeg skal hænges; skeer det ikke idag, saa skeer det imorgen. Jeg vil kun bede, før jeg døer, at I

Statscabinetter, en dengang meget brugt Titel paa større politisk-statistiske Værker.

formelder min Respect til Fru Bormesters og Frøjkenen, og befaler dem at gjøre mig saadan Gravskrift:

Stat stille, Vandringsmand!
Her hænger Bormester von
Bremenfeld,
Som i sit hele
Bormesterskabs Tid intet
Minut sov.
Gak du bort, og gjør ligesaa!

I veed maaskee ikke, kjære Antoni! at jeg er bleven Bormester, at jeg har faaet et Embede, hvorudi jeg veed ikke hvad hvidt eller sort er, og hvortil jeg finder mig ganske udygtig; thi jeg har mærket mig af adskillige Fortrædeligheder, som allerede har mødt mig, at der er stor Forskjel paa at være Øvrighed og at raisonnere om Øvrighed.

Antonius. Ha, ha, ha, ha, ha, ha!

Herman. Bele mig ikke, Antoni! I har Synd deraf.

Antonius. Ha, ha, ha! nu mærker jeg, hvor det hænger sammen. Jeg var nylig paa et Værtshus, hvor jeg hørte Folk sprække af Latter over en Komedie, som man havde spillet Herman von Bremen, idet at nogle unge Mennesker havde bildet ham ind, at han var bleven Bormester, for at see, hvorledes han kunde skikke sig derudi. Det gjorde mig hjertelig ondt, da jeg hørte saadant; gik derfor strax hid, for at advare Jer derom.

Herman. Ach! er jeg da ikke Bormester?

Antonius. Nej, det er pur opspunden Tøj, for at vænne Jer af med Jer Galskab, at raisonnere over høje Ting, som I ikke forstaaer.

Herman. Ach! er det ej heller sandt om den fremmede Præsident?

Antonius. Nej, vist ikke.

Herman. Ej heller om Hattemagernes Oldermand?

Antonius. Det er altsammen opspundet.

Herman. Ej heller om Matroserne?

Antonius. Nej, nej.

Herman. Gid Fanden hænge sig da! Geske! Engelke! Pejter! Henrich! herud allesammen.

Ottende Scene.

Herman. Antonius. Geske. Engelke. Pejter. Henrich.

Herman. Min hjerte Kone! gaa hen til dit Arbejd igjen; vor Bormesterskab er alt til Ende.

Geske. Til Ende?

Herman. Ja, ja, det er til Ende; nogle Skalke har rottet sig sammen for at fixere os.

Geske. Fixere os! Da skal de faae en Ulykke, som har fixeret os, og du med.

Hun giver ham Ørefigen. Herman prygler hende dygtig.

Geske. Ach, min hjerte Mand! slaa mig ikke meer. Ach, min hjerte Mand! hold op.

Herman. Du skal vide, Kone! at jeg er ikke Politicus længer, og derfor ikke tæller meer til tyve, naar jeg faaer Ørefigen. Jeg agter at føre et andet Levnet herefter, kaste mine Bøger paa Ilden, og tage alene Vare paa mit Handværk herefter. Jeg varer ogsaa ad, eengang for alle, at dersom jeg seer, Nogen af Jer læser i en politisk Bog, eller bringer nogen i mit Hus, da skal det bekomme dem ilde.

Henrich. Jeg for min Part har ingen Fare derfor, Hr. Bormester! thi jeg kan hverken læse eller skrive.

Herman. Lad kun den første Stavelse være ude, og kald mig slet og ret Mester, som tilforn; thi jeg er Kandestøber, og vil døe Kandestøber. Hør, Monsieur Antoni! jeg veed, at I har havt Godhed for min Datter.

Mine forrige Capricer har hindret Jers Kjærlighed. Nu har I baade hendes Faders og Moders Samtykke, saa at, hvis I er ved samme Sind og Forsæt, er al Hinder ophævet.

Antonius. Ja, jeg blir ved mit Forsæt og beder, at hun maa blive min Hustru.

Herman. Gir du dit Samtykke hertil ogsaa, Geske?

Henrich. Ah, det er ikke at spørge om, Fru Borgemesters har altid været for det Parti.

Geske. Hold Munden, din Gjæk! jeg kan nok svare selv. Jeg har, min hjerte Mand! givet mit Samtykke dertil for tre Aar siden.

Herman. Jeg vil ikke spørge dig, Engelke! jeg veed, du er saa forliebt i ham, som en Rotte i en Ost; er det ikke sandt?

Henrich. Svar, Frøjken!

Herman. Vidste jeg, at du gav disse Titler af Malice, skulde det bekomme dig ilde.

Henrich. Nej, min Tro, gjør jeg ikke, Mester! men man kan ikke saa hastig komme af Vanen igjen.

Herman. Gir I To da hinanden Hænder! Saa! Nu er det godt, imorgen skal vi holde Bryllup. Henrich!

Henrich. Hr. Bormester! Om Forladelse, ja Mester!

Herman. Du skal brænde mig op alle mine politiske Bøger; thi jeg kan ikke see det for mine Øjen meer, som har bragt mig i slige Griller.

Vi Øvrighed med Munden slaae,
Kan dog selv Intet gjøre;
Eet er et Søkort at forstaae,
Et Andet Skib at føre.

Capricer, Nykker, Griller. Malice, Ondskab.

Af en politisk Bog man kan
  Vel lære raisonnere,
Men til at forestaae et Land
  Udfordres Andet mere.
Af hvad, som mig idag er skeed,
  Hver Handværksmand kan lære,
At den, der retter Øvrighed,
  Just selv den ej kan være;
Thi naar en Kandestøber til
  Bormesters Embed løber,
Er, som naar Statsmand blive vil
  I Hast en Kandestøber.

Jeppe paa Bjerget

eller

Den forvandlede Bonde.

(1722.)

Hoved-Personerne udi Komedien.

Jeppe paa Bjerget.
Nille, hans Hustru.
Baron Nilus.
Hans Secretair.
Jacob Skomager.
Dommeren.

(Scenen er i og ved en Bondeby i Sjælland.)

Første Act.

Første Scene.

Nille.

Jeg troer neppe, at der er saadan doven Slyngel i det hele Herred, som min Mand; jeg kan neppe faae ham vaagen, naar jeg trækker ham efter Haaret af Sengen. Idag veed nu den Slyngel, at det er Torv-Dag, og dog alligevel ligger og sover saa længe. Hr. Poul sagde nylig til mig: Nille! du est altfor haard mod din Mand, han er og bør dog være Herre i Huset; men jeg svarede ham: Nej, min gode Hr. Poul! dersom jeg vilde lade min Mand regjere i Huset et Aar, saa fik hverken Herskabet Landgilde, eller Præsten Offer, thi han skulde i den Tid drikke op Alt, hvad der var i Huset; skulde jeg lade den Mand raade i Huset, der er færdig at sælge Boskab, Kone og Børn, ja sig selv for Brændevin? hvorpaa Hr. Poul tiede ganske stil, og strøg sig om Munden. Ridefogden holder med mig, og siger: Moerlille! agt du kun ikke, hvad Præsten siger. Der staaer vel i Ritualen, at du skal være din Mand hørig og lydig; men derimod staaer der i dit Fæstebrev, som er nyere end Ritualen, at du skal holde din Gaard vedlige, og svare din Landgilde, hvilket du umulig kan gjøre, dersom du ikke trækker din Mand hver Dag efter Haaret, og prygler ham

---

Hr. Poul, Præsten. Præsterne betegnedes forhen ved deres Døbenavn med Hr. foran. Ridefogden, Forvalteren paa Godset.

til Arbejde. Nu trækkede jeg ham af Sengen, og gik ud i Laden at see, hvordan Arbejdet gik for sig; da jeg kom ind igjen, sad han paa Stolen, og sov, med Buxerne, reverenter talt, paa det ene Been, hvorudover Krabasken strax maatte af Krogen, og min gode Jeppe smøres, til han blev fuldkommen vaagen igjen. Det Eneste, han er bange for, er Mester Erich (saa kalder jeg Krabasken). Hej, Jeppe! er din Fæhund endnu ikke kommen i Klæderne? Har du Lyst at tale med Mester Erich end engang? Hej, Jeppe! her ind!

Anden Scene.

Jeppe. Nille.

Jeppe. Jeg maa jo have Tid at klæde mig, Nille! jeg kan jo dog ikke gaae som et Svin foruden Buxer og Trøje til Byen.

Nille. Har du Skabhals ikke kunnet tage ti Par Buxer paa dig, siden jeg vækkede dig i Maares?

Jeppe. Har du lagt Mester Erich fra dig, Nille?

Nille. Ja, jeg har; men jeg veed strax, hvor han er at finde igjen, dersom du ikke er hurtig. Her hid! Se, hvor han kryber! Her hid! du skal til Byen at kjøbe mig to Pund grøn Sæbe; se, der har du Penge dertil. Men hør! hvis du inden fire Timer ikke er her paa Stedet igjen, da skal Mester Erich dandse Polskdands paa din Ryg.

Jeppe. Hvor kan jeg gaae fire Mil i fire Timer, Nille?

Nille. Hvem siger, du skal gaae, du Hanrej? du skal løbe. Jeg har eengang sagt Dommen af; gjør nu, hvad dig lyster!

---

reverenter talt, med Tugt at melde.

Tredie Scene.

Jeppe alene.

Nu gaaer den So ind og æder Frokost, og jeg stakkels Mand skal gaae fire Mil, og faaer hverken Vaadt eller Tørt. Kan nogen Mand have saadan forbandet Kone, som jeg har? jeg troer virkelig, at hun er Søskende-Barn til Lucifer. Folk siger vel i Herredet, at Jeppe drikker; men de siger ikke, hvorfor Jeppe drikker; thi jeg fik aldrig saa mange Hug i de ti Aar, jeg var under Malicien, som jeg faaer paa een Dag af den slemme Kvinde. Hun slaaer mig, Ridefogden driver mig til Arbejd som et Bæst, og Degnen gjør mig til Hanrej. Maa jeg da ikke vel drikke, maa jeg da ikke bruge de Midler, som Naturen giver os at bortdrive Sorg med? Var jeg en Tosse, saa gik Saadant mig ikke saa meget til Hjerte, saa drak jeg ej heller ikke; men det er en afgjort Ting, at jeg er en vittig Mand, derfor føler jeg Saadant meer end en Anden, derfor maa jeg og drikke. Min Nabo Mons Christophersen siger tidt til mig, saasom han er min gode Ven: Fanden fare i din tykke Mave, Jeppe! du maatte slaae fra dig, saa blev Kjællingen nok god. Men jeg kan ikke slaae fra mig for tre Aarsagers Skyld. Først, fordi jeg har ingen Corasi. For det Andet, for den forbandede Mester Erich, som hænger bag Sengen, hvilken min Ryg ikke kan tænke paa, uden han maa græde. For det Tredie, efterdi jeg er, uden at rose mig selv, et ejegodt Gemyt og en god Christen, som aldrig søger at hævne mig, endogsaa ikke paa Degnen, som sætter mig et Horn paa efter et andet; thi jeg offrer ham hans tre Hellige-Dage derfor oven i Kjøbet, da der er ikke den Ære i ham, at give mig et Krus Øl det hele Aar. Intet gik mig meer til Hjerte end de spidige Ord, som

---

Malicien, d. e. Militsen, Armeen. vittig, kløgtig.

han gav mig forgangen Aar; thi da jeg fortaalte, at en vild Tyr, som aldrig frygtede noget Menneske, engang blev bange for mig, svarede han: Kanst du ikke begribe det, Jeppe? Tyren saae, at du havde større Horn, end den selv havde, og derfor ikke holdt raadeligt at stanges med sin Overmand. Jeg kræver Jer til Vidne, godt Folk! om ikke saadanne Ord kunde trænge en ærlig Mand til Marv og Been. Jeg er dog saa skikkelig, at jeg har aldrig ønsket Livet af min Kone. Tvertimod, da hun laa syg af Gulsot ifjor, ønskede jeg, at hun maatte leve; thi som Helvede er allerede fuld af onde Kvinder, kunde Lucifer maaskee skikke hende tilbage igjen, og saa blev hun endda værre, end hun er. Men om Degnen døde, vilde jeg glæde mig, saavel paa mine egne Vegne, som paa Andres; thi han gjør mig kun Fortræd, og er Menigheden til ingen Nytte. Det er en ulærd Djævel; thi han duer ikke til at holde ringeste Tone, end sige støbe et ærligt Voxlys. Nej, da var hans Formand, Christopher, anden Karl. Han tog Troen over fra tolv Degne i sin Tid, saadan Stemme havde han. Engang sat jeg mig dog for at bryde overtværs med Degnen, som Nille selv hørte derpaa, da han skjældte mig for Hanrej, og sagde: Fanden være din Hanrej, Mads Degn! Men hvad skede? Mester Erich maatte strax af Væggen, og stille Trætten, og blev min Ryg saa brav tærsket af min Hustru, at jeg maatte bede Degnen om Forladelse, og takke ham, at han som en velstuderet Mand vilde gjøre mit Hus den Ære. Siden den Tid har jeg

---

Han tog Troen over fra tolv Degne. Med „Troen" menes den gamle Psalme: „Vi troe allesammen paa een Gud", som blev sungen hver Søndag i Kirken. Ordene „Vi troe", hvormed hvert Vers begynder, skulde trækkes saa langt ud som mulig; at Christopher tog Troen fra mere end tolv Degne, vil altsaa sige, at han kunde holde Tonen længst.

aldrig tænkt paa at gjøre Modstand. Ja, ja, Mons Christophersen! du og andre Bønder har godt ved at sige, hvis Koner har ingen Mester Erich liggende bag Sengen. Havde jeg et Ønske i Verden, saa vilde jeg bede, at min Kone enten ingen Arme havde, eller jeg ingen Ryg; thi Munden maa hun bruge saa meget, som hun gider. Men jeg maa gaae til Jacob Skomager paa Vejen; han tør nok give mig for en Skilling Brændevin paa Credit, thi jeg maa have Noget at lædske mig paa. Hej, Jacob Skomager! er du opstaaen? Luk op, Jacob!

Fjerde Scene.

Jacob Skomager i blotte Skjorte. Jeppe.

Jacob. Hvo Pokker vil her ind saa tidlig?

Jeppe. God Morgen, Jacob Skomager!

Jacob. Tak, Jeppe! du est saare tidlig paa Færde idag.

Jeppe. Lad mig faae for en Skilling Brændevin, Jacob!

Jacob. Ja nok, fly mig Skillingen!

Jeppe. Du skal imorgen faae den, naar jeg kommer tilbage.

Jacob. Jacob Skomager skjænker ikke paa Borg; jeg veed, du har jo sagte en Skilling eller to at betale med.

Jeppe. Skam der har, Jacob! uden nogle Skillinger, min Hustru flyede mig at kjøbe Noget for i Byen.

Jacob. Jeg veed, du kan jo tinge to Skilling af paa de Varer, du kjøber. Hvad er dit Kjøbmandskab?

Jeppe. Jeg skal kjøbe to Pund grøn Sæbe.

Jacob. Ej, kanst du ikke sige, at du gav en Skilling eller to mere for Pundet, end du gir?

Jeppe. Jeg er saa bange, at min Hustru faaer det at vide, saa faaer jeg en Ulykke.

Jacob. Snak! hvor skulde hun faae det at vide?

Kanst du ikke sværge paa, at du udgav alle Pengene? Du est saa dum som et Fæ.

Jeppe. Det er sandt nok, Jacob! det kan jeg endelig gjøre.

Jacob. Fly hid din Skilling da!

Jeppe. Se der! men du maa give mig en Skilling tilbage.

Jacob kommer med Glasset, drikker ham til. Singot, Jeppe!

Jeppe. Du drak som en Skjelm.

Jacob. Ej! jeg veed, det er jo Sædvane, at Værten drikker Gjæsterne til.

Jeppe. Jeg veed det nok; men Skam faae den, der først fandt paa den Sædvane! Din Skaal, Jacob!

Jacob. Tak, Jeppe! Du kommer til at tage for den anden Skilling med, du kan dog ikke bringe den tilbage; uden du vil have et Glas Brændevin tilgode, naar du kommer igjen; thi jeg har, min Tro, ingen Eneste-Skilling.

Jeppe. Skam, der gjør! Skal den fortæres, saa skal det strax skee, paa det jeg kan føle, at jeg faaer Noget i Maven; men drikker du ogsaa deraf, saa betaler jeg Intet.

Jacob. Singot, Jeppe!

Jeppe. Gud bevare vore Venner, og Skam faae alle vore Uvenner! Det gjorde godt i Maven. Ach! ach!

Jacob. Lykke paa Rejsen, Jeppe!

Jeppe. Tak, Jacob Skomager!

Femte Scene.

Jeppe alene.

Blir lystig, og begynder at synge:

En hvid Høne og en broget Høne
De satte sig op mod en Hane 2c.

Ach, gid jeg turde drikke for en Skilling endnu!

Ach, gid jeg turde drikke for en Skilling endnu! Jeg troer, jeg gjør det. Nej! der blir en Ulykke af. Kunde jeg kun først faae Kroen af Sigte, saa havde jeg ingen Nød; men det er, ligesom En holder mig tilbage. Jeg maa derind igjen. Dog, hvad er det, du gjør, Jeppe? Jeg seer, Nille ligesom staaer mig for Vejen med Mester Erich i Haanden. Jeg maa vende om igjen. Ach, gid jeg turde drikke for en Skilling endnu! Min Mave siger: Du skal; min Ryg: Du skal ikke. Hvem skal jeg nu gjøre imod? Er ikke min Mave meer end min Ryg? Jeg mener jo. Skal jeg banke paa? Hej! Jacob Skomager, herud! Men den forbandede Kvinde kommer mig igjen for! Vilde hun kun saaledes slaae, at Rygbenene fik ingen Skade, skjøttede jeg Fanden om det, men hun slaaer som.... Ach, Gud bedre mig arme Mand! hvad skal jeg gjøre? Tving din Natur, Jeppe! Er det ikke en Skam, at du skal styrte dig i Ulykke for et lumpen Glas Brændevin? Nej, det skal ikke skee denne Gang; jeg maa fort. Ach, gid jeg turde drikke for en Skilling endnu! Det var min Ulykke, at jeg først fik Smag derpaa, nu kan jeg ikke komme afsted. Fort, Been! Drollen skal splide Jer ad, om I ikke gaaer. Nej, de Karnalier vil saa mare ikke; de vil til Kroen igjen. Mine Lemmer fører Krig med hinanden; Maven og Benene vil til Kroen, og Ryggen til Byen. Vil I gaae, I Hunde! I Bestier! I Skabhalse! Nej, Pokker fare efter dem, de vil til Kroen igjen; jeg har mere Møje med mine Been at faae dem til at gaae fra Kroen, end med mit broget Hors at faae det fra Stalden. Ach, gid jeg turde kun drikke for en eneste Skilling endnu! Hvem veed, om Jacob Skomager ikke tør borge mig for en Skilling eller to, naar jeg beder ham meget derom. Hej, Jacob! nok et Glas Brændevin for to Skilling.

Sjette Scene.

Jacob. Jeppe.

Jacob. Se, Jeppe! est du kommen tilbage? Jeg tænkte nok, at du fik for Lidt. Hvad vil en Styver Brændevin forslaae? Det kan jo ikke komme neden for Halsen.

Jeppe. Det er sandt, Jacob! Lad mig faae end for en Styver! Sagte. Naar jeg først har drukket, saa faaer han vel at borge mig, enten han vil eller ej.

Jacob. Her er en Styver Brændevin, Jeppe! men Pengene først.

Jeppe. Du kan jo sagt borge mig, mens jeg drikker, som der staaer i Ordsproget.

Jacob. Vi agter ingen Ordsprog, Jeppe! Vil du ikke betale forud, saa faaer du ikke en Taar; vi har forsvoret at borge Nogen, ikke engang Ridefogden selv.

Jeppe grædende. Kan du ikke sagte borge mig? Jeg er jo en ærlig Mand.

Jacob. Ingen Borgen!

Jeppe. Der har du en Styver da, din Prakker! Nu er det gjort; drik nu, Jeppe! Ach, det gjorde godt!

Jacob. Ja, det kan bage en Skjelm indvortes.

Jeppe. Det er det allerbedste med Brændevin, at man faaer saadan Corasie derefter. Nu tænker jeg ikke mere hverken paa min Hustru eller Mester Erich, saa blev jeg forandret af det sidste Glas. Kan du den Vise, Jacob:

Liden Kirsten og Hr. Peder de sat over Bord, Peteheja!
De talte saa meget skjændeligt Ord, Polemeja!
Om Sommeren synger den lystige Stær, Peteheja!
Fanden ta' Nille den Akkermær, Polemeja!
Jeg gik ud i grønnen Lund, Peteheja!
Degnen det er en Rakkerhund, Polemeja!

---

en Styver Brændevin, en Styver var to Skilling.

MARSTRAND fc THIELES BOGTRYKKERI. ROSENSTAND sc

Jeppe paa Bjerget, 1ste Act 6te Scene.

Jeg satte mig paa min abelgraa Hest, Peteheja!
Degnen det er en Rakkerbæst, Polemeja!
Om I vil vide min Hustrus Navn, Peteheja!
Da heder hun: faae Last og Skam, Polemeja!
Den Vise har jeg selv gjort, Jacob!

Jacob. Du har Fanden heller!

Jeppe. Jeppe er ikke saa taabelig, som du mener; jeg har ogsaa gjort en Vise om Skomagerne, som gaaer saaledes:
Skomageren med sin Bas og Fiol, Philepom, Philepom!

Jacob. Ej, du Nar! den er gjort over Spillemænd.

Jeppe. Ja, det er sandt. Hør, Jacob! giv mig nok for en Styver Brændevin.

Jacob. Godt! nu kan jeg see, du er en smuk Mand, som under mit Hus en Skilling.

Jeppe. Hej, Jacob! giv mig kun for fire Skilling.

Jacob. Ja vel.

Jeppe synger igjen.

Jorden drikker Vand,
Havet drikker Sol,
Solen drikker Hav,
Alting i Verden drikker,
Hvorfor maa jeg daa
Ej drikke ligesaa?

Jacob. Singot, Jeppe!

Jeppe. Mir zu!

Jacob. Godtaar med Halvparten!

Jeppe. Ich tank ju, Jacob! drik man, dat dig di Dyvel haal, dat ist dig vell undt.

Jacob. Jeg hører, at du kan snakke Tydsk, Jeppe!

Jeppe. Ja vist, det er saa gammel dat; men jeg snakker det ikke gjerne, uden jeg er fuld.

Jacob. Ja, saa snakker du det dog i det ringeste eengang om Dagen.

Jeppe. Jeg har været ti Aar under Malicien, og skulde ikke forstaae mine Sprog!

Jacob. Jeg veed det nok, Jeppe! vi har jo været i Companen sammen i to Aar.

Jeppe. Det er sandt, nu erindrer jeg det. Du blev jo hængt engang, da du løb bort ved Wismar.

Jacob. Jeg skulde hænges, men jeg fik Pardon igjen; saa nær hjælper saa mangen Mand.

Jeppe. Det var Skade, du blev ikke hængt, Jacob! Men var du ikke med i den Auction, som stod paa den Hede, du veedst vel selv?

Jacob. Ej! hvor har jeg ikke været med?

Jeppe. Jeg glemmer aldrig den første Psalme, Svensken skjød. Jeg troer, der faldt paa eengang 3000, om jeg sagde 4000 Mænd. Das ging fordyvled zu, Jacob! du kanst wol das ihukommen. Ich kan nicht nægten, daß ik jo bange var in dat Slag.

Jacob. Ja, ja! Døden er haard at gaae paa; man er saa gudsfrygtig, naar man gaaer imod Fjenden.

Jeppe. Ja, det er sandt; jeg veed ikke, hvoraf det kan komme; thi jeg laa og læste den hele Nat, førend Auctionen skulde staae, i Davids Psaltkar.

Jacob. Jeg undrer mig over, at du, som har været Soldat tilforn, lader dig cujonere af din Hustru.

Jeppe. Jeg! gid jeg kun havde hende hid, saa skulde du see, hvor jeg skulde bastenere hende. Nok et Glas, Jacob! jeg har endnu otte Skilling tilbage; og naar de ere opdrukne, drikker jeg paa Borg. Lad mig faae et Krus Øl ogsaa!

---

forstaae mine Sprog, Tydsk var dengang Kommando-Sproget i Armeen. i Companen (Campagnen), i Felten. Auction, d. e. Aktion, Slag. Psalme, d. e. Salve. Psaltkar, d. e. Psalter, Psalmebog. bastenere (bastounere), prygle.

In Leipzig var en Mand,
In Leipzig var en Mand,
In Leipzig var en læderen Mand,
In Leipzig var en læderen Mand,
In Leipzig var en Mand,
Die Mand han nam en Fru ꝛc.

Jacob. Singot, Jeppe!

Jeppe. Hej! He....j! He...... Din Skaal og min Skaal og alle gode Venners Skaal! He..... He.....j!

Jacob. Vil du ikke drikke Rifogdens Skaal?

Jeppe. Jo nok, giv mig for en Skilling endnu! Rifogden er en skikkelig Mand; naar vi stikker ham en Daler i Næven, gjør han sin Saligheds-Ed for Herskabet, at vi ikke kan betale Landgilde. En Skjelm, der nu har flere Penger; du borger mig nok for en Styver eller to.

Jacob. Nej, Jeppe! du taaler ikke at drikke meer nu. Jeg er ikke den Mand, der vil, at Gjæsterne skal overvælde sig i mit Hus, og drikke meer, end de har godt af. Jeg vil heller miste min Næring; thi det er en Synd.

Jeppe. Hej! nok for en Styver!

Jacob. Nej, Jeppe! nu skjænker jeg ikke meer; tænk, at du har en lang Vej at gaae.

Jeppe. Hundsvot, Caronie, Bæst, Slyngel! Hej, He.....j.....j!

Jacob. Farvel, Jeppe! Lykke paa Rejsen.

Syvende Scene.

Jeppe alene.

Ach, Jeppe! du est fuld som et Bæst. Mine Been vil ikke bære mig. Vil I staae eller ej, I Karnalier! Hej saa! Hvad er Klokken? Hej, Jacob Hundsvot Skuster! Hej,

---

læderen (ledern, et tydsk Almueord), daarlig, ussel. Skuster (tydsk: Schuster), Skomager.

nok for en Styver! Vil I staae, I Hunde! Nej, Drollen fare efter mig, om de vil staae. Tak, Jacob Skomager! lad os faae en frisk. Hør, Kammerat! hvor gaaer Vejen til Byen? Staa, siger jeg! se, Bæstet er fuld! Du drak som en Skjelm, Jacob! er det for en Styver Brændevin?.... Du maaler som en Tyrk.

Medens han saa taler, falder han om, og blir liggende.

Ottende Scene.

Baron Nilus. Secretairen. Kammertjeneren. Erich og en anden Lakej.

Baronen. Det lader sig ansee iaar til et frugtbart Aar; se engang, hvor tyk Byggen staaer!

Secretairen. Ja, det er sandt, Eders Naade! men det betyder, at en Tønde Byg vil ikke komme højere iaar end til fem Mark.

Baronen. Det vil Intet sige. Bønderne staae sig dog altid bedre udi de gode Tider.

Secretairen. Jeg veed ikke, hvordan det er, Eders Naade! Bønderne klage sig dog altid, og vil have Sædkorn, enten Aaret er frugtbar eller ej. Naar de har Noget, saa drikker de desmere. Her boer en Kromand i Nabolauget, som hjælper mægtig til at gjøre Bonden fattig; de siger, at han kommer Salt i sit Øl, at de skal tørste, jo mere de drikker.

Baronen. Den Karl maae vi have afskaffet. Men hvad er det, som ligger paa Vejen? Det er jo en død Mand. Man hører ikke Andet end Ulykke. Spring En hen og see, hvad det er!

Anden Lakej. Det er Jeppe paa Bjerget, som har den onde Kone. Hej, op, Jeppe! Nej, han vaagner ikke op, om vi sloge og trækkede ham efter Haaret.

Baronen. Lad ham kun blive, jeg havde nok Lyst at spille en Komedie med ham. I plejer at være frugtbar

paa Inventioner; kan I nu ikke hitte paa Noget, som kan divertere mig?

Secretairen. Mig synes, at det blev artigt, om man bandt en Papirs-Krave om hans Hals, eller klippede Haaret af ham.

Kammertjeneren. Mig synes, at det var endnu artigere, om man smurte hans Ansigt over med Blæk, og udsatte saa Nogen at eftersee, hvorledes hans Kone tog imod ham, naar han kom hjem i den Positur.

Baronen. Det er godt nok. Men hvad gjælder, at Erich hitter paa Noget, som er artigere? Sig frem din Mening, Erich!

Erich. Jeg holder for, man skulde klæde ham ganske af, og lægge ham i Herrens bedste Seng, og om Morgenen, naar han vaagnede, stille os Alle an mod ham, ligesom han var Herren paa Gaarden, saa at han ikke skulde vide, hvorledes han var snoet eller vendt. Og naar vi saaledes havde faaet ham i de Tanker, at han var Baronen, skulde vi drikke ham ligesaa drukken igjen, som han nu er, og lægge ham i sine gamle Klæder paa denne samme Mødding. Hvis Saadant med Forstand blev exeqveret, vilde det have en underlig Virkning, og han vilde bilde sig ind, enten at have drømt om saadan Lyksalighed, eller at have virkelig været i Paradis.

Baronen. Erich! du est en stor Mand, og derfor har ikke uden store Anslage. Men end om han vaagnede op i det Samme?

Erich. Det er jeg vis paa, at han ikke gjør, Eders Naade! thi denne samme Jeppe paa Bjerget er en af de stærkeste Sovere i det hele Herred. Man forsøgte forgangen Aar at hefte en Raket bag ved hans Nakke,

---

Inventioner, Opfindelser, Indfald. divertere, more. Positur, Stilling, Forfatning. exeqveret, udført.

men da Raketten gik løs, vaagnede han derfor ikke op af sin Søvn.

Baronen. Lad os da gjøre det! Slæber ham strax bort, fører ham i en fin Skiorte, og lægger ham i min bedste Seng!

Anden Act.

Første Scene.

Jeppe.

Forestilles liggende udi Baronens Seng med en Gyldenstykkes-Slaaprok for Stolen; han vaagner, og gnikker sine Øjne, seer sig om, og blir forskrækket; gnikker sine Øjne igjen, tar paa sit Hoved, og faaer en guldbroderet Nathue i Haanden; han smør Spyt paa sine Øjne, og gnikker dem igjen, vender nok Huen om, og beskuer den, seer paa sin fine Skjorte, paa Slaaproken, paa Alting, har underlige Grimacer. Imidlertid spilles en sagte Musik, hvorved Jeppe lægger Hænderne sammen, og græder; naar Musiken har Ende, begynder han at tale.

Ej! hvad er dog dette, hvad er dette for en Herlighed, og hvordan er jeg kommen dertil? Drømmer jeg, eller er jeg vaagen? Nej, jeg er ganske vaagen. Hvor er min Kone, hvor er mine Børn, hvor er mit Hus, og hvor er Jeppe? Alting er jo forandret, jeg selv med. Ej! hvad er dog dette? hvad er dog dette? Raaber sagte og frygtsom: Nille! Nille! Nille! jeg troer, at jeg er kommen i Himmerig, Nille! og det ganske uforskyldt. Men mon det er jeg? Mig synes ja; mig synes ogsaa nej. Naar jeg føler paa min Ryg, som endnu er øm af de Hug, jeg har faaet, naar jeg hører mig tale, naar jeg føler paa min hule Tand, synes mig, det er jeg. Naar jeg derimod seer paa min Hue, min Skjorte, paa

al den Herlighed, som er mig for Øjnene, og jeg hører den liflige Musik, saa Drollen splide mig ad, om jeg kan faae i mit Hoved, at det er jeg. Nej, det er ikke jeg; jeg vil tusinde Gange være en Karnalie, om det er. Men mon jeg ikke drømmer? Mig synes dog nej. Jeg vil forsøge at knibe mig i Armen; gjør det da ikke ondt, saa drømmer jeg, gjør det ondt, saa drømmer jeg ikke. Jo, jeg følede det, jeg er vaagen; vist er jeg vaagen, det kan jo Ingen disputere mig, thi var jeg ikke vaagen, saa kunde jeg jo ikke....... Men hvorledes kan jeg dog være vaagen, naar jeg ret betænker Alting? Det kan jo ikke slaae fejl, at jeg jo er Jeppe paa Bjerget; jeg veed jo, at jeg er en fattig Bonde, en Træl, en Slyngel, en Hanrej, en sulten Lus, en Madike, en Karnalie; hvorledes kan jeg tilligemed være Kejser og Herre paa et Slot? Nej, det er dog ikkun en Drøm. Det er derfor bedst, at jeg har Taalmodighed, indtil jeg vaagner op. *Musiken begynder paany, og Jeppe falder i Graad igjen.* Ach! kan man dog høre Saadant i Søvne? det er jo ikke muligt. Men er det en Drøm, saa gid jeg aldrig maatte vaagne op, og er jeg gal, saa giv jeg aldrig maatte blive viis igjen; thi jeg vilde stævne den Doctor, der curerede mig, og forbande den, der vækkede mig. Men jeg hverken drømmer eller er gal; thi jeg kan komme Alting ihu, som mig er vederfaret, jeg erindrer jo, at min salig Far var Niels paa Bjerget, min Farfar Jeppe paa Bjerget, min Hustru heder jo Nille, hendes Krabask Mester Erich, mine Sønner Hans, Christopher og Niels. Men se! nu har jeg fundet ud, hvad det er: Det er det andet Liv, det er Paradis, det er Himmerig; jeg, maaskee, drak mig ihjel igaar hos Jacob Skomager, døde, og kom strax i Himmerig. Døden maa dog ikke være saa haard at gaae

---

disputere mig, twistes med mig om.

paa, som man bilder sig ind; thi jeg følede Intet dertil. Nu staaer maaskee Hr. Jesper denne Stund paa Prædikestolen, og gjør Lig-Prædiken over mig, og siger: Saadant Endeligt fik Jeppe paa Bjerget; han levede som en Soldat, og døde som en Soldat. Man kan disputere, om jeg døde til Lands eller Vands; thi jeg gik temmelig fugtig af denne Verden. Ach, Jeppe! det er Andet end at gaae fire Mil til Byen for at kjøbe Sæbe, at ligge paa Straa, at faae Hug af din Hustru, og faae Horn af Degnen. Ach, til hvilken Lyksalighed er ikke din Møje og dine sure Dage forvandlet! Ach, jeg maa græde af Glæde, besynderlig, naar jeg eftertænker, at dette er hændet mig saa uforskyldt. Men een Ting staaer mig for Hovedet; det er, at jeg er saa tørstig, at mine Læber hænge sammen. Skulde jeg ønske mig levende igjen, var det alene for at faae et Krus Øl at lædske mig paa; thi hvad nytter mig al den Herlighed for Øjnene og Ørene, naar jeg skal døe paa ny igjen af Tørst? Jeg erindrer, Præsten har ofte sagt, at man hverken hungrer eller tørster i Himmerig, iligemaade, at man der finder alle sine afdøde Venner; men jeg er færdig at vansmægte af Tørst, jeg er ogsaa ganske alene, jeg seer jo intet Menneske; jeg maatte jo i det ringeste finde min Bestefar, som var saadan skikkelig Mand, der ikke efterlod sig en Skillings Restants hos Herskabet. Jeg veed jo, at mange Folk har levet ligesaa skikkelig som jeg, hvorfor skulde jeg alene komme i Himmerig? Det kan derfore ikke være Himmerig. Men hvad kan det da være? Jeg sover ikke, jeg vaager ikke, jeg er ikke død, jeg lever ikke, jeg er ikke gal, jeg er ikke klog, jeg er Jeppe paa Bjerget, jeg er ikke Jeppe paa Bjerget, jeg er fattig, jeg er rig, jeg er en stakkels Bonde, jeg er Kejser. A...... A...... A...... hjælp, hjælp, hjælp!

Paa dette store Skraal kommer nogle Folk ind, som imidlertid har staaet paa Lur, for at see, hvorledes han stillede sig an.

Anden Scene.

Kammertjeneren. Erich. Jeppe.

Kammertjeneren. Jeg ønsker Eders Naade en lyksalig god Morgen. Her er Slaaproken, om Eders Naade vil staae op. Erich! spring ud efter Handklædet og Vandbækkenet.

Jeppe. Ach, velbyrdige Hr. Kammertjener! jeg vil gjerne staae op, men jeg beder, at I intet Ondt vil gjøre mig.

Kammertjeneren. Gud bevare os fra at gjøre Herren Ondt!

Jeppe. Ach! førend I slaaer mig ihjel, vil I da ikke gjøre mig den Villighed, at sige mig, hvem jeg er?

Kammertjeneren. Veed ikke Herren, hvem han er?

Jeppe. Igaar var jeg Jeppe paa Bjerget, men idag ..... Ach! jeg veed ikke, hvad jeg skal sige.

Kammertjeneren. Det er os kjært, at Herren er i saa god Humeur idag, at han behager at skjemte. Men Gud bevare os! hvorfor græder Eders Naade?

Jeppe. Jeg er ikke Eders Naade, jeg kan gjøre min Saligheds-Ed derpaa, at jeg ikke er det; thi saa vidt som jeg kan erindre, saa er jeg Jeppe Nielsen paa Bjerget, en af Baronens Bønder. Vil I have Bud efter min Hustru, skal I faae det at høre; men lad hende ikke tage Mester Erich med sig!

Erich. Det er sært, hvad er dog dette? Herren maa ikke være vaagen; thi han plejer jo aldrig at skjemte saaledes.

Jeppe. Om jeg er vaagen eller ej, det skal jeg ikke kunne sige; men det veed jeg og kan sige, at jeg er en af Baronens Bønder, som heder Jeppe paa Bjerget, og jeg aldrig har været enten Baron eller Greve min Livstid.

Kammertjeneren. Erich! hvad kan dette være? Jeg er bange, at Herren er falden i en Sygdom.

Erich. Jeg bilder mig ind, at han gaaer i Søvne; thi det skeer ofte, at Folk staaer op af Sengen, klæder sig paa, taler, æder og drikker i Søvne.

Kammertjeneren. Nej, Erich! jeg mærker, at Herren phantaserer af en Sygdom; spring strax efter et Par Doctores .... Ach, Eders Naade slaaer saadanne Tanker af Eders Hoved! Eders Naade jager derved Forskrækkelse i det hele Hus. Kjender Eders Naade ikke mig?

Jeppe. Jeg kjender mig ikke selv; hvorledes skulde jeg da kjende Jer?

Kammertjeneren. Ach! er det muligt, at jeg skal høre saadanne Ord af min naadige Herres Mund, og see ham udi saadan Tilstand? Ach, vort ulykfalige Hus, som blir plaget af saadan Kogleri! Kan ikke Herren erindre, hvad han gjorde igaar, da han red paa Jagt?

Jeppe. Jeg har aldrig været enten Jæger eller Krybeskytter; thi jeg veed, at det er Bremerholms Arbejd; aldrig nogen Sjæl skal kunne bevise mig over, at have jaget en Hare paa Herrens Gods.

Kammertjeneren. Ach, naadige Herre! jeg var jo selv med ham paa Jagt igaar.

Jeppe. Igaar sad jeg til Jacob Skomagers, og drak for tolv Skilling i Brændevin; hvor kunde jeg da være paa Jagt?

Kammertjeneren. Ach! jeg besværger naadige Herre paa mine blotte Knæ, at han lader saadan Snak fare. Erich! gik der Bud efter Doctorerne?

Erich. Ja, de kommer nok strax.

---

phantaserer, taler i Vildelse. Bremerholms Arbejd, d. e. en Forbrydelse, som straffedes med Tvangsarbejde paa Bremerholm (ɔ: Gammelholm).

Kammertjeneren. Lad os da faae Herren i sin Slaaprok; thi maaskee, naar han kommer ud i Luften, tør det blive bedre med ham. Vil Herren behage at iføre sig sin Slaaprok?

Jeppe. Hjertelig gjerne. I maa gjøre med mig, hvad Jer lyster, naar I kun ikke vil slaae mig ihjel; thi jeg er saa uskyldig, som det Barn, der ligger i Moers Liv.

Tredie Scene.

To Doctores. Jeppe. Kammertjeneren. Erich.

1. Doctor. Vi hører med største Smerte, at Herren er upasselig.

Kammertjeneren. Ach ja, Hr. Doctor! han er i en elendig Tilstand.

2. Doctor. Hvordan er det fat, naadige Herre?

Jeppe. Ret vel! jeg er alene noget tørstig af det Brændevin, jeg fik hos Jacob Skomager igaar; vil I kun give mig et Krus Øl, og lade mig gaae, saa maa man gjerne hænge Jer og alle Doctore op, thi jeg behøver ingen Medicin.

1. Doctor. Det kalder jeg ret at phantasere, Hr. Collega!

2. Doctor. Jo stærkere det er, jo snarere vil det udrase. Lad os føle Herrens Puls. Qvid tibi videtur, Domine Frater?

1. Doctor. Jeg holder for, at han maa strax aarelades.

2. Doctor. Jeg er ikke af den Tanke; thi slige underlige Svagheder maae cureres paa en anden

---

Qvid tibi videtur, Domine Frater? Hvad mener I, Hr. Broder?

Maade. Herren har havt en fæl og sælsom Drøm, som har bragt Blodet i Bevægelse, og forvirret Hjernen saaledes, at han bilder sig ind at være en Bonde. Vi maae søge at divertere Herren med de Ting, som han plejer at have mest Behag udi, give ham de Vine og den Spise, som han bedst finder Smag udi, og spille for ham de Stykker, som han helst gider hørt. En lystig Musik begyndes.

Kammertjeneren. Det var jo Herrens Livstykke?

Jeppe. Kan nok være. Har man altid saadan Lystighed her paa Gaarden?

Kammertjeneren. Saa tidt Herren behager; thi han gir os Alle Kost og Løn.

Jeppe. Men det er underligt, at jeg kan ikke komme ihu, hvad jeg har gjort tilforn.

1. Doctor. Sygdommen fører det med sig, Eders Naade! at man forglemmer Alt, hvad man har gjort tilforn. Jeg erindrer mig, at for nogle Aar siden en af mine Naboer af stærk Drik blev saaledes forvirret, at han i to Dage bildte sig ind at være uden Hoved.

Jeppe. Jeg var tilfreds, at Birkedommeren Christopher vilde gjøre det Samme; men han maa have en Sygdom, som er lige tvært imod denne, thi han bilder sig ind at have et stort Hoved, hvorvel han haver slet intet, som man kan mærke af hans Domme. De leer alle deraf: Ha, ha, ha!

2. Doctor. Det er en Fornøjelse at høre Herren skjemte. Men at komme til Historien igjen, da gik den Samme hele Byen over, og spurgte Folk, om Ingen havde fundet hans Hoved, som han havde tabt; men han kom sig lykkelig igjen, og er denne Stund Klokker i Jydland.

Jeppe. Det kunde han jo blive, omendskjøndt han havde ikke fundet sit Hoved igjen. De leer atter: Ha, ha, ha!

1. Doctor. Kan Hr. Collega ikke erindre sig den Historie, som skete for ti Aar siden med den Mand, der bildte sig ind, at der var fuldt af Fluer i hans Hoved, og kunde ikke komme af de Griller, hvormeget man talede for ham, indtil en fornuftig Doctor curerede ham paa saadan Maade: Han lagde et Plaster over hans Hoved, som var bestrøet med døde Fluer, hvilket da han efter nogen Tids Forløb trækkede af, og viste den Syge Fluerne, bildte han sig ind, at de vare udtrukne af hans Hoved, og blev derover frisk igjen. Jeg har ogsaa hørt om en anden Mand, der efter en lang Feber faldt udi de Griller, at, hvis han kastede sit Vand fra sig, skulde Landet forgaae af en Flod. Ingen kunde faae ham af de Tanker; thi han sagde sig at ville døe for det gemene Bedste. Han blev cureret paa saadan Maneer: Man skikkede Bud til ham, som fra Commandanten, at, saasom Byen frygtede sig for en Belejring, og der var ikke Vand i Gravene, han da vilde fylde dem, for at hindre Fjenden Adgang til Byen, hvorudover den Syge blev glad, at han kunde tjene sit Fædreneland og sig selv med, og blev saa skilt baade ved sit Vand og sin Sygdom.

2. Doctor. Jeg kan fremføre Exempel af en anden Historie, som er passeret i Tydskland. En Edelmand kom engang udi et Værtshus, hvor, da han havde spiset og vilde gaae til Sengs, hang han sin Guldkjæde, som han plejede at bære om Halsen, paa Væggen i Herberget. Værten gav nøje Agt derpaa, fulgte ham til Sengs, og ønskede ham en god Nat; men da han fornam, at Edelmanden sov, sneg han sig ind udi Kam-

---

Edelmand, Adelsmand.

meret, og tog tresindstyve Led bort af Kjæden, og hang den saa paa Væggen igjen. Gjæsten staaer op om Morgenen, lader sin Hest sadle, og ifører sig sine Klæder. Men da han skulde binde Kjæden om Halsen, fornam han, at den havde mist den halve Deel af sin Længde, begyndte derfor at raabe, at han var bestaalen. Værten, som stod udenfor Døren og lurede, løber strax ind, og lader, ligesom han bliver ganske forskrækket, raabende: Ach, hvilken skrækkelig Forandring! Da Gjæsten spurgte ham, hvi han saadan tog afsted, sagde han: Ach, min Herre! Jer Hoved er bleven eengang saa stort, som det var igaar. Hvorpaa han bar frem et falsk Spejl, som viste en Ting eengang saa stor, som det er i sig selv. Da nu Edelmanden saae sit Hoved saa stort i Spejlet, faldt han i Graad, og sagde: Ach! nu mærker jeg Aarsagen, hvi min Kjæde er bleven saa kort. Hvorpaa han satte sig paa sin Hest, svøbte Hovedet i sin Kappe, at Ingen skulde see det paa Vejen. Der siges, at han siden mange Dage holdt sig hjemme, og ikke kunde komme af de Griller, men troede, at Kjæden ikke var bleven for kort, men Hovedet for stort.

1. Doctor. Der ere utallige Exempler paa saadanne Indbildinger. Jeg erindrer ogsaa at have hørt tale om En, der bildte sig ind, at hans Næse var ti Fod lang, og varede Alle ad, som mødte ham, at de ikke skulde komme for nær.

2. Doctor. Domine Frater har vel hørt Historien om den Mand, der bildte sig ind, at han var død. En ung Person faldt udi de Griller, at han var død, og derfor lagde sig paa en Ligbaare, og vilde hverken æde eller drikke. Hans Venner forestillede ham saadan Daarlighed, og brugte alle Konster at bevæge ham til at æde, men forgjæves; thi han afviste dem kun med Latter, foregivende, at det var mod alle Regler for døde Folk

at æde og drikke. Endelig paatog sig en forfaren Mand i Medicinen at curere ham paa en underlig Maade: Han fik en Tjener til ogsaa at udgive sig for død, og lade sig med Stads udføre til samme Sted, hvor den Syge laa. Disse Tvende laae længe først, og saae paa hinanden. Omsider begyndte den Syge at spørge den Anden ad, hvorfor han var didkommen, hvilken svarede: Fordi han var død. Dernæst begyndte de at spørge hinanden om Maaden, paa hvilken de vare døde, hvilket Enhver vidtløftig fortaalte. Derpaa kommer Nogle, som dertil vare bestilte, og bringer den Sidste sit Aftens-Maaltid til, hvorved han rejste sig af Kisten, og gjorde et godt Maaltid, sigende til den Anden: Skal du ikke ogsaa snart spise? Den Syge forundrede sig derover, og spurgte, om det kunde staae en død Mand an at spise, men fik til Svar, at dersom han ikke spisede, kunde han ikke længe være død. Han lod sig derfor overtale, først at spise med den Anden, siden sove, staae op, klæde sig paa; ja, han efterabede den Anden i Alting, indtil han ogsaa blev levende igjen og klog med ham. Jeg kunde give utallige flere Exempler paa saadanne sælsomme Indbildinger. Saaledes er det ogsaa gaaet til denne Gang med Naadige Herre, at han indbilder sig at være en fattig Bonde. Men Herren maa slaae de Tanker af sit Sind, saa blir han strax frisk igjen.

Jeppe. Men mon det kan være muligt, at det er af Indbilding?

1. Doctor. Ja vist; Herren har hørt af disse Historier, hvad Indbildinger kan gjøre.

Jeppe. Er jeg da ikke Jeppe paa Bjerget?

2. Doctor. Nej vist.

Jeppe. Er da ikke den onde Nille min Kone?

1. Doctor. Ingenlunde; thi Herren er Enkemand.

Jeppe. Er det og lutter Indbilding, at hun har en Krabask, som heder Mester Erich?

2. Doctor. Lutter Indbilding.

Jeppe. Er det ej heller sandt, at jeg skulde til Byen igaar at kjøbe Sæbe?

1. Doctor. Nej.

Jeppe. Ej heller, at jeg drak Pengene op hos Jacob Skomager?

Kammertjeneren. Ej! Herren var jo med os paa Jagt den hele Gaars-Dag.

Jeppe. Ej heller, at jeg er Hanrej?

Kammertjeneren. Ej! Fruen er jo død for mange Aar siden.

Jeppe. Ach! jeg begynder allerede at fatte min Daarlighed. Jeg vil ikke tænke paa den Bonde mere; thi jeg kan mærke, at en Drøm har bragt mig i den Vildfarelse. Det er dog underligt, hvor et Menneske kan falde i slige Griller.

Kammertjeneren. Vil Herren behage at spadsere lidt i Haven, mens vi laver noget Frokost til?

Jeppe. Ja nok; men det maa skee i en Hast, thi jeg er baade hungrig og tørstig.

Tredie Act.

Første Scene.

Jeppe. Kammertjeneren. Secretairen.

Jeppe kommer fra Haven med sin Svite, og et lidet Bord er dækket.

Jeppe. Ha, ha! jeg seer, Bordet er alt dækket.

Svite, Følge.

Kammertjeneren. Ja, Alting er færdig, naar Eders Naade behager at sætte sig ned.

Jeppe sætter sig ned. De Andre staaer bag ved Stolen, og leer af hans Unoder, naar han griber med alle fem Fingre udi Fadet, ræber over Bordet, snyder sig med Fingrene, og smør det paa Klæderne.

Kammertjeneren. Vil Herren befale, hvad Vin ham lyster?

Jeppe. I veed jo vel selv, hvad Vin jeg plejer drikke om Morgenen.

Kammertjeneren. Der er Rhinsk-Vin, som Herren plejer helst at drikke. Dersom den ikke smager Herren, kan Han faae strax anden.

Jeppe. Den er noget for sur. I maae komme noget Mjød deri, saa blir den god; thi jeg er meget for Sødt.

Kammertjeneren. Her er Canari-Sec, om Herren vil smage den.

Jeppe. Det er en god Vin. Skraaler Alle! Hver Gang han drikker, blæses i Trompeter. Hej, pas op, Karle! nok et Glas Vin af Karnalie-Sæk, forstaaer I vel? Hvor har du faaet den Ring, som du bær paa Fingeren?

Secretairen, Den har Herren selv givet mig.

Jeppe. Det kan jeg ikke erindre; giv mig den tilbage, jeg maa have gjort det i Drukkenskab. Man gir jo ikke saadanne Ringe bort. Jeg vil efterfee siden, hvad andre Sager I har faaet. Tjenere skal ikke have mere end Kost og Løn. Jeg kan sværge paa, at jeg ikke erindrer at have foræret Jer Noget i Særdeleshed; thi hvorfor skulde jeg gjøre det? Den Ring er jo over ti Rigsdaler værd. Nej, nej, I gode Karle! ikke saa, ikke saa. I maae ikke betjene Jer af Jer Herskabs Skrøbelighed og Druk-

---

Canari-Sec, en sød Vin fra en af de canariske Øer.

kenskab. Naar jeg er drukken, saa er jeg færdig at give mine Buxer bort; men naar jeg har sovet Rusen ud, tar jeg mine Foræringer tilbage. Jeg fik ellers en Ulykke af min Hustru Nille. Dog, hvad siger jeg? nu falder jeg i forrige galne Tanker igjen, og kommer ikke ihu, hvem jeg er. Giv mig nok et Glas Karnali-Sæk! Samme Skraal! Trompeterne blæser igjen. Giv Agt paa, hvad jeg siger, Karle! Det maa tjene Jer til Underretning herefter, at naar jeg giver Noget bort om Aftenen i Drukkenskab, maae I levere det tilbage om Morgenen igjen. Naar Tjenere faaer Mere, end de kan æde op, blir de storagtig, og kaster paa Nakken af Herskabet. Hvormeget er din Løn?

Secretairen. Herren har stedse givet mig 200 Rigsdaler om Aaret.

Jeppe. Du skal have Djævelen, ikke 200 Rigsdaler herefter; hvad Gavn gjør du for 200 Rigsdaler? Jeg maa selv slæbe som et Bæst, og staae paa Laden fra Morgenen til Aftenen, og kan neppe.... Se, nu kommer de forbandede Bondegriller igjen! Giv mig nok et Glas Vin! Han drikker, og Trompeterne blæser. 200 Rigsdaler! det er jo at flaae Huden af sit Herskab. Hør! veed I hvad, I gode Karle? naar jeg har spiset, har jeg i Sinde at hænge op Hveranden her paa Gaarden. I skal vide, at jeg ikke er at skjemte med udi Pengesager.

Kammertjeneren. Vi vil give tilbage Alt, hvad vi har oppebaaret af Eders Naade.

Jeppe. Ja, ja! Eders Naade, Eders Naade! Complementer og Baslementer har vi godt Kjøb paa i disse Tider. I vil stryge mig om Munden med Eders Naade, indtil I faaer alle Pengene bort, og I blir mine Naader igjen. Munden siger nok Eders Naade, men Hjertet Eders Nar. I taler ikke, hvad I mener, Karle! I Betjentere ere ligesom Abner, der kom og hilsede Roland,

sigende: Hil være dig, min Broder! og med det Samme stikker ham Dolken i Hjertet. Tro mig, at Jeppe er ingen Nar!

De falder Alle paa Knæ, og beder om Naade.

Jeppe. Staaer kun op igjen, Karle! til jeg har spiset; siden vil jeg see efter, hvor det hænger sammen, hvilke som har fortjent at hænges, eller ej. Nu vil jeg holde mig lystig.

Anden Scene.

Jeppe, Kammertjeneren. Ridefogden. Secretairen.

Jeppe. Hvor er min Rifogd?

Kammertjeneren. Han er her udenfor.

Jeppe. Lad ham strax komme ind!

Ridefogden kommer ind udi en sølvknappet Kjole med Gehæng om Livet. Har Eders Naade Noget at befale?

Jeppe. Intet, uden at du skal hænges.

Ridefogden. Jeg har jo intet Ondt gjort, Eders Naade! Hvorfor skal jeg hænges?

Jeppe. Est du ikke Rifogd?

Ridefogden. Jo jeg er, Eders Naade!

Jeppe. Og du spør endda, hvorfor du skal hænges?

Ridefogden. Jeg har dog tjent Eders Naade saa trolig og redelig, og været saa flittig i mit Embede, saa at Eders Naade har roset mig altid fremfor andre sine Tjenere.

Jeppe. Ja, vist har du været flittig i dit Embede, det kan man jo see paa dine støbte Sølvknapper. Hvad faaer du aarlig til Løn?

Ridefogden. Et halv Hundrede Rigsdaler aarlig.

Jeppe gaaer og spadserer frem og tilbage. Et halv Hundrede Rigsdaler! Ja, du skal strax hænge.

Ridefogden. Det kan jo ikke være mindre, naadige Herre! for et heelt Aars møjsom Tjeneste.

Jeppe. Just derfor skal du hænges, efterdi du faaer kun et halv Hundrede Rigsdaler. Du har Penge til sølvknappet Kjole, til Krusedoller for Hænderne, til Silkepung bag i Haaret, og har kun 50 Rigsdaler om Aaret. Maa du da ikke stjæle fra mig arme Mand; thi hvor skulde det ellers komme fra?

Ridefogden paa Knæ. Ach, naadige Herre! spar mig dog for min fattige Hustru og umyndige Børns Skyld.

Jeppe. Har du mange Børn?

Ridefogden. Jeg har syv levende Børn, Eders Naade!

Jeppe. Ha, ha, syv levende Børn? Fort, hæng ham, Sekketeer!

Secretairen. Ach, naadige Herre! jeg er jo ingen Bøddel.

Jeppe. Hvad du ikke est, det kanst du blive; du seer ud til allehaande. Naar du har hængt ham, skal jeg siden hænge dig selv.

Ridefogden. Ach, naadige Herre! er der ingen Pardon?

Jeppe gaaer og spadserer igjen, sætter sig ned at drikke, staaer op igjen. Et halv Hundrede Rigsdaler, Kone og syv Børn! Vil der ingen Anden hænge dig, saa skal jeg gjøre det selv. Jeg veed nok, hvad I er for Karle, I Rifogder! jeg veed, hvorledes I har omgaaet med mig selv og andre stakkels Bønder ... Ej! nu kommer de forbandede Bondegriller mig i Hovedet igjen. Jeg vilde sige, jeg veed Eders Væsen og Handtering saa vel paa mine Fingre, at jeg selv kunde være Rifogd, om det skulde gjælde. I faaer Fløden af Mælken, og Herskabet faaer en Lort (med Tugt at sige). Jeg troer, om Verden staaer længe,

saa blir Rifogder Junkere, og Junkere igjen Rifogder. Naar Bonden stikker Jer eller Jere Koner Noget i Næven, saa heder det, naar I kommer til Herskabet: Den stakkels Mand er villig og flittig nok, men adskillige Ulykker slaaer ham til, at han ikke kan betale, han har en ond Jord, der er kommen Skab paa hans Kvæg, og andet Saadant, med hvilken Snak Herskabet maa lade sig afspise. Tro mig, go' Karl! jeg lar mig ikke saaledes tage ved Næsen; thi jeg er selv en Bonde og en Bondes Søn. Se, nu kommer dette Kogleri igjen! Jeg siger, jeg er selv en Bondes Søn; thi Abraham og Eva, vore første Forældre, vare Bønder.

Secretairen falder ogsaa paa Knæ. Ach, naadige Herre! hav dog Barmhjertighed med ham for hans fattige Hustrus Skyld; thi hvoraf skal hun siden leve at føde Kone og Børn?

Jeppe. Hvem siger, de skal leve? man kan jo hænge dem op med.

Secretairen. Ach, Herre! det er saadan yndig, smuk Kone.

Jeppe. Saa? du maaskee er forlibt i hende, eftersom du tar dig hende saa an. Lad hende komme herind!

Tredie Scene.

Ridefogdens Kone. Jeppe. De Andre.

Konen kommer ind, og kysser paa hans Haand.

Jeppe. Est du Rifogdens Kone?

Konen. Ja, jeg er, naadige Herre!

Jeppe tar hende paa Brystet. Du est kjøn. Vil du sove hos mig i Nat?

Konen. Herren har at befale udi Alting, thi jeg er i hans Tjeneste.

Jeppe til Ridefogden. Vil du tilstede, at jeg ligger hos din Kone i Nat?

Ridefogden. Jeg takker Herren, at Han beviser mit ringe Hus den Ære.

Jeppe. Se her, sæt en Stol til hende! hun skal spise med mig. Hun sætter sig ved Bordet, æder og drikker med ham; han blir jaloux paa Secretairen, og siger: Du skal faae en Ulykke, dersom du seer paa hende.

Saa tidt han kaster Øje til Secretairen, strax slaaer denne Øjene fra hende, og seer paa Jorden. Han synger en forlibt gammeldags Vise, medens han sidder til Bords med hende. Jeppe befaler at spille en Polsk-Dands, og dandser med hende, men falder tre Gange af Drukkenskab; endelig den fjerde Gang blir han liggende, og falder i Søvn.

Baronen. Han sover alt dygtig. Nu har vi Spillet vundet; men vi havde selv nær bleven mest narret, thi han havde i Sinde at tyrannisere over os, hvorudover vi enten maatte have fordærvet Historien, eller ladet os ilde medhandle af denne grove Bonde, af hvis Opførsel man kan lære, hvor tyrannisk og hovmodige slige Folk bliver, der af Skarnet i en Hast kommer til stor Ære og Værdighed. Jeg havde nær i en ulykfalig Tid paataget mig en Secretairs Person; thi havde han ladet mig prygle, saa havde der blevet en forstyrret Historie, der havde underkastet mig ikke mindre Folks Railleri, end Bonden. Det er bedst, vi lader ham sove endnu lidet, førend vi fører ham i hans skidne Bondeklæder igjen.

Erich. Ach, Herre! han sover alt som en Steen; se her! jeg kan slaae paa ham, han føler det ikke.

Baronen. Fører ham da ud, og fuldender Komedien!

---

jaloux, skinsyg. tyrannisere, herske grusomt. Railleri, Spot.

Fjerde Act.

Første Scene.

Jeppe

forestilles liggende paa en Mødding i sine gamle Bondeklæder, vaagner op, og raaber:

Hej, Sekketeer! Kammertjener! Lakejer! nok et Glas Karnali-Sæk!

Seer sig om, og gnikker sine Øjne ligesom tilforn, tar paa sit Hoved, og faaer sin gamle brede Hat i Haanden, gnikker Øjnene, og vender Hatten om paa alle Kanter, seer paa sine Klæder, og kjender sig selv igjen, begynder at tale:

Hvor længe var Abraham i Paradis? Nu kjender jeg, men desværre, Alting igjen, min Seng, min Trøje, min gamle Hanrejhat, mig selv. Det er Andet, Jeppe! end at drikke Karnali-Sæk af forgyldte Glas, at sidde til Bords, med Lakejer og Sekketerer bag sin Stol. Det Gode varer, desværre, aldrig længe. Ach, ach! at jeg, som var saadan naadig Herre for stakket Tid siden, skal see mig i saa slet Tilstand, min prægtige Seng forvandlet til en Mødding, min Guldenstykkes-Hue til en gammel Hanrejhat, mine Lakejer til Svin, og mig selv fra en stor og naadig Herre forvandlet til en ussel Bonde igjen! Jeg menede, naar jeg vaagnede op igjen, at finde mine Fingre besat med Guldringe; men de ere (reverenter talt) beseglet med Andet. Jeg menede at fodre mine Betjentere til Regenskab; men nu maa jeg selv lave min Ryg til, naar jeg kommer hjem og skal gjøre Regenskab for mit Forhold. Jeg tænkte, da jeg vaagnede, at gribe efter et Glas Karnali-Sæk, men fik, med Tugt at sige, en L. i Haanden. Ach, ach, Jeppe! den Bolig udi Paradis var kun kort, og din Glæde fik hastig Ende. Men hvem veed, om det Samme ikke kan vederfare mig,

hvis jeg lægger mig til Hvile nok engang? Ach, ach, gid det vilde hænde mig! Ach, gid jeg kunde komme der igjen! Lægger sig at slumre igjen.

Anden Scene.

Nille. Jeppe.

Nille. Mon jeg skal troe, at han er kommen i Ulykke? Hvor kan dog dette være? Enten har Fanden taget ham, eller (det som jeg meer er bange for) sidder han i en Kro og drikker Pengene op. Jeg var en Gjæk derudi, at jeg betroede den Drukkenbolt tolv Skilling paa eengang. Men hvad seer jeg? ligger han ikke der i Skarnet og snorker? Ach, jeg elendige Menneske, der skal have saadant Bæst til Mand! Din Ryg skal betale det dyrt nok.

Lister sig sagte hen, og gir ham et Slag af Mester Erich for Rumpen.

Jeppe. Hej, hej! hjælp, hjælp! Hvad er det? hvor er jeg? hvem er jeg? hvem slaaer mig? hvorfor slaaer man mig? hej!

Nille. Jeg skal lære dig strax, hvad det er.

Slaaer ham paa ny igjen, og trækker ham efter Haaret.

Jeppe. Ach, min hjerte Nille! slaa mig ikke mere; du veedst ikke, hvad mig er vederfaret.

Nille. Hvor har din Fyldehund været saa længe henne? Hvor er Sæben, du skulde kjøbe?

Jeppe. Jeg kunde ikke komme til Byen, Nille!

Nille. Hvorfor kunde du ikke komme til Byen?

Jeppe. Jeg blev optagen paa Vejen til Paradis.

Nille. Til Paradis! Prygler ham. Til Paradis! Slaaer ham atter. Til Paradis! Slaaer ham igjen. Vil du fixere mig oven i Kjøbet?

---

fixere, gjøre Nar af.

Jeppe. Aa! aa! aa! saa sandt som jeg er en ærlig Mand, er det ikke sandt.

Nille. Hvad er sandt?

Jeppe. At jeg har været i Paradis.

Nille repeterer: I Paradis, og slaaer ham igjen.

Jeppe. Ach, min hjerte Nille! slaa mig ikke meer.

Nille. Fort, bekjend, hvor du har været, eller jeg skal myrde dig!

Jeppe. Ach! jeg vil gjerne bekjende, hvor jeg har været, dersom du ikke vil slaae mig mere.

Nille. Bekjend da!

Jeppe. Svær paa, at du ikke vil slaae mig mere da!

Nille. Nej.

Jeppe. Saa sandt, som jeg er en ærlig Mand, og heder Jeppe paa Bjerget, saa er det sandt, at jeg har været i Paradis, og seet de Ting, som du skal forundre dig over at høre.

Nille prygler ham igjen, og trækker ham ind efter Haaret.

Tredie Scene.

Nille alene.

Saa, din Fyldehund! sov nu først Rusen ud, siden skal vi videre tales ved. Saadanne Svin, som du est, kommer ikke i Paradis. Tænk engang, hvorledes det Bæst har drukket Forstanden bort! Men har han gjort sig tilgode paa min Bekostning, saa skal han og ærlig pønitere derfor, thi han skal i to Dage faae hverken Vaadt eller Tørt; inden den Tid skal nok Grillerne forgaae ham om Paradis.

Fjerde Scene.

Tre bevæbnede Mænd. Nille.

Tre Mænd. Boer her ikke en Mand, som heder Jeppe?

---

repeterer, gjentager. pønitere, gjøre Bod.

Nille. Jo, her gjør.

Tre Mænd. Est du hans Hustru?

Nille. Ja, Gud bedre, disvær!

Tre Mænd. Vi maae ind at tale med ham.

Nille. Han er ganske drukken.

Tre Mænd. Det vil ikke sige; fort, skaf ham herud, eller det hele Hus geraader i Ulykke.

Nille gaaer ind, og støder Jeppe ud med saadan Fart, at han støder en af de tre Mænd om paa Gulvet med sig.

Femte Scene.

Jeppe. Tre Mænd.

Jeppe. Ach, ach, I gode Mænd! nu seer I, hvilken Kone jeg har at drages med.

Tre Mænd. Du fortjener ingen anden Medfart; thi du est en Misdæder. De tage Jeppe fat.

Jeppe. Hvad Ondt har jeg da gjort?

Tre Mænd. Det skal du strax faae at vide, naar Retten bliver holdt.

Sjette Scene.

To Advocater. Dommeren. Jeppe.

Dommeren kommer ind med en anden Betjenter, og sætter sig paa sin Stol. Jeppe bagbunden blir bragt for Domstolen. En træder frem, og beskylder ham saaledes:

Her er en Mand, Hr. Dommer! som vi kan vidne at have seet indsnige sig udi Baronens Hus, givet sig ud for Herren, iført sig hans Klæder, tyranniseret med hans Betjenter, hvilket, saasom det er et uhørligt dristigt Stykke, saa paastaaer vi paa vor Herres Vegne, at det paa en særdeles Maade maa straffes, andre Voldsmænd til Exempel og Forskrækkelse.

Dommeren. Er det sandt, som du beskyldes for? Sig frem, hvad du har til din Forsvar; thi vi ville Ingen fordømme uhørt.

Jeppe. Ach, jeg arme Menneske! hvad skal jeg sige? Jeg bekjender at have fortjent Straf, men alene for de Penge, jeg drak op, som jeg skulde kjøbe Sæbe for; jeg bekjender ogsaa, at jeg har nylig været paa et Slot, men hvor jeg kom derhen, og hvor jeg kom derfra igjen, veed jeg ikke.

Anklageren, d. e. første Advocat. Her hører Dommeren af hans egen Bekjendelse, at han har drukket sig fuld, og udi Drukkenskab begaaet saadan uhørlig Misgjerning; saa der nu ikkun staaer tilbage at kjende udi, om en saadan grov Misdædere kan undskylde sin Misgjerning med Drukkenskab. Jeg mener nej; thi paa den Maade kunde hverken Hoer eller Mord blive straffet; Enhver skulde søge saadanne Udflugter og sige, at det var gjort i Drukkenskab. Og omendskjøndt han kan bevise sig at have været drukken, blir hans Sag derfor ikke bedre; thi det heder: Hvad En bedriver i Drukkenskab, skal han bøde for, naar han blir ædru. Det er jo bekjendt, hvorledes saadan Misgjerning nylig blev straffet, omendskjøndt Misdæderen lod sig af Enfoldighed forføre at give sig ud for en stor Herre; men hans Enfoldighed og Uvidenhed kunde ikke redde ham fra Døden, thi Straf er alene indført Andre til Exempel. Jeg vilde nok fortælle Historien, dersom jeg ikke frygtede at opholde Retten dermed.

Anden Advocat. Gunstige Hr. Dommer! denne Sag kommer mig saa underlig for, at jeg ikke kan faae saadan Historie i mit Hoved, endskjøndt der vare end flere Vidner. En enfoldig Bonde skulde snige sig ind paa Herrens Gaard, og paatage sig hans Person uden at kunne paatage sig ogsaa hans Ansigt og Skikkelse? Hvorledes kunde han komme ind i Herrens Sovekammer? Hvorledes kunde han iføre sig Herrens Klæder, uden Nogen skulde blive det vaer? Nej, Hr. Dommer! man kan see,

at det er opspundet Værk af denne stakkels Mands Fjender. Haaber derfor, at han blir frikjendt.

Jeppe grædende. Ach, Gud velsigne din Mund! Jeg har et Stykke Tobak i min Buxelomme, om I ikke vil forsmaae; det er saa godt, som nogen ærlig Mand vil tygge.

2. Advocat. Behold kun din Tobak, Jeppe! At jeg taler for dig, er ikke for Skjænk og Gave, men alene af christen Medlidenhed.

Jeppe. Om Forladelse, Hr. Procurator! jeg havde ikke tænkt, at I Folk vare saa ærlige.

1. Advocat. Hvad som min Collega fremfører til denne Misdæders Befrielse, grunder sig alene paa Gisninger. Her spørges ikke, om det er rimeligt, at Saadant kan skee, eller ej; men der bevises, at det er skeet, saavel af Vidner, som af hans egen Tilstaaelse.

2. Advocat. Hvad en Mand tilstaaer udi Frygt og Forskrækkelse, saadan Tilstaaelse kan ikke være gyldig. Mig synes derfor, det er bedst at give denne enfoldige Mand Tid til at betænke sig, og adspørge ham paa ny derom. Hør, Jeppe! betænk dig, hvad du siger; tilstaaer du det, som du beskyldes for?

Jeppe. Nej! jeg vil gjøre min højeste Ed paa, at det er Løgn, Alt hvad som jeg svor paa tilforn; thi jeg har i tre Dage ikke været af mit Hus.

1. Advocat. Hr. Dommer! jeg mener uforgribelig, at det ikke maa tillades Nogen at sværge, der er først overbeviset af Vidner, og siden selv har tilstaaet sin Misgjerning.

2. Advocat. Jeg mener jo.

1. Advocat. Jeg mener nej.

2. Advocat. Naar Sagen er af saadan underlig Beskaffenhed.

1. Advocat. Der hjælper ingen Omstændigheder mod Vidner og Tilstaaelse.

Jeppe sagte. Ach! gid de kunde komme i Haar sammen, saa skulde jeg imidlertid tage fat paa Dommeren og prygle ham saa, at han skulde glemme baade Lov og Forordning.

2. Advocat. Men hør, Hr. Collega! endskjøndt Gjerningen tilstaaes, saa har dog Manden ingen Straf fortjent; thi han har jo intet Ondt gjort paa Gaarden, hverken Mord eller Tyveri.

1. Advocat. Det vil intet sige; intentio furandi er det samme som furtum.

Jeppe. Tal Dansk, din sorte Hund! saa skal vi nok svare for os.

1. Advocat. Thi enten En blir greben, naar han vil stjæle, eller naar han har staalen, saa er han Tyv.

Jeppe. Ach, naadige Dommer! jeg vilde gjerne hænges, dersom denne Procurator maatte hænges ved Siden af mig.

2. Advocat. Hold inde med slige Ord, Jeppe! du fordærver din Sag kun meer dermed.

Jeppe. Hvorfor svarer I ikke da? Sagte. Han staaer som et dumt Bæst.

2. Advocat. Men hvoraf bevises det furandi propositum?

1. Advocat. Quicunque in ædes alienas noctu irrumpit, tanquam fur aut nocturnus grassator existimandus est; atqui reus hic ita, ergo.....

---

intentio furandi, Hensigten at stjæle. furtum, Tyveri. furandi propositum, Forsæt at stjæle. Quicunqve in ædes o. s. v., Den, som ved Nattetid bryder ind i anden Mands Hus, skal ansees som Tyv eller natlig Stratenrøver; saaledes forholder det sig med den Anklagede, altsaa . . .

2. Advocat. Nego majorem, quod scilicet irruperit.

1. Advocat. Res manifesta est, tot legitimis testibus exstantibus, ac confitente reo.

2. Advocat. Quicunque vi vel metu coactus fuerit confiteri.....

1. Advocat. Ej! hvor er den vis? hvor er den metus? Det er kun Kroglove.

2. Advocat. Nej, I bruger Kroglove.

1. Advocat. Det skal ingen ærlig Mand sige mig paa.

De tar hinanden for Brystet, og Jeppe springer bag til, og river den første Advocats Paryk af.

Dommeren. Respect for Retten! hold op! Jeg har alt nok. Læser Dommen op: Saasom Jeppe paa Bjerget, Nielses Søn paa Bjerget og Jeppes Sønnesøn sammesteds, er overbeviset, saavel af lovlige Vidner, som af egen Bekjendelse, at have indsneget sig paa Baronens Slot, iført sig hans Klæder og handlet ilde med hans Tjenere: saa dømmes han at omkommes af Gift, og naar han er død, hans Legeme at ophænges i en Galge.

Jeppe. Ach, ach, naadige Dommer! er der ingen Pardon?

Dommeren. Nej, ingenlunde. Dommen skal strax exeqveres i mit Paasyn.

Jeppe. Ach! maa jeg da ikke faae et Glas Brændevin først, førend jeg drikker Forgiften, at jeg kan døe med Corasi?

Dommeren. Jo, det kan nok tilstedes.

Nego majorem o.s.v., Jeg benægter Hovedsætningen, at han har begaaet Indbrud. Res manifesta est o.s.v., Den Sag er bevist ved saamange lovlige Vidner og den Anklagedes egen Tilstaaelse. Quicunque vi o.s.v., Den, som med Vold eller Frygt drives til at tilstaae .... vis, Vold. metus, Frygt. exeqveres, udføres.

Jeppe drikker ud trende Glas Brændevin, falder paa Knæ igjen, og spør: Er der ingen Pardon?

Dommeren. Nej, Jeppe! nu er det alt for silde.

Jeppe. Ach! det er jo ikke for silde. Dommeren kan jo forandre Dommen, og sige, at han dømte fejl første Gang. Det skeer jo saa tidt; thi vi ere alle Mennesker.

Dommeren. Nej, du skal selv føle inden nogle Minuter, at det er for silde; thi du har allerede faaet Giften ind med Brændevinen.

Jeppe. Ach, jeg elendige Menneske! har jeg alt faaet Giften ind? Ach, far vel, Nille! Dog, din Karnalie! du har ikke forskyldt, at jeg skulde tage Afsked med dig. Far vel, Jens, Niels og Christopher! Far vel, min Dotter Marthe! far vel, min Ojesteen; dig veed jeg selv at være Faer til, thi du blev gjort, førend Degnen kom hid; du har ogsaa din Faers Ansigt, vi ligner hinanden som to Draaber Vand. Far vel, min brogede Hest! og Tak for hver Gang, jeg har redet paa dig; næst mine egne Børn har jeg intet Bæst elsket saa meget som dig. Far vel, Fejerfax, min tro Hund og Dørvogter! far vel, Mons, min sorte Kat! far vel, mine Stude, mine Faar, mine Svin! og Tak for godt Compagni og for hver Dag, jeg har kjendt Jer. Far vel .... Ach! nu kan jeg ikke meer, jeg blir saa tung og afmægtig. Falder om, og blir liggende.

Dommeren. Det gaaer vel; Dvaledrikken har allerede gjort sin Virkning, nu sover han som en Steen. Hænger ham nu op, men seer vel til, at han ingen Skade faaer deraf, og at Rebet kommer kun under Armene! Nu vil vi see, hvordan han bær sig ad, naar han vaagner op, og finder sig hængende. De slæber ham ud.

Femte Act.

Første Scene.

Jeppe forestilles hængende i en Galge.

Nille. Jeppe. Dommeren.

Nille river sit Haar, slaaer sig for Brystet, og raaber: Ach, ach, er det muligt, at jeg skal see min fromme Mand hænge saa skammelig udi en Galge! Ach, min allerkjæreste Mand! forlad mig, om jeg har gjort dig imod. Ach, ach, nu vaagner min Samvittighed; nu angrer jeg, men for silde, den Haardhed, som jeg har øvet mod dig; nu savner jeg dig først, nu kan jeg skjønne paa, hvilken from Mand jeg har mist. Ach, at jeg kunde redde dig fra Døden med mit eget Liv og Blod!

Hun tørrer sine Øjne, og græder bitterlig. Imidlertid har Dvaledrikken udopereret, og Jeppe vaagner op igjen, og seer sig hænge i en Galge og sine Hænder bagbundene, hører sin Hustru klage, og taler til hende.

Jeppe. Giv dig tilfreds, min hjerte Kone! vi skal Alle den Vej. Gak hjem, og tag Vare paa dit Hus, og hav Omsorg for mine Børn! Min røde Trøje kan du lade omgjøre til lille Christopher; det, som bliver tilovers, skal Marthe have til en Hue. Seer til for Alting, at min brogede Hest blir vel plejet; thi jeg har elsket det Bæst, som han kunde være min kjødelige Broer. Hvis jeg ikke var død, skulde jeg sige dig adskilligt Andet.

Nille. A..... A..... A.....! hvad er det? hvad hører jeg? kan en død Mand tale?

Jeppe. Bliv ikke bange, Nille! jeg skal intet Ondt gjøre dig.

Udopereret, virket færdig, hørt op at virke.

Nille. Ach, min allerkjæreste Mand! hvorledes kan du tale, naar du est død?

Jeppe. Jeg veed ikke selv, hvoraf det kommer. Men hør, min hjerte Kone! spring bort som en Ild, og bring mig hid for otte Skilling Brændevin; thi jeg tørster mere nu, end da jeg var levende.

Nille. Fy, dit Bæst! dit Skarn! din forgiftige Drukkenbolt! har du ikke drukket Brændevin nok i dit levende Liv? Tørster din Fæhund endnu nu, du est død? Det kalder jeg et fuldkommen Svin.

Jeppe. Hold din Mund, dit Skarn! og spring strax efter Brændevinen. Hvis du det ikke gjør, saa skal jeg, Drollen splide mig ad, spøge hver Nat i Huset. Du skal vide, at jeg er ikke bange for Mester Erich meer; thi jeg føler nu til ingen Hug. Nille springer hjem efter Mester Erich, kommer igjen, og prygler ham i Galgen. Av, av, av! Hold op, Nille! hold op; du kan slaae mig ihjel paa ny. Av, av, av!

Dommeren. Hør, Kone! du maa ikke slaae ham mere. Giv dig tilfreds! Vi vil for din Skyld tilgive din Mand hans Forseelse, og dømme ham til Livet igjen.

Nille. Ach nej, gunstige Herre! lad ham kun hænge; thi han er ikke værd at lade leve.

Dommeren. Fy! du est en Skarns Kvinde; pak dig bort, eller vi skal lade dig hænge ved Siden paa ham.

Nille løber bort.

Anden Scene.

Jeppe. Retten.

Jeppe blir nedtagen af Galgen.

Jeppe. Ach, gunstige Hr Dommer! er det vist, at jeg er ganske levende igjen, eller spøger jeg?

Dommeren. Du est ganske levende; thi den Ret,

som kan dømme fra Livet, kan ogsaa dømme til Livet igjen. Kan du ikke begribe det?

Jeppe. Nej, jeg kan mari ikke begribe det, men jeg troer, at jeg gaaer igjen og spøger.

Dommeren. Ej, du Gjæk! det er jo let at begribe. Den, som tar en Ting fra dig, kan jo give dig den igjen.

Jeppe. Maa jeg da forsøge at hænge Dommeren op for Løjers Skyld, og see, om jeg siden kan dømme ham til Livet igjen?

Dommeren. Nej, det gaaer ikke an; thi du est ingen Dommer.

Jeppe. Men er jeg da levende igjen?

Dommeren. Ja, du est.

Jeppe. Saa at jeg spøger ikke?

Dommeren. Nej vist.

Jeppe. Ej heller gaaer igjen?

Dommeren. Nej.

Jeppe. At jeg er den samme Jeppe paa Bjerget, som jeg var tilforn?

Dommeren. Ja.

Jeppe. At jeg er ingen Gejst?

Dommeren. Nej, vist ikke.

Jeppe. Vil I sværge mig til, at det er sandt?

Dommeren. Ja, jeg svær dig til, at du est levende.

Jeppe. Bed Drollen splide Jer ad derpaa, at det er sandt!

Dommeren. Ej! tro paa vore Ord, og tak os, at vi har været dig saa naadige at dømme dig til Livet igjen.

Jeppe. Hvis I havde ikke selv hængt mig op, vilde jeg gjerne have takket Jer, for I løsede mig neer igjen.

Dommeren. Giv dig tilfreds, Jeppe! og sig os til, naar din Kone slaaer dig oftere, saa skal vi nok raade

Bod derfor. Se, der har du fire Rigsdaler, som du nogen Tid kan holde dig lystig med, og glem ikke at drikke vor Skaal!

Jeppe kysser paa Haanden og takker. Retten gaaer.

Tredie Scene.

Jeppe alene.

Nu har jeg levet udi halv Hundrede Aar; men i al den Tid er ikke hændet mig saa Meget, som i disse to Dage. Det er nogle forbandede Historier, naar jeg ret eftertænker det: een Time en drukken Bonde, en anden Time Baron, en anden Time en Bonde igjen, nu død, nu blive levende i en Galge, som er det Underligste; maaskee, naar man hænger levende Folk op, saa døer de, og naar man hænger døde Folk, saa lever de op igjen. Jeg bilder mig ind, at et Glas Brændevin vil smage herlig herpaa. Hej, Jacob Skomager, herud!

Fjerde Scene.

Jacob Skomager. Jeppe.

Jacob. Velkommen tilbage igjen fra Byen! Fik du Sæben til din Kone?

Jeppe. Ej, du Slyngel! du skal vide, hvad Folk du taler med. Huen under Armen! thi du est kun en Karnali at regne mod Saadan som jeg.

Jacob. Jeg taalte ikke saadanne Ord af en Anden, Jeppe! Men du under mit Hus en daglig Skilling, derfor regner jeg det ikke saa nøje.

Jeppe. Huen under Armen, siger jeg, du Skuster!

Jacob. Hvad er dig vederfaret paa Vejen, mens du est bleven saa spansk?

Jeppe. Du skal vide, at jeg er bleven hængt, siden jeg talte med dig.

Jacob. Det er jo ikke saa meget fornemme: Jeg misunder dig ikke den Lykke. Men hør, Jeppe! hvor du har drukket dit Øl, der maa du spilde din Værme; du drikker dig fuld andre Steder, men kommer i mit Hus alene for at gjøre Klammeri.

Jeppe. Fort, Huen under Armen, Slyngel! hør du ikke, hvor det ringler i min Lomme?

Jacob med Huen under Armen. Hillemænd! hvor har du faaet de Penge?

Jeppe. Af mit Baroniskab, Jacob! Jeg skal fortælle dig, hvad mig er vederfaret; men lad mig faae et Glas Mjød først, thi jeg er for storagtig til at drikke dansk Brændevin.

Jacob. Singot, Jeppe!

Jeppe. Nu skal jeg fortælle dig, hvad mig er vederfaret: Da jeg gik fra dig, faldt jeg i Søvn; da jeg vaagnede op igjen, var jeg Baron, og drak mig drukken paa ny af Karnali-Sæk; da jeg blev drukken af Karnali-Sæk, vaagnede jeg op paa en Mødding igjen; da jeg vaagnede op paa en Mødding, lagde jeg mig at sove paa ny, i Forhaabning at sove mig et Baroniskab til igjen; men jeg mærkede, at det gaaer ikke altid an, thi min Hustru vækkede mig op med Mester Erich, og trækkede mig ind efter Haaret, uden at have ringeste Respect for saadan Mand, som jeg havde været. Da jeg kom ind i Stuen, blev jeg stødt ud igien paa mit Hoved, og saae mig omringet af en Hoben Gripomenuser, som dømte mig fra Livet, og dræbte mig med Forgift; da jeg var død, blev jeg hængt, og da jeg var hængt, blev jeg levende

---

Gripomenus, Smædeord for: Politibetjent, ildeseet Person.

igjen, og da jeg var bleven levende igjen, fik jeg fire Rigsdaler. Saaledes er Historien; men hvordan Saadant kunde hænde, vil jeg give dig at betænke.

Jacob. Ha, ha, ha, det er en Drøm, Jeppe!

Jeppe. Hvis jeg endnu ikke havde disse fire Rigsdaler, skulde jeg ogsaa bilde mig ind, at det var en Drøm. Giv mig nok en frisk, Jacob! jeg vil ikke tænke paa det Galskab mere, men drikke mig en ærlig Rus.

Jacob. Singot, Hr. Baron! ha, ha, ha!

Jeppe. Du kan maaskee ikke begribe det, Jacob?

Jacob. Nej, ikke om jeg stod paa mit Hoved.

Jeppe. Derfor kan det være sandt, Jacob! thi du est en Dosmer, og begriber ikke de Ting, som er mindre.

Femte Scene.

Magnus. Jeppe. Jacob.

Magnus. Ha, ha, ha! jeg skal fortælle Jer en forbandet Histori, som er vederfaret en Mand, der heder Jeppe paa Bjerget, som man har funden drukken og sovende paa Marken, iført ham andre Klæder, og lagt ham i den bedste Seng paa Herregaarden, bildt ham ind, at han var Herren, da han vaagnede op, drukket ham fuld paa ny igjen, og lagt ham i sine gamle skidne Klæder paa en Medding igjen, hvor, da han vaagnede op, bildte han sig ind at have været i Paradis. Jeg havde nær leet mig ihjel, da jeg hørte den Histori af Ridefogdens Folk. Jeg vilde mari give en Daler til, at jeg kunde faae den Nar at see. Ha, ha, ha!

Jeppe. Hvad er at betale, Jacob?

Jacob. Tolv Skilling.

Jeppe stryger sig om Munden, og gaaer bort meget skamfuld.

Magnus. Hvorfor gik den Mand saa hastig?

Jacob. Det er just den samme Mand, som Historien er spillet med.

Magnus. Er det muligt? saa maa jeg løbe efter ham. Hør, Jeppe! et Ord. Hvorledes staaer til udi den anden Verden?

Jeppe. Lad mig gaae i Ro!

Magnus. Hvorfor blev du ikke der længer?

Jeppe. Hvad kommer det dig ved?

Magnus. Ej, fortæl os dog Noget om den Rejse!

Jeppe. Lad mig gaae, siger jeg; jeg gjør ellers en Ulykke paa dig.

Magnus. Ej, Jeppe! jeg er saa begjærlig efter at vide Noget derom.

Jeppe. Jacob Skomager! hjælp! taaler du, at man gjør mig Vold i dit Hus?

Magnus. Jeg gjør jo ingen Vold, Jeppe! jeg spør kun, hvad du saae udi den anden Verden.

Jeppe. Hej! hjælp! hjælp!

Magnus. Saae du ingen af mine Forfædre der?

Jeppe. Nej. Dine Forfædre maa være paa det andet Sted, hvor jeg haaber du og andre Karnalier efter Døden kommer.

Slider sig løs, og flyer bort.

Sjette Scene.

Baronen. Hans Secretair. Kammertjeneren. To Lakejer.

Baronen. Ha, ha, ha! den Historie var Guld værd, jeg havde ikke tænkt, at den skulde have havt saa god Virkning. Kanst du divertere mig oftere saa, Erich! saa skal du blive meget højt anskreven hos mig.

Erich. Nej, naadige Herre! jeg tør ikke vove mig oftere at spille saadan Komedie; thi om han havde slaaet Herren, som han truede, saa havde det blevet til en hæslig Tragedie.

Tragedie, Sørgespil.

Baronen. Det er, min Tro, sandt. Jeg var bange nok for det; men jeg var saa forlibt i Historien, at jeg heller havde ladet mig slaae, ja, jeg troer, heller ladet dig hænge af ham, Erich! end jeg havde aabenbaret den. Du var maaskee vel af samme Forsæt?

Erich. Nej, Eders Naade! det var noget underligt at lade sig hænge for Lyst; thi den Lyst kostede altfor dyrt.

Baronen. Ej, Erich! Saadant skeer jo hver Dag; Folk, om ikke paa den Maade, saa dog paa en anden, tar Livet af sig for Lysts Skyld. Som for Exempel: En er af en svag Natur, og seer forud, at han af formegen Drik vil miste Liv og Helsen, stormer dog til sit Legeme, og vover Liv og Helsen tidt for en Aftens Fornøjelse. Nok paa en anden Maade: De store Vezirer i Tyrkiet blive gjerne stranguleret eller kvalte ihjel med en Strikke, somme samme Dag de blive Vezirer, andre nogle Dage derefter, og dog stormer Alle dertil, saasom alene for at hænges med en stor Titul. Nok paa en anden Maade: Officiers opoffre gjerne hveranden baade Liv og Sjæl, for at have Titul af Tapperhed, og duellere for ingen Ting, endogsaa med deres Overmænd, som de er visse paa vil expedere dem. Jeg troer ogsaa, at der skulde findes mange Hundrede forlibte Mennesker, der for en Nats Fornøjelse gjerne skulde lade sig dræbe om Morgenen. Man seer i Belejringer, at Soldater i Hobetal deserterer, og løber hen til belejrede Byer, som de seer forud vil strax overgive sig, og for at leve een Dag vel, lader sig hænge den anden. Det Ene er ikke mere solide end det Andet. Man har i gamle Dage seet Philosophi selv styrte sig i Ulykke, alene for at blive roset efter deres

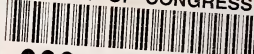

De store Vezirer (Storvezirerne), Førsteministre i Tyrkiet. Duel, Tvekamp. expedere, gjøre det af med. Philosophi, Viismænd.

Død. Derfor troer jeg fuldkommelig, Erich! at du heller havde ladet dig hænge end fordærvet denne dejlige Historie.

Af dette Eventyr vi, kjære Børn! maae lære:
At ringe Folk i Hast at sætte i stor Ære
Ej mindre farligt er, end som at trykke ned
Den, der er bleven stor ved Dyd og Tapperhed.
Naar Bønder, Handværksmænd man Regiment vil give,
Da Scepteret til Ris kan snart forvandlet blive;
For Øvrighed man da Tyranner let kan faae,
En Nero i hver Dorp ved Roret fast vil staae.
Mon Cajus, Phalaris vel fordum øve kunde
En større Myndighed end denne ringe Bonde?
Green, Galge, Stejl og Hjul han truede os med,
Da han ej endda varm var i sin Myndighed.
Vi derfor Øvrighed fra Ploven meer ej tage,
Gjør Bonde til Regent, som udi fordum Dage;
Thi gamle Griller hvis man fulgte derudi,
Hvert Herredom maaskee faldt hen til Tyranni.

Nero, en grusom romersk Kejser. Dorp, Landsby. Cajus (Caligula) og Phalaris, to bekjendte grusomme Herskere i Oldtiden.

Af „Udvalget for Folkeoplysnings Fr…

1. **St. St. Blicher**, Tre Fo… **C. E. F. Reinhardt**, Et Afsnit af den danske Bondestands Kronike (2 Mk.); 3. **Smaastykker**, første Hefte (24 Sk.). Subskriptionsprisen for disse 3 Bøger, der tilsammen udgjøre 20 Ark 4 Sider, er, naar de kjøbes paa eengang, kun 4 Mk.

I 1867 er udgivet:

4. **Egils Saga**, gjenfortalt af H. H. Lefolii, Versene ved S. Grundtvig (2 Mk. 8 Sk.); 5 og 6. **Smaastykker**, andet og tredie Hefte. (Hvert Hefte 1 Mk. 12 Sk.); 7. **For Ungdommen**, ved G. Rode (1 Mk. 8 Sk.); 8. **O. Baupell**, Fredericiaslaget (1 Mk. 2 Sk.); 9. **A. Oehlenschlæger**, Hakon Jarl hiin Rige, Sørgespil (1 Mk. 8 Sk.); 10. **Smaastykker**, fjerde Hefte (12 Sk.); 11. **Danske Kæmpeviser og Folkesange fra Middelalderen**, fornyede i gammel Stil af S. Grundtvig (2 Mk. 12 Sk.); 12. **Smaastykker**, femte Hefte (1 Mk.). Subskriptionsprisen for Nr. 4—12, der tilsammen udgjøre 60 Ark 6 Sider foruden mange Billeder, Melodier og Kort, er, naar de kjøbes paa eengang, kun 2 Rdl.

Smaastykker 1—5te Hefte (1ste Bind) med 22 Billeder, 25 Ark 10 Sider, faaes i Papbind til 1 Rdl. 12 Sk.

For 1868 er Udgivelsen begyndt med:

13. **L. Holberg**, To Komedier (Den politiske Kandestøber; Jeppe paa Bjerget). Med 2 Billeder efter W. Marstrand. 7 Ark 10 Sider, stift heftet. Bogladepris (1 Mk. 14 Sk.).

I særskilte Aftryk er udgivet:

Th. Overskou: Smaatræk om Kong Frederik den Sjette (m. Portr.) 8 Sk.
J. C. Tuxen: Søkampen ved Helgoland (m. 3 Billeder) 6 Sk.
— Vore Pandserskibe (m. 4 Billeder) 8 Sk.
C. A. Thyregod: Rasmus og Ingeborg, en Fortælling, 16 Sk.
— Skildringer af Hverdagslivet, I. Maren Avlskarl, 6 Sk. II. To Forskudte, 6 Sk.
Joh. Fordhammer: Nils Vibe Stockfleth (med 3 Bill.) 10 Sk.
A. Jacobsen: Noget om Lufttrykket (m. 6 Billeder) 6 Sk.

Naar 25 Expl. af disse eller Udvalgets andre Skrifter kjøbes paa eengang, faaes de til $\frac{3}{4}$ Bogladepris.

Subskriptionsprisen for Udvalgets Skrifter er 2 Rdl. aarlig, der forudbetales med 1 Rdl. halvaarlig, for hvilket Beløb i det Hele leveres 60 Ark. Subskribentsamlere tilstaaes følgende Frieexempl.: Paa 10:1; 25:3; 50:8; 100:20; 150:36; 200:56. Alle Skrifterne ere stift heftede med Undtagelse af Smaastykker og Separataftrykkene.

Kjøbenhavn, den 8de Februar 1868.

G. E. C. Gad,
Vimmelskaftet Nr. 32.